

Pla de Cultura

PdC de les Illes Balears
2018-2028

Desembre 2018

GOVERN
ILLES
BALEARSES

---

01. Introducció	5
20 mesures destacades	10
02. Visió, principis i propòsits	13
2.1 La cultura al centre de les polítiques públiques	15
2.2 El valor social de la cultura	16
2.3 Les condicions i el valor del treball creatiu	16
2.4 Polítiques culturals amb i per a la ciutadania	17
2.5 Principis	18
2.6 Propòsits	19
03. Àmbits d'actuació	21
3.1 La simbiosi educació-cultura	22
3.2 Creativitat, diversitat, innovació i llibertat d'expressió	23
3.3 Territori, proximitat i cultura comunitària	23
3.4 Memòria i cultura democràtica	24
3.5 Les economies de la cultura	25
3.6 Democratització i noves formes de govern	26
3.7 Cultura i joventut	27
3.8 Projecció internacional i xarxes	28
3.9 Llengua i diversitat lingüística	29
3.10 Cultura i transformacions tecnològiques: xarxes digitals i plataformes cooperatives	30
3.11 L'articulació del sistema cultural	31
04. Pla d'actuació	34
4.1 Reptes i objectius	35
4.2 Actuació transversal: Les bones pràctiques en cultura	37
4.3 Objectiu 1. La creació d'espais per a la participació i la democratització de la cultura	40
4.4 Objectiu 2. La millora dels recursos dels equipaments culturals, espais patrimonials i de memòria	43
4.5 Objectiu 3. La igualtat d'accés a la cultura, proximitat i participació cultural	59
4.6 Objectiu 4. L'enfortiment del teixit cultural, atenent la seva diversitat i pluralitat	63
4.7 Objectiu 5. Adequació de l'estructura per a l'acompliment del Pla de Cultura	73
4.8 Calendari d'implementació	76
4.9 Pressupost	97
4.10 Àrees d'implementació	98

05. Context	101
5.1 Drets culturals	102
a) Iniciatives polítiques que regulen els drets culturals	103
b) Documents destacats pel que fa a la regulació dels drets culturals	103
c) Drets i deures que vinculen l'acció dels poders públics	104
5.2 Marc competencial	105
a) Principis que orienten l'acció cultural de govern	106
b) Marc normatiu en la gestió de la cultura	107
c) Marc competencial del Govern de les Illes Balears en matèria de cultura	111
d) Marc competencial del Govern de les Illes Balears en matèria de memòria i cultura democràtica.	113
e) Gestió d'equipaments culturals	114
5.3 Diagnosi	117
a) Resum de l'anàlisi del context cultural a les Illes Balears	118
b) Anàlisi de debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats: DAFO	126
06. Foment del llibre i la lectura	131
6.1 Introducció	132
6.2 Objectiu i pla d'actuació	134
6.3 Marc normatiu	142
6.4 Diagnosi	147
07. Públics i inclusió social	151
7.1 Introducció	152
7.2 Cultura, comunitats i inclusió social	153
7.3 Les principals barreres d'accés a la cultura	154
7.4 Accés als equipaments i programes culturals	156
1. Objectius i mesures	158
7.5 Mesures de foment de la participació cultural	161
08. Procés participatiu i de treball	163
Crèdits	170

Introducció

Introducció

El Pla de Cultura de les Illes Balears 2018-2028 és un document que traça les línies que ha de regir les polítiques culturals dels propers anys i identifica línies d'actuació i mesures a implantar en base a una planificació estratègica. Iniciada la seva redacció el 2017, i presentats públicament els documents en procés de forma periòdica, el Pla ha integrat en el seu desenvolupament una constant implementació de mesures vinculades als objectius que es plantejaven. El document del Pla de Cultura ha incorporat les propostes que diferents administracions, agents culturals i socials i ciutadans i ciutadanes han aportat a través de diferents processos de participació i consulta. La pàgina web del Pla de Cultura (<http://www.placulturaib.cat>) ha estat una via per a la participació, amb el llançament d'enquestes i consultes, així com un canal informatiu, amb la integració de tota la informació i documentació disponible.

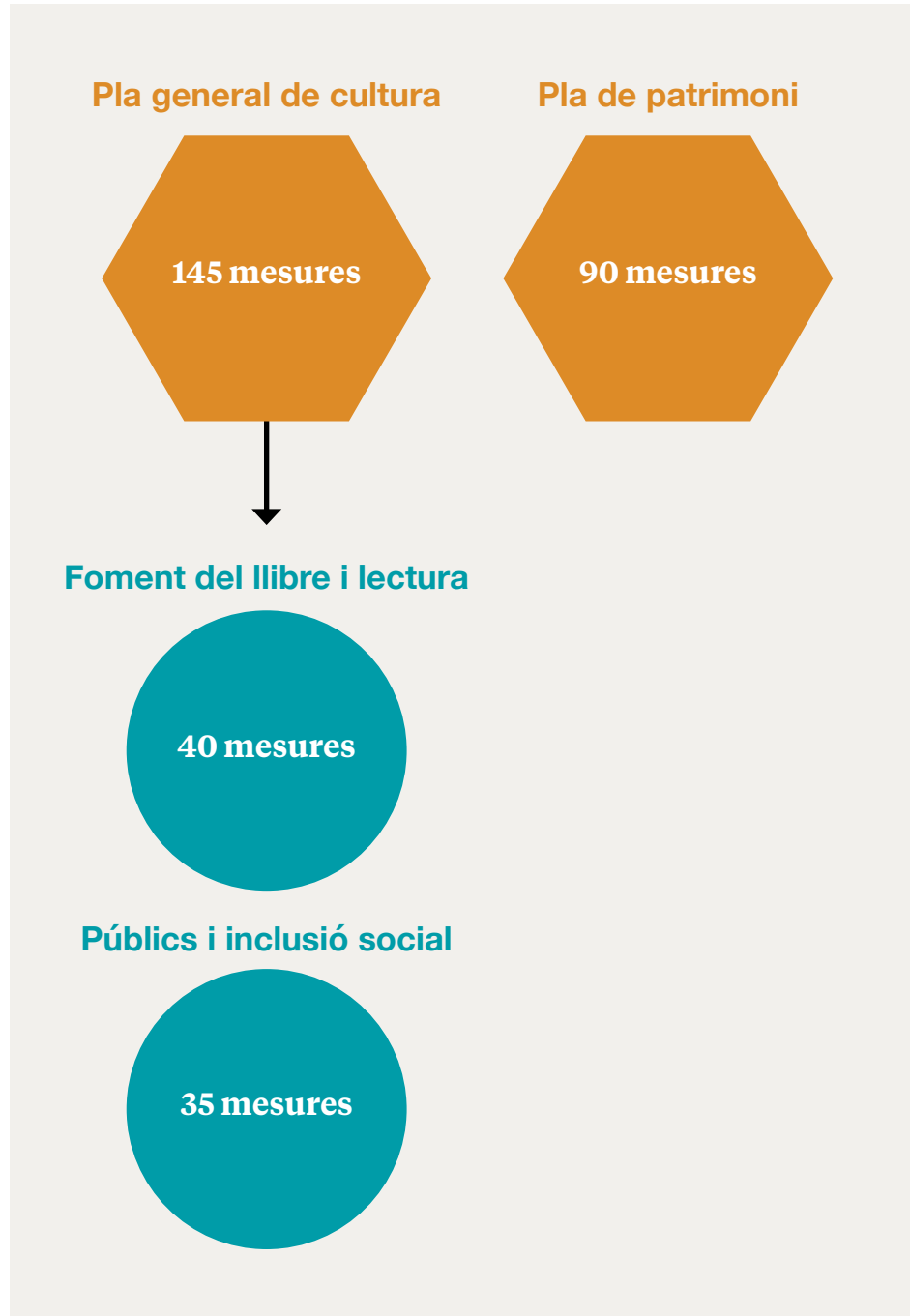
Es tracta d'un document obert i viu en el marc de les competències del Govern de les Illes Balears, que alhora preveu un intens treball de cooperació amb les altres administracions. Aquest plantejament de procés obert contempla l'elaboració de plans específics, programes i activitats a curt, mitjà i llarg termini que haurà de generar un treball permanent en el seu desenvolupament i avaluació, per tal d'assolir els reptes i objectius de forma eficient i dins d'un marc de reflexió col·lectiva.

El Pla de Cultura de les Illes Balears desplega un **Pla general de cultura**, amb apartats específics dedicats al foment del llibre i la lectura i al desenvolupament de programes de públics i inclusió social, i el **Pla estratègic del Patrimoni Cultural**. S'hi inclouen objectius que fan referència a l'accés en condicions d'igualtat a la cultura, la democratització cultural, la millora de la xarxa d'equipaments públics, la participació de la ciutadania en els processos i institucions culturals, l'enfortiment del sector cultural atenent la seva diversitat i pluralitat, el patrimoni de les Illes com a eix clau en el desenvolupament social, econòmic i cultural de la societat, o les bones pràctiques que hauran de travessar el conjunt d'actuacions en matèria de cultura. El Pla Estratègic del Patrimoni proposa actuacions referents a cada tipologia de béns patrimonials, als equipaments gestionats pel Govern, als béns autonòmics reconeguts per la UNESCO o al patrimoni i la seva relació amb l'educació o el turisme.

El Pla de Cultura desplega un total de **235 mesures**, 145 de les quals són mesures generals -i, entre aquestes, 40 mesures es refereixen al foment del llibre i la lectura i 35 al desenvolupament de programes de públics i inclusió social- i 90 són mesures del Pla específic de Patrimoni.

Pla de cultura de les Illes Balears

235 mesures

25 mesures destacades

El Pla de Cultura té un caràcter de planificació a deu anys, la qual cosa comporta la inclusió d'objectius i mesures a curt, mitjà i llarg termini, de diferents dimensions i nivells de concreció. Destacam, en aquest apartat, les mesures més rellevants, les quals poden oferir una mirada més sintètica del Pla de Cultura de les Illes Balears.

Necessitats que es deriven del Pla de Cultura:

Intensificar el treball en cooperació entre administracions, institucions i àrees de govern en el desenvolupament de les polítiques culturals.

Una estructuració i diàleg més intens i fluid entre les diferents xarxes i associacions sectorials i d'aquestes amb les administracions, en el marc d'un treball en diàleg i de confiança mútua.

Implementació d'objectius estratègics de forma continuada en el temps.

Un compromís del conjunt de les administracions competents en l'àmbit de la cultura per assolir els objectius del Pla de Cultura.

- 1** **Planificació i millora de la xarxa d'equipaments culturals**
  - Pla de millores als equipaments gestionats pel Govern de les Illes Balears
  - Augment d'un 50% de pressupost, en 5 anys, dels equipaments del govern
  - Cens i mapa virtual d'equipaments culturals
  - Pla estratègic d'equipaments culturals de les Illes Balears
- 2** **Finestra única per a la cultura, plataforma que reunirà tots els programes d'ajuts de les Illes Balears, estatals i europeus**
- 3** **Creació de l'oficina d'informació i assessorament als creadors**
- 4** **El Consell de la Cultura de les Illes Balears, nou organisme de participació i consens**
- 5** **Observatori de la Cultura de les Illes Balears, nou organisme de participació i consens**
- 6** **Increment d'un 50% del pressupost en cultura en 10 anys**
- 7** **Nou programa d'ajuts per a entitats culturals que desenvolupin projectes de creació de públics, programes de mediació i programes educatius**
- 8** **Revisió dels programes de subvencions**
  - Avançament d'un 50% de l'ajut en totes les línies
  - Aplicació de clàusules laborals en totes les línies d'ajuts
- 9** **Creació de l'Institut d'Indústries culturals (ICIB)**
- 10** **Jornades de foment del llibre i la lectura, amb activitats a Ca n'Oleo, llibreries, biblioteques i equipaments de totes les Illes de gestió de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports, amb periodicitat anual**

Introducció

-
- 11** Impuls del programa *Cultura per a la inclusió social* que facilita l'accés de col·lectius, especialment en risc d'exclusió, a equipaments i activitats culturals
-
- 12** Impuls de formes de governança obertes i participatives: obertura dels patronats i les fundacions a tècnics i professionals en la matèria
-
- 13** Revisió dels protocols i procediments administratius per a modernitzar, optimitzar i assolir la màxima agilitat i eficiència dins els marc normatiu corresponent.
-
- 14** Web del mapa i cens d'equipaments culturals
-
- 15** *Nit de la cultura*, esdeveniment festiu, adreçat a totes les edats i amb la participació dels espais dedicats al llibre
-
- 16** Creació del Centre de la Cultura Escrita, dependent de l'Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)
-
- 17** Ampliació del programa «Viu la Cultura» a activitats de foment de les llibreries, de coneixement dels oficis tradicionals i de la Memòria històrica i democràtica als centres escolars
-
- 18** Aprovació del codi de les Bones Pràctiques
-
- 19** Actualització de la normativa en matèria de patrimoni (arxius, museus, patrimoni, patrimoni immaterial, mecenatge)
-
- 20** Impuls als plans sectorials de patrimoni, en col·laboració amb els consells insulars

-
- 21** Creació del Museu Virtual del Patrimoni, on es reculli el patrimoni dispers, com a plataforma de caràcter científic i didàctic
-
- 22** Redacció del Pla de Gestió de la Llotja
-
- 23** Assoliment d'una inversió destinada a projectes finançats amb l'Impost de Turisme Sostenible (ITS) de naturalesa patrimonial d'un mínim d'un 20%
-
- 24** Creació d'un magatzem/reserva d'art central, per a béns patrimonials propis i d'entitats locals
-
- 25** Projectar l'adquisició de béns patrimonials de valor que són fora de les Illes, i ampliar la política d'adquisicions a l'àmbit privat per tal d'evitar la pèrdua de patrimoni rellevant

Visió, principis i propòsits

Visió, principis i propòsits

Aquest Pla de Cultura de les Illes Balears és una expressió del compromís del Govern de les Illes Balears per situar la cultura al centre de les polítiques públiques, i s'atén, així, al seu caràcter com a element imprescindible de construcció d'una ciutadania lliure, crítica, autònoma i responsable.

Es concep la cultura com un dret irrenunciable, com un bé comú i com una expressió de forma de vida col·lectiva. En aquest context, el conjunt d'institucions públiques i agents culturals i socials han de facilitar l'accés de la ciutadania als béns culturals, han de fomentar el desenvolupament de processos culturals per a la gent i amb la gent i han de possibilitar l'expressió de les identitats individuals i col·lectives.

El Pla de Cultura es fonamenta en una visió de la cultura emmarcada en el context d'una època de canvis profunds i accelerats, en els quals les polítiques públiques posen l'atenció prioritària en l'acció i la inclusió socials i en la lluita contra les desigualtats i, alhora, es despleguen uns principis i uns propòsits que traspassen el conjunt d'actuacions proposades.

2.1

La cultura al centre de les polítiques

S'ha de situar la cultura com a generadora de valors socials al centre de la ciutadania i, per tant, al centre de les polítiques públiques. Cal posicionar el dret a la cultura a la mateixa alçada que altres drets concebuts fins ara com a prioritaris.

Els poders públics i el conjunt d'agents culturals han d'abordar el fet cultural com un element imprescindible en la cohesió social, en l'educació de les persones, en la convivència i la vida comunitària i, en general, en la creació de valors per al conjunt de la ciutadania. La cohesió i la integració social han esdevingut objectius troncats de les polítiques públiques en el context d'una comunitat, les Illes Balears, en la qual el nombre de nous habitants augmenta de forma permanent (de 532.942 habitants el 1970 a 1.166.603 el 2017). És en aquest context on la cultura desenvolupa un paper imprescindible.

El Govern de les Illes Balears pren el compromís de situar la cultura al centre de les actuacions institucionals, perquè es projecti de forma determinant en tots els aspectes de la vida econòmica i social (l'educació, el treball, la igualtat, la cohesió i el benestar social, el medi ambient, la salut, el territori o el turisme).

*El Govern de les Illes Balears
pren el compromís de situar
la cultura al centre de les
actuacions institucionals*

*Es fa imprescindible un model
d'acció cultural pública que
prioritzi el retorn social de la
cultura*

2.2

El valor social de la cultura

La diversitat de persones, agents, associacions, entitats, institucions i empreses que conformen el sistema cultural de les Illes Balears reivindiquen, per sobre del valor productiu de la cultura (i per tant, en els beneficis que pot produir a nivell econòmic, polític o turístic), el seu valor social.

En el projecte comunitari de les Illes Balears, la cultura pròpia ha de ser protagonista en els processos d'integració social i de vida col·lectiva, sempre en el marc d'una diversitat cultural que enriqueix el nostre territori i les nostres experiències vitals.

Es fa imprescindible un model d'acció cultural pública que prioritzi el retorn social de la cultura i la cultura comunitària i de proximitat, des de la diversitat que caracteritza l'actual estat de les coses, que acompanyi el conjunt d'agents culturals com a intermediaris entre la ciutadania i l'accés al coneixement i que fomenti la interculturalitat sobre la base de la llengua i la cultura pròpies.

2.3

Les condicions i el valor del treball cultural

El Govern de les Illes Balears vetlarà perquè creadores i creadors, així com els treballadors i les treballadores de la cultura, desenvolupin la seva feina en les condicions adequades i es valori, per tant, la importància de la seva tasca.

És necessari articular mecanismes que s'adaptin a la diversitat del teixit cultural, sistemes que permetin desenvolupar un treball en condicions que superin l'alt grau de precarietat crònica instal·lada en l'àmbit de la cultura.

Millorar les condicions del treball implica, de la mateixa manera, impulsar la formació continuada dels equips de professionals que gestionen la cultura, formar-ne a les institucions públiques i garantir la selecció dels responsables sota criteris estrictament professionals i d'adequació al lloc que ocupen.

2.4

Polítiques culturals amb i per a la ciutadania

Les polítiques culturals que s'impulsen des del Govern de les Illes Balears tenen l'objectiu de facilitar l'accés de la ciutadania a les expressions, processos i experiències artístiques i culturals, i crear, així, els estímuls que contribueixin a la participació ciutadana.

Cal treballar perquè persones i col·lectius participin activament en les infraestructures culturals, que esdevinguin espais oberts a les comunitats, i que es repensin els models que, avui, ja no es poden concebre únicament com a mers espais de contemplació o de consum, sinó com a espais de cocreació, participació o implicació.

El Pla de Cultura es concep com un document que orienta les línies estratègiques i els plans d'actuació en matèria de cultura, amb un gran objectiu transversal: construir un espai de participació ciutadana que reculli aquest Pla de Cultura, des del seu caràcter flexible i transformable, per tal d'abordar de forma col·lectiva els grans reptes de la cultura a les Illes Balears.

Objectiu transversal: construir un espai de participació ciutadana per a abordar de forma col·lectiva els grans reptes de la cultura a les Illes Balears

2.5

Principis

El Pla de Cultura es guia per una sèrie de principis generals que impregnaran i contextualitzaran el conjunt d'actuacions en l'àmbit cultural.

El dret d'accés a la cultura en igualtat de condicions.

És obligació de les institucions públiques garantir als ciutadans el dret d'accés a la cultura en igualtat de condicions, tot posant especial atenció en els col·lectius que es troben en risc d'exclusió social.

La sostenibilitat, l'equilibri i la redistribució.

L'articulació d'un sistema cultural sostenible i equilibrat, on el teixit cultural de base, les institucions públiques i les iniciatives privades conformin un espai amb condicions adequades per a la investigació, la creació, la producció i la difusió de la cultura.

Interculturalitat.

Treballar des de la realitat multicultural que es viu actualment a les Illes Balears, sobre la base de la cultura i la llengua pròpies, a través d'eines de cohesió social que potenciïn, respectin i integrin les diferents cultures.

Les bones pràctiques.

L'aplicació de codis ètics que articulin les condicions de treball dels artistes i dels diversos agents de l'àmbit de la cultura.

La transparència i la participació.

Garantir l'accés a la informació i el rendiment de comptes a la ciutadania, i intensificar el diàleg i la comunicació.

La llengua com a element d'acollida, integració i cohesió social.

La cultura és un àmbit clau en el procés de normalització de l'ús de la llengua catalana i és responsabilitat estatutària de les institucions l'ús i el foment del català en l'acció i la comunicació culturals.

2.6

Propòsits

De forma resumida, els propòsits del Pla de Cultura són els següents:

En relació a l'accés a la cultura, democratització i participació

Reduir les desigualtats d'accés a la cultura i que totes les persones, sense barreres geogràfiques o econòmiques, puguin accedir-hi lliurement.

Posar en marxa el Consell de la Cultura de les Illes Balears, com a primer pas cap a un sistema participatiu obert i permanent.

Desenvolupar de forma equilibrada en tot el territori de les Illes Balears una xarxa d'institucions, projectes i iniciatives culturals de tots tipus (amateurs, semi amateurs i professionals) que fomentin la cultura de proximitat, l'associacionisme cultural i la cultura comunitària com a eines de democratització.

Dotar de mitjans els equipaments públics, que són espais imprescindibles per a reduir les desigualtats d'accés i, així, aconseguir que disposin de més recursos tècnics, humans i econòmics per a treballar en projectes a llarg termini.

Potenciar el paper dels equipaments públics com a espais permeables a les comunitats plurals que conformen la societat de les Illes Balears, que generin complicitats i, en definitiva, que siguin més oberts, transparents i participats.

Intensificar la simbiosi d'educació i cultura, i que totes les institucions, entitats i agents culturals integrin els programes de mediació i educació a les seves propostes.

Reduir les barreres geogràfiques que produeix la insularitat a nivell físic, sensorial, social i/o econòmic.

En relació al teixit cultural

Treballar perquè artistes i agents culturals desenvolupin el seus projectes en condicions adequades.

Sensibilitzar la ciutadania en els valors de la cultura, com a instrument de cohesió social, de diàleg, de recuperació de la memòria històrica, de convivència i de llibertat creativa i d'expressió.

Potenciar i intensificar el suport a les indústries culturals i creatives, perquè tinguin eines adequades per a desenvolupar-se i es posi en valor el retorn social que produeixen.

Col·laborar a augmentar i consolidar el nombre d'empreses culturals que duguin a terme els seus projectes sota els principis de l'economia social i solidària.

Sensibilitzar el conjunt d'institucions i agents culturals perquè es comprometin col·lectivament a normalitzar la visibilitat i participació de les dones en tots els àmbits de la cultura i en condicions d'igualtat.

Generar actuacions, mitjançant les eines que ens ofereix la cultura, per accedir al coneixement de la llengua catalana i protegir i difondre el patrimoni lingüístic.

Assolir més agilitat en els programes d'ajuts i subvencions, que siguin més accessibles i que es decideixin i executin en un marc de confiança entre l'administració i els agents culturals.

Intensificar el programa de projecció internacional de la creació cultural de les Illes Balears.

En relació al sistema cultural

Intensificar la coordinació entre les administracions públiques de suport a la cultura, per treballar de manera complementària.

Desenvolupar espais de cooperació entre la ciutadania i les administracions.

Treballar, per part de les institucions culturals públiques, des d'un context d'obertura real a les comunitats ciutadanes plurals i obrir els seus òrgans de govern a la participació.

Millorar les estructures organitzatives de les institucions, perquè assoleixin els objectius i els reptes en matèria de cultura.

Assolir els pressupostos adequats per a la cultura, per complir el que estipula el Pla.

Revisar, modificar i crear les normatives necessàries en l'àmbit cultural, tenint en compte les transformacions contínues i les innovacions socials i tecnològiques que afecten de forma permanent els processos i les produccions culturals.

Àmbits d'actuació

Àmbits d'actuació

3.1

La simbiosi educació-cultura

Una de les qüestions més debatudes en els grans fòrums internacionals de la cultura és la necessitat de reforçar la simbiosi entre cultura i educació, donades les dificultats, per part de les institucions responsables, de coordinar les polítiques culturals i les polítiques educatives en el marc d'un pla comú. Agents culturals i educatius, però, defensen la necessitat d'integrar la formació en l'art i la cultura com a elements imprescindibles en la formació de ciutadans i ciutadanes lliures i socialment responsables, amb criteris propis i autonomia, perquè accedir a la cultura també és un acte de llibertat i d'esforç personal.

Tant l'Agenda 21 de la Cultura com la Comissió al Parlament Europeu per a una agenda comuna per a la cultura, recomanen promoure la creativitat en l'educació a través de la integració de processos de formació artística i cultural com a eina per a l'aprenentatge permanent en l'ensenyament formal i no formal.

Si bé existeixen iniciatives didàctiques concretes per intensificar la presència de l'art a les escoles, és necessari desenvolupar projectes que contemplin les relacions entre escola i cultura des d'un punt de vista estructural: l'educació és una eina fonamental per garantir la participació activa de la ciutadania en la vida cultural.

En aquest context, el Pla de Cultura ampliarà i potenciarà programes que ja estan en marxa i impulsarà noves iniciatives.

3.2

Creativitat, diversitat, innovació i llibertat d'expressió

Les polítiques culturals que despleguen el Pla de Cultura es fonamenten en el reconeixement de l'heterogeneïtat del teixit cultural i creatiu de les Illes Balears. Les manifestacions culturals han augmentat radicalment en el context de l'era digital, i de la mateixa manera ho han fet les possibilitats de difusió, extensibles a la geografia mundial en xarxa. El mitjà digital ha esdevingut fonamental per a la creativitat i per a la innovació, alhora que s'ha convertit en un entorn clau per a la relació entre artistes, agents culturals i usuaris; per això, cal aprofitar, potenciar i eixamplar les possibilitats que l'entorn digital ofereix com a porta d'accés a l'art i al patrimoni, a la memòria i a la història, al coneixement i a la creativitat.

La generació i promoció d'espais físics i digitals destinats a la col·laboració entre creadors, comunitats científiques i acadèmiques i ciutadania pot contribuir decisivament a la configuració de nous models d'innovació i d'accessibilitat culturals.

3.3

Territori, proximitat, i cultura comunitària

Per tal de garantir l'accés de la ciutadania a la cultura és fonamental consolidar i potenciar les xarxes d'equipaments i donar suport i valorar les iniciatives culturals de proximitat.

El Govern de les Illes Balears impulsarà accions directes per resoldre mancances i treballar per l'equilibri territorial del mapa d'equipaments culturals. A més, ha d'exercir el paper de facilitador dels projectes culturals destinats a la comunitat que ciutadans, agents o entitats desenvolupen en el marc de les polítiques de proximitat.

Són moltes les iniciatives de creació col·lectiva que a partir de la participació i el treball en xarxa intenten transformar la realitat social que ens envolta. Les administracions han d'acompanyar i fer créixer aquestes iniciatives plurals que conformen la realitat cultural de les Illes Balears.

3.4

Memòria i cultura democràtica

Desplegar estratègies territorials per reconèixer la memòria democràtica de les Illes Balears és un eix d'actuació prioritari i el Govern de les Illes Balears no s'ho planteja com un deure, sinó com la resposta a un dret de la ciutadania.

La memòria de la democràcia és entesa com un conjunt d'actuacions públiques i privades amb l'objectiu de posar en valor la contribució a l'assoliment d'una societat més democràtica i igualitària per part de persones i col·lectius al llarg de l'etapa contemporània i sobretot a partir del 1931. Amb la victòria del bàndol franquista i la imposició d'una dictadura, les polítiques públiques de memòria han passat diferents etapes: la negació de la memòria de la democràcia (1936-1977), les polítiques de l'oblit (1977-1981), la suspensió de la memòria (1982-1996) i el seu ressorgiment (a partir del 1997).

Durant molts anys, el buit existent en les polítiques públiques de memòria democràtica l'han omplert les entitats memorialistes i un sector de la societat civil (organitzat formalment o no) que han donat visibilitat a l'empremta de la ciutadania que, en el passat, contribuï a crear una cultura democràtica. Alhora també han fet visible la repressió que patiren precisament per això durant el franquisme.

Actualment hi ha un cert consens social i polític sobre la necessitat d'impulsar i consolidar polítiques públiques de memòria democràtica (en col·laboració estreta amb la societat civil). El Govern de les Illes Balears vertebrava una política de memòria de la democràcia rigorosa amb la història i amb la recuperació de relats personals i col·lectius.

3.5

Les economies de la cultura

El debat obert amb motiu de la creació de l'Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears (ICIB) crea el repte de definir la filosofia d'aquest organisme en un context de relacions complexes entre economia i cultura. Per una banda, i a nivell local, el teixit de la indústria cultural a les Illes Balears està majoritàriament format per estructures molt petites i amb un alt grau de precarietat. També s'ha de tenir en compte que un dels objectius de l'ICIB és donar suport als artistes i creadors perquè, després d'invertir anys en la seva formació, puguin dedicar-se a viure dignament de la seva professió. La professionalització del sector ha de tenir reflex i incidència en el teixit empresarial i econòmic de la nostra comunitat. Per altra banda, ens trobam col·lectivament en un context en què -no només a nivell estatal, també a nivell europeu i internacional- es produeixen canvis intensos en el terreny de la intervenció social (desigualtats de renda, educatives, de salut, precarietat, exclusió...). Les polítiques d'inclusió i l'acció social han guanyat espai en les agendes locals, i les noves polítiques prioritzen la reconstrucció dels drets bàsics de les persones.

L'impacte de les indústries culturals no s'ha de mesurar pels beneficis que aquestes generen, sinó que s'han de considerar prioritaris altres indicadors: la seva capacitat transformadora, la capacitat innovadora o la seva capacitat de cohesió social i educadora.

Per tant, abordam un quàdruple repte:

- 1) Enfortir les indústries culturals i creatives per la seva capacitat de difondre el coneixement i la creativitat i pel seu potencial, alhora, de donar a conèixer el patrimoni i la cultura de les Illes Balears. Conjuntament, la seva activitat pot produir un impacte social important, ja que faciliten que es garanteixi el dret d'accés a la cultura, i perquè contribueixen a la creació de llocs de treball en el sector cultural.
- 2) Donar suport als artistes i creadors perquè puguin dedicar-se a la seva professió i viure'n dignament. La professionalització del sector s'ha de reflectir en el teixit empresarial i econòmic de la nostra comunitat, i incidir-hi.
- 3) L'enfortiment de les indústries culturals no és incompatible amb la superació del binomi producte-consum que permeti partir de criteris de contribució a la difusió de l'art i el coneixement, a la cohesió social, i a l'accés sense barreres a la cultura.
- 4) Potenciar i enfortir el teixit cultural existent en col·laboració amb la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria del Govern de les Illes Balears i en el context del Pla Director d'Economia Social de les Illes Balears 2018-2022.

3.6

Democratització i noves formes de govern

Les institucions europees treballen des de fa temps en el disseny de formes de govern més democràtiques, entre les quals s'hi inclouen principis essencials com la transparència i la participació activa de la ciutadania, tant en la presa de decisions com en el disseny de les polítiques culturals, en la gestió de les institucions, en l'elaboració de projectes i continguts culturals i artístics, així com en l'avaluació dels objectius assolits. La participació és una qüestió sovint associada a la manca d'eficàcia quan, certament, moltes iniciatives comunitàries demostren àmpliament que legislar no està renyit amb dirigir un marc de debat i diàleg permanent, i que a llarg termini es contribueix de forma decisiva al trencament de les barreres d'accés a la cultura.

En concret, el document presentat pel grup de treball de la Comissió Europea "Govern participatiu del patrimoni cultural" (http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf), l'abril del 2018 en el marc de l'Agenda Europea per a la Cultura, afirma que la participació en aquest àmbit permet una gestió del patrimoni que involucra de manera decisiva la comunitat i resulta més sostenible a llarg termini. Destaquen les següents recomanacions, que convertim en objectius d'aquest Pla:

- 1. Fomentar l'interès públic pel patrimoni.**
- 2. Teixir relacions entre les comunitats i les institucions.**
- 3. Donar flexibilitat i suport als projectes participatius.**
- 4. Millorar la formació del personal de les institucions adaptant les metodologies de treball a la cultura participativa.**
- 5. Valorar el procés de participació com a part del resultat.**

3.7

Cultura i joventut

Les innovacions tecnològiques, l'accés a la informació, els nous mitjans de comunicació i la diversitat de cultures present al territori de les Illes Balears estan transformant, en general, les formes de participació cultural i, en particular, els hàbits de la gent jove. És per això, que a l'hora de desenvolupar polítiques sobre joventut, caldrà tenir en compte:

- Incloure l'accés a la cultura com a prioritat en totes les polítiques sobre joventut.
- Els joves no són un grup homogeni i requereixen polítiques diferenciades.
- Crear mecanismes que trenquin les dues barreres més rellevants: l'economia i les distàncies territorials.
- La digitalització pot ser aprofitada com a motor de participació cultural.
- Avaluar el que els mateixos joves consideren important en termes d'accés a la cultura i d'oferta cultural, com també el que esperen de cara al futur.
- Internet i xarxes: educar en el seu ús, per tal de maximitzar les oportunitats i minimitzar els perills.
- Fomentar el voluntariat com a espai clau en la participació cultural dels joves.
- Els entorns educatius, familiars i socials són fonamentals per fomentar la participació cultural.

3.8

Projecció, mobilitat i cooperació internacional

Les polítiques de projecció internacional de la cultura s'han d'abordar des de diverses mirades: no es tracta exclusivament d'exportar i difondre la creació cultural de les Illes Balears a l'exterior, també es tracta de l'accés al patrimoni i el coneixement compartit, de la generació de xarxes, de l'intercanvi d'obres, de relats i de coneixement.

Això comporta un treball a diferents escales: des de la difusió d'obres i el coneixement a l'exterior de creadores i creadors de les Illes Balears, tant a les terres de parla catalana, com a l'Estat espanyol i en àmbit internacional, fins a la facilitació de la mobilitat d'artistes joves per obrir possibilitats de formació, producció i difusió de la seva obra i per introduir-se en xarxes internacionals de producció cultural. Comporta també que els equipaments culturals tenguin capacitat d'actuar internacionalment.

Les innovacions tecnològiques i l'entorn digital, a més d'haver canviat les formes de recerca, creació i producció cultural, han transformat completament els fluxos de circulació d'idees, coneixement i béns culturals. Agents culturals, artistes, institucions, entitats i empreses culturals operen ara als espais digitals compartits, la qual cosa genera noves formes de col·laboració i intercanvi i, en aquest context, cal tenir molt en compte i fomentar les xarxes locals i les xarxes individuals d'aliances.

Davant de tots aquests canvis, cal una resposta a les múltiples iniciatives d'àmbit internacional, així com obrir un espai de debat i reflexió en torn a les estratègies d'internacionalització de la cultura de les Illes Balears.

En aquest àmbit, cal intensificar la tasca de l'Institut Ramon Llull i l'Institut d'Estudis Baleàrics, i aprofundir en les estratègies del Govern de les Illes Balears en els següents àmbits:

- Mobilitat dels artistes i agents culturals.
- Difusió de la cultura i dels creadors i creadores.
- Foment de les diferents manifestacions i equipaments culturals a les xarxes digitals.
- Cooperació internacional i impuls a les plataformes que tenen l'objectiu de compartir experiències, obres i coneixement.
- Situar la projecció internacional de la cultura entre les prioritats de les polítiques culturals.

3.9

Llengua i diversitat lingüística

La protecció del patrimoni lingüístic representa una contribució decisiva a la construcció d'una societat basada en els principis de la democràcia i de la diversitat cultural. La llengua ha hagut de patir, durant segles, múltiples agressions fins a la restauració de la democràcia i l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears i la Llei de Normalització Lingüística, que integra el dret dels ciutadans de les Illes Balears a utilitzar la llengua catalana en tots els àmbits de la seva vida. Al mateix temps, és un repte preservar la diversitat idiomàtica de la comunitat i fer dialogar les distintes realitats lingüístiques, element clau en cohesió de la diversitat cultural de les Illes Balears. Per tant, el foment i difusió de la diversitat lingüística i cultural i, sobretot, la seva normalització, ha de ser l'objectiu de totes les institucions de les Illes Balears.

En aquest marc, el Consell Social de la Llengua Catalana ha desplegat el Pla d'Actuacions en Matèria de Política Lingüística per al Quinquenni 2016-2021 (<http://www.caib.es/govern/rest/arxiu/2739374>), que conté 136 actuacions, moltes de les quals directament relacionades amb la pràctica cultural. Les actuacions es despleguen a partir de cinc drets lingüístics dels ciutadans en tots els àmbits.

Aquestes actuacions es concreten a partir de constatar la necessitat de centrar la política lingüística en la millora de l'ús social del català, donada la reducció del nombre de ciutadans que tenen el català com a primera llengua i la dificultat per a atreure nous parlants.

La llengua catalana es troba en una situació molt limitada pel que fa a la producció, distribució i participació cultural, perquè està encara en condicions d'inferioritat en el seu propi territori. El Pla desplegarà mesures per fomentar la igualtat en l'ús de les dues llengües oficials de manera coordinada amb el Pla d'Actuacions.

3.10

Cultura i transformacions tecnològiques: xarxes digitals i plataformes cooperatives

L'informe de la UNESCO *Re/shaping cultural policies* (<https://en.unesco.org/creativity/global-report-2018>), inclou un capítol titulat "Polítiques culturals en l'era de les plataformes", que alerta sobre la manca d'estratègies dels països davant les transformacions que es produeixen en la cadena de valor de la cultura, que ha evolucionat des d'un model lineal cap a un model en xarxa, amb ramificacions i múltiples direccions. Aquests canvis afecten a les formes de creació, producció, distribució, accés i participació i, per tant, resulta clau encarar els reptes als quals ens dirigeixen els nous contextos digitals.

A les Illes Balears aquesta estratègia de la cultura digital passa per fer una aposta ferma en inversió en tecnologia digital, formació i foment de plataformes i xarxes digitals. Potenciar les tecnologies i incrementar les polítiques d'innovació en cultura és augmentar l'accés i la participació de la societat en cultura.

En qualsevol cas, tractant-se d'un àmbit que traspasa el conjunt dels processos culturals i socials, cal que sigui abordat en cadascuna de les actuacions proposades: invertir en els equipaments culturals i en les plataformes digitals de participació, fomentar les xarxes, revisar les formes de distribució, donar suport a la innovació tecnològica d'entitats i empreses i augmentar, i alhora millorar, els recursos tecnològics en l'administració de la cultura, són algunes de les qüestions clau en aquest àmbit.

3.11

L'articulació del sistema de la cultura

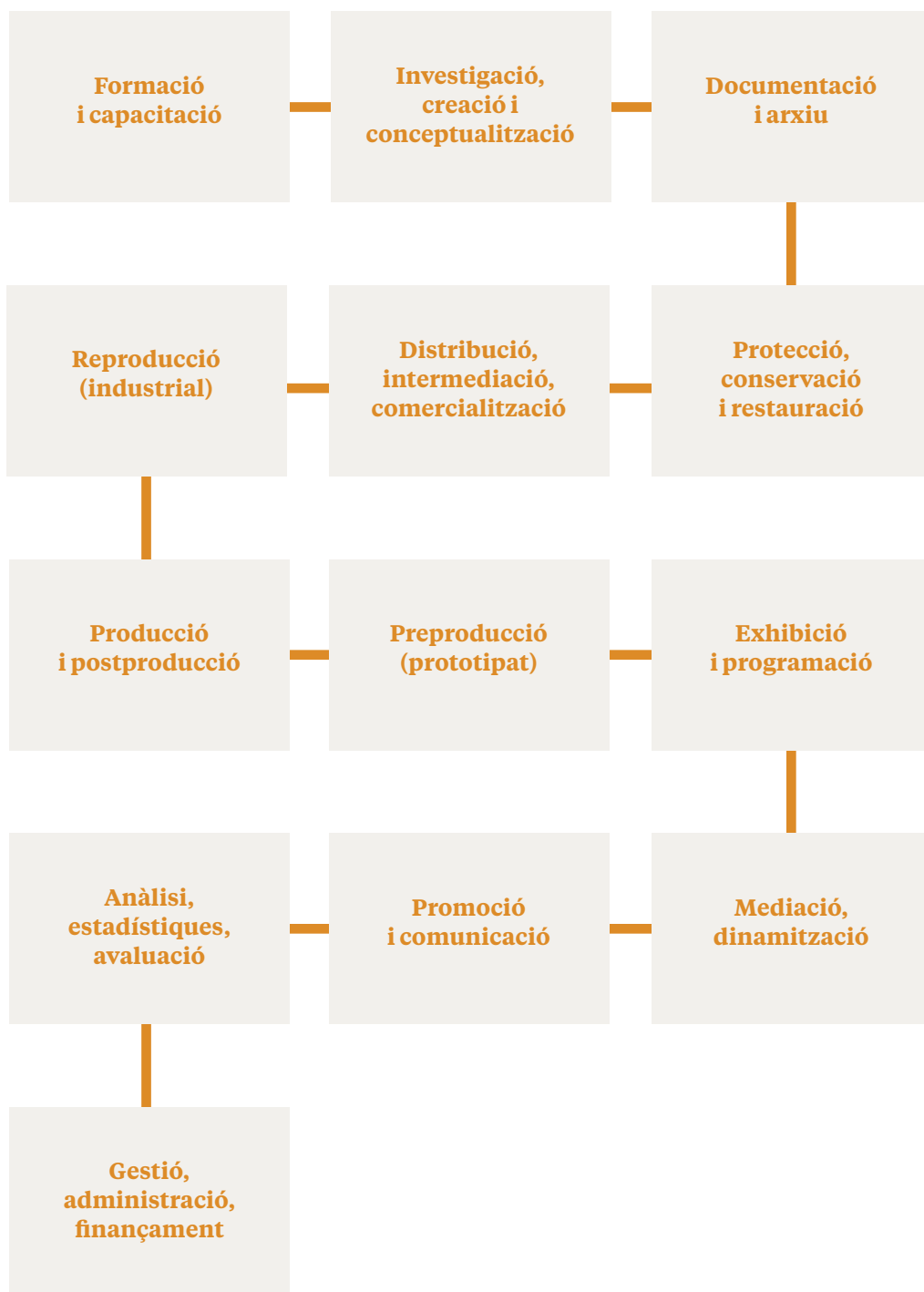
El Pla de Cultura es fonamenta en la col·laboració amb els consells insulars i la resta d'institucions amb competències en matèria de polítiques culturals, tenint en compte el conjunt del sistema de la cultura: agents, cadena de valor i impacte dels processos, en tota la seva diversitat. El desplegament s'elaborarà atenent l'especificitat de cadascun dels agents, les fases de la producció cultural i l'impacte específic de cadascun dels projectes. Així, caldrà basar la distribució de competències i, per tant, el pla d'actuació, en l'acompanyament dels següents agents/processos:

- Agents que intervenen en el desenvolupament de processos i activitats culturals.
- Cadena de valor dels processos de producció cultural (àmbits en els quals les polítiques culturals s'han d'implicar per facilitar el dinamisme de cada fase de la cadena).
- Impacte de la producció cultural.

Agents que intervenen en el desenvolupament de processos i activitats culturals

Sector públic
Administracions públiques i entitats de dret públic
Sector privat-indústria
Professionals autònoms i microempreses
PIMES
Grans empreses
Sector Social
Ciutadania activa a títol individual
Organitzacions informals
Associacions
Fundacions
Quart sector
Empreses d'economia social
Associacions professionals
Clusters
Xarxes

Cadena de valor dels processos de producció cultural (àmbits en què les polítiques culturals s'han d'implicar per tal de facilitar el dinamisme de cada fase de la cadena).

Impacte de la producció cultural

<p>Aportació al desenvolupament cultural (democratització, creativitat, valors, participació..)</p>	<p>Aportació al desenvolupament local i innovació social (cohesió, integració, educació, salut, medi ambient, economia, turisme...)</p>
<p>Nivell d'innovació en metodologies, governança, distribució, producció o propietat</p>	<p>Aportació a la innovació pública (polítiques públiques, nous plans, participació ciutadana)</p>
<p>Efectes sobre altres àmbits d'activitat (cooperació intersectorial, multidisciplinarietat, hibridació...)</p>	<p>Nivell de col·laboració (xarxes, pràctiques col·laboratives)</p>
<p>Contribució econòmica-quantitativa (PIB, retorn fiscal, xifres distribució, externalitats positives o negatives)</p>	<p>Impuls de l'ocupació laboral (quantitatiu i qualitatiu)</p>
<p>Projecció internacional (Projectes, mercats, xarxes)</p>	<p>Capacitat específica del sector (impacte territorial, als mercats, capacitat innovadora...)</p>
<p>Nivell d'innovació en continguts, activitats, idees, productes, serveis o experiències</p>	

Pla d'actuació

Pla d'actuació

4.1

Reptes i objectius

Els objectius, línies d'actuació i mesures d'aquest Pla de Cultura s'engloben dins de cinc grans reptes, els quals hauran de ser articulats per l'engranatge format per la ciutadania, la cultura i les institucions, i crear així un espai de diàleg permanent entre el Govern de les Illes Balears i el sector cultural.

El propòsit és fixar un marc d'actuació global definit des d'una perspectiva oberta i en cooperació amb altres administracions i sectors de la societat, i al mateix temps, motivar col·lectivament la ciutadania per definir un marc de cooperació entre les institucions i els àmbits públic, privat i associatiu.

Objectiu transversal.

Aplicació del Codi de Bones Pràctiques de les Illes Balears

Objectiu 1.

Creació d'espais per a la participació i la democratització de la cultura

Objectiu 2.

Millora dels recursos dels equipaments culturals, espais patrimonials i de memòria

Objectiu 3.

Igualtat d'accés a la cultura, la proximitat i la participació cultural

Objectiu 4.

Enfortiment del teixit cultural, atenent la seva diversitat i pluralitat

Objectiu 5.

Adequació de l'estructura per a l'acompliment del Pla de Cultura

4.2

Actuació transversal Les bones pràctiques en cultura

El context de crisi econòmica arrossegat des del 2008 a l'Estat espanyol i arreu del món, va agreujar la situació de precarietat en el món cultural. Un sector, el de la cultura, no regulat a través de convenis laborals o estatuts i que en gran mesura depèn dels recursos públics, ha estat històricament sotmès a criteris en certa manera arbitraris a l'hora d'establir els pagaments de projectes, produccions o els honoraris per a cada cas.

Una de les innovacions del Pla de Cultura ha estat l'elaboració d'un Codi de Bones Pràctiques en cultura per a les Illes Balears, actualment en procés (es pot consultar a la pàgina 81 del Document 3 del Pla de Cultura de les Illes Balears http://www.placulturaib.cat/wp-content/uploads/2018/08/PdeC_Doc3-30agost-01.pdf).

L'aplicació del Codi de Bones Pràctiques no serà una qüestió ni fàcil ni ràpida, ja que normatives en vigor en matèria de recursos humans (lleis que desborden l'àmbit competencial de les administracions de les Illes Balears) o els pressupostos limitats dificulten la seva implementació. Però cal integrar les bones pràctiques en les metodologies de treball.

Ja que les bones pràctiques en la gestió cultural afecten de forma transversal el conjunt d'agents, entitats i institucions que conformen el sistema cultural, es resumeixen les principals mesures del Codi, alhora que es vol insistir en la màxima aplicació possible de les mesures que conté, sempre dins el marc normatiu que reguli cada situació. Les administracions públiques vetllaran especialment per l'aplicació del Codi.

El Codi de les Bones Pràctiques en cultura (resum)

El Codi té la finalitat de proporcionar a les institucions culturals i organismes competents, associacions, entitats i agents que treballin en la programació cultural, orientacions i pautes per a les formes de govern, selecció de personal o projectes, contractació i polítiques de recursos humans i gestió al capdavant d'equipaments, entitats, empreses o activitats i projectes.

Si bé el Codi no té caràcter normatiu, sí que vol generar instruccions internes del Govern de les Illes Balears perquè se segueixin les orientacions que es recullen per part de tots els departaments. Així mateix, la Conselleria de Cultura, Participació i Esports és competent per establir requisits o criteris de valoracions a les subvencions en funció del compliment d'aquest Codi de Bones Pràctiques, amb l'objectiu de vetllar pels drets de treballadors i treballadores de la cultura, segons els convenis de regulació dels diferents sectors, en existir.

Clàusules

1. Participació

1. S'ha de garantir la participació de la ciutadania en les polítiques culturals i, per tant, generar plataformes que afavoreixin la participació en administracions i institucions.
2. Cal obrir els òrgans de govern dels equipaments i entitats públiques a membres de la societat civil, experts i científics.

---

2. Transparència

3. S'ha de garantir la informació (i assegurar-ne la difusió) als ciutadans sobre la gestió econòmica, els recursos humans i tecnològics, el projecte (objectius, prioritats, actuacions, millores, pla estratègic...) i qualsevol iniciativa d'interès públic
4. Procediments de concurs obert i professional per a la contractació de directors i directores dels equipaments, en funció dels projectes presentats i amb jurats formats per una majoria de persones independents, escollides per la seva trajectòria professional en relació al lloc que s'ha de cobrir.
5. Sempre que un projecte, activitat o mecanisme d'ajuts contempli una selecció d'una persona o projecte en el marc d'una concurrència o concurs, es crearà un jurat o comissió formada per una majoria de persones independents, escollides per la seva trajectòria professional en relació al lloc que s'ha de cobrir.

---

3. Avaluació

6. La gestió dels equipaments públics restarà subjecta a avaluació, d'acord amb criteris d'eficàcia i eficiència, així com de grau d'acompliment dels objectius segons els plans directors o els projectes.

7. La Conselleria competent en matèria de cultura serà la responsable de realitzar les avaluacions, ja sigui amb personal tècnic propi o a través de comissions de seguiment.

8. Es redactaran i desenvoluparan les cartes de serveis dels equipaments públics.

---

4. Contractació

9. Els artistes professionals són treballadors que desenvolupen un servei d'interès públic i de gran impacte social. És un deure de les institucions i entitats que els contractin, que hi col·laborin o que requereixin de la seva activitat professional, preveure uns honoraris adequats a l'encàrrec.

10. En el cas d'existir un conveni sectorial o un codi de bones pràctiques referents als serveis prestats pels artistes, els honoraris s'hi adaptaran.

11. Sempre dins del marc legislatiu i normatiu, cal adequar el termini de pagament dels honoraris a les necessitats de producció i creació dels projectes.

12. En cas de necessitat de contractació de personal extern, cal adaptar els mecanismes de concurrència pública i contractació al marc de les bones pràctiques, sempre segons la legislació vigent.

13. En la contractació de serveis, i en el cas de tasques o funcions que no estiguin encara recollides en el marc d'un conveni sectorial, s'han d'establir clàusules i criteris que valorin positivament salaris comparables amb convenis sectorials de responsabilitat similar.

14. S'han d'agilitzar els procediments administratius pel pagament dels serveis contractats perquè s'efectuïn tan aviat com sigui possible.

15. No es contractaran empreses que fomentin les males pràctiques en matèria de recursos humans i drets laborals.

---

5. Formació

16. Desenvolupament de programes de formació continuada del personal tècnic de les administracions i dotació d'equipaments per a gestionar-los amb implicació i eficàcia. Una formació que garanteixi l'adaptació del personal a les noves formes de gestió, producció i maneres de fer en l'àmbit cultural.

4.3

OBJECTIU 1

**La creació d'espais per a la participació
i la democratització de la cultura**

Línies d'actuació

- 1.** Constitució i posada en marxa del Consell de la Cultura de les Illes Balears (CCIB)
- 2.** Dotació de les institucions i equipaments públics amb plans de participació ciutadana

Línia d'actuació 1

Constitució i posada en marxa del Consell de la Cultura de les Illes Balears (CCIB)

La constitució i posada en marxa del Consell de la Cultura es considera el primer pas efectiu per a la construcció d'una plataforma de treball cooperatiu i de participació en el disseny i planificació de les polítiques públiques. En aquesta primera fase de posada en marxa, el Consell serà de caràcter consultiu i assessor, conformat per institucions, agents i associacions culturals, que hauran de reflexionar, debatre i proposar mesures concretes en referència al sistema general de la cultura. Igualment, el Consell de la Cultura haurà de desbordar el concepte sectorial de la cultura, per obrir els debats a altres àmbits socials.

Al mateix temps, integrarà l'Observatori de la Cultura, concebut com l'organisme que, més enllà de la recollida de dades i estadístiques, treballarà també en l'impacte de la cultura a nivell social, territorial, sectorial, econòmic o com a espai d'innovació. També treballarà en la identificació de tendències i transformacions en el sector cultural. L'objectiu és tenir un observatori permanent que contribueixi de forma decisiva en l'elaboració de noves estratègies i noves polítiques culturals.

Mesures

- 1) Aprovar la Resolució per la qual es crea el Consell de la Cultura de les Illes Balears.
- 2) Constituir i posar en marxa el Consell de la Cultura, tot aportant els recursos necessaris per a la consecució de les seves funcions.
- 3) Constituir els grups de treball, meses sectorials i les comissions transversals.
- 4) Crear l'Observatori de la Cultura de les Illes Balears i analitzar les possibilitats de col·laboració amb altres organismes de recerca.
- 5) Implementar de forma periòdica les mesures aprovades i proposades en el plenari del CCIB.
- 6) Actualitzar periòdicament aquest Pla de Cultura.

Línia d'actuació 2

Dotar les institucions i equipaments públics de plans de participació ciutadana

La cultura de la participació és relativament recent al nostre territori i és necessari, per tant, obrir espais de treball permanents (físics o virtuals) que facilitin el diàleg, les connexions i la participació, de forma gradual i adaptada a cada realitat específica.

És igualment important, tant per l'especificitat territorial de cada illa en l'àmbit cultural, com perquè la major part de competències en matèria de cultura estan transferides als consells insulars, la creació d'espais de participació en cultura a cadascuna de les illes.

El Govern de les Illes Balears vol acompanyar la posada en marxa d'aquests processos, amb els consells insulars, ajuntaments o institucions culturals que tenguin la voluntat d'impulsar-los.

Així mateix, és necessari desplegar i actualitzar les normatives que facilitin aquesta participació ciutadana. Feim feina des del convenciment que només des d'un treball cooperatiu serà possible el canvi de model cultural.

Mesures

7) Posar en pràctica formes de governança obertes i participatives dels equipaments culturals.

D'entre els membres del patronat de la Fundació Es Baluard que representen la Conselleria de Cultura, Participació i Esports, nomenar la presidència del Consell de la Cultura de les Illes Balears i un membre de reconegut prestigi com a suplent.

8) Acompanyar i donar suport als consells insulars i ajuntaments que tenguin com a objectiu la creació de consells ciutadans de la cultura.

9) Aprovar la Llei de consultes populars i processos participatius, que regula els referèndums municipals i les consultes i els processos participatius en l'àmbit de les Illes Balears.

4.4

OBJECTIU 2

La millora i revisió dels projectes i recursos dels equipaments culturals i espais patrimonials i de memòria

Línies d'actuació

- 3.** Pla de mesures per a la millora dels equipaments dependents del Govern de les Illes Balears
- 4.** Pla d'Equipaments Culturals de les Illes Balears
- 5.** El patrimoni, un eix clau en el desenvolupament social, econòmic i cultural de la societat
- 6.** Memòria i cultura democràtica

Introducció

El Pla d'actuacions a la xarxa d'equipaments culturals es presenta com una qüestió a implementar de manera urgent i en tota la seva dimensió. El Pla de Cultura de les Illes Balears estableix que cal identificar tant els desequilibris i necessitats territorials, de tipologies o temàtiques que es donen al conjunt del territori de les Illes Balears, així com la necessitat d'identificar els dèficits de cadascun dels equipaments públics, tant pel que fa a les infraestructures i els recursos tècnics i humans, com a la gestió i els continguts. També es fa necessària una planificació amb mesures a curt, mitjà i llarg termini, establir un compromís de totes les institucions per desenvolupar-les i abordar les deficiències del mapa d'equipaments culturals.

El Pla de Cultura proposa, d'aquesta manera, una doble planificació que en qualsevol cas es desenvoluparia paral·lelament en el temps: un primer procés en el qual cal dimensionar i afrontar els problemes de precarietat en què es troben els equipaments que depenen del Govern de les Illes Balears; i un segon procés que, a través del Pla d'equipaments de les Illes Balears, així com dels plans directors dels equipaments, contempli actuacions a mitjà i llarg termini per consolidar la xarxa d'infraestructures, en el marc d'un treball conjunt amb els consells insulars i ajuntaments, per plantejar una actuació en el conjunt d'equipaments de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

Procés 1.
Pla de mesures per a la millora dels equipaments
que depenen del Govern de les Illes Balears

Procés 2.
Aprovació del Pla d'equipaments de les Illes Balears

Línia d'actuació 3

Pla de mesures per a la millora dels equipaments dependents del Govern de les Illes Balears

Encara que s'han introduït millores importants en els equipaments públics de gestió del Govern de les Illes Balears, tant a nivell pressupostari com de recursos humans (l'any 2018 s'incrementa el pressupost dels equipaments culturals en 664.645 €), la situació actual dels centres, que han funcionat amb recursos econòmics i de gestió precaris durant molts d'anys, en especial des de l'inici de la crisi econòmica i les conseqüents retallades, exigeix el desplegament de mesures contundents que dotin les institucions de les eines necessàries per a una bona gestió, oberta, i un diàleg permanent amb els professionals i el conjunt de la ciutadania.

El Pla de mesures per a la millora dels equipaments dependents del Govern de les Illes Balears preveu el desenvolupament de manera immediata de les actuacions que ja estaven incloses en el marc del Pla de Patrimoni de les Illes Balears. També estipula la planificació del conjunt de la xarxa, i alhora la problemàtica específica de cadascun dels centres, tenint en compte no només la gestió estructural, sinó la connexió d'aquests centres amb el conjunt de la ciutadania, les seves possibilitats de programar, investigar, desplegar programes pedagògics o millorar els recursos per als professionals de cada sector. El Govern de les Illes Balears farà una proposta d'increment de les aportacions econòmiques necessàries per establir les mesures que resultin de les avaluacions detallades dels centres.

Mesures

10) Aprovar el Pla de millora dels equipaments que depenen del Govern de les Illes Balears, a fi de dotar-los progressivament dels recursos adequats a partir de la revisió dels dèficits i necessitats a tots els nivells i establint un calendari d'implementació. Millores iniciades.

Àmbits de revisió

- Econòmic
- Recursos humans
- Recursos tècnics i d'innovació tecnològica
- Recursos per a la documentació, catalogació, digitalització i recerca
- Serveis a professionals i investigadors
- Continguts i programacions, que inclouen polítiques educatives, d'inclusió social i de públics
- Polítiques de col·leccions i adquisicions

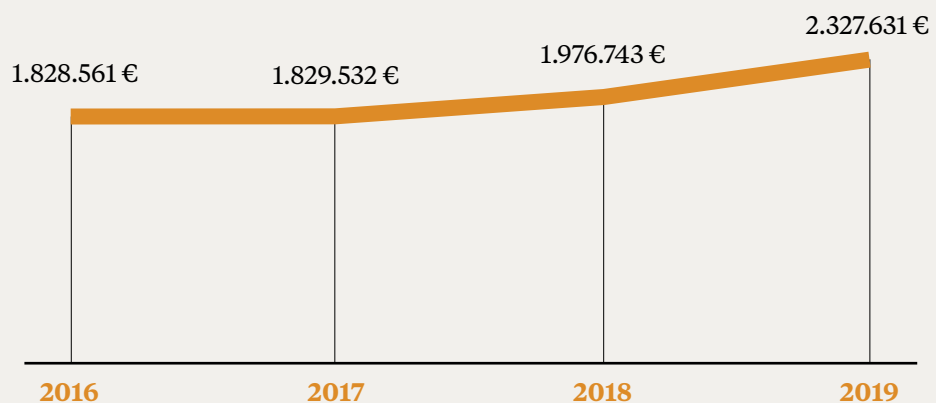
Elaborar els plans directors dels equipaments culturals, que també incloguin:

- Polítiques de col·leccions i adquisicions, en el cas dels centres amb fons patrimonial
- Política d'obertura a la participació ciutadana
- Política d'obertura a les comunitats, fent esment als col·lectius en risc d'exclusió social

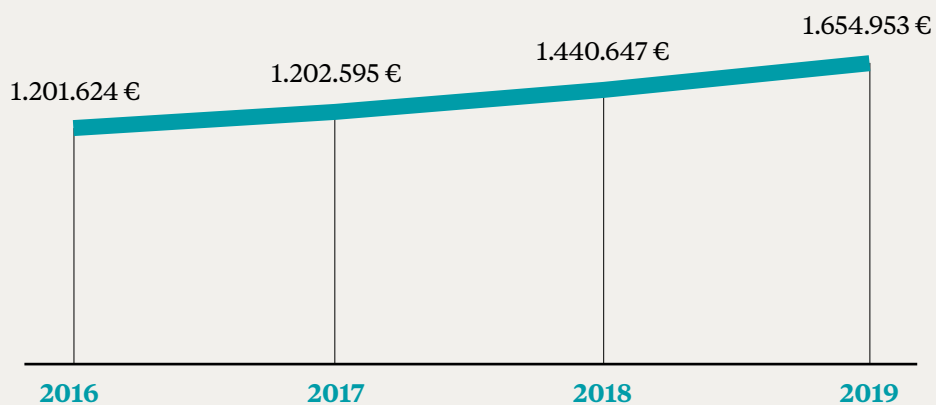
Equipaments integrats en el Pla de Xoc:

- Arxiu del Regne de Mallorca
- Museu de Mallorca
- Biblioteca Pública de Palma
- Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera

Evolució del pressupost destinat a museus 2016-2019

Evolució de la despesa en recursos humans als museus 2016-2019

Arxiu del Regne de Mallorca

Pla director de gestió i continguts de l'ARM. Esquema:

- Dotació dels recursos humans per a la catalogació, investigació i recerca (interns o externs en el marc del Codi de les Bones Pràctiques) del 45% pendent de catalogar i investigar.
- Pla de comunicació i difusió de l'Arxiu, els seus fons i serveis.
- Formació i capacitació del personal.
- Revisió de l'organització interna.
- Modernització dels mecanismes de gestió (softwares, digitalització, treball en xarxa...).
- Dimensionament del pressupost necessari a curt, mitjà i llarg termini.
- Digitalització progressiva del fons, priorititzant sèries, com ara el fons hemeroteca i el de memòria democràtica.

Museu de Mallorca

Pla director de gestió i continguts del Museu de Mallorca. Esquema:

- Recuperació de projectes de recerca en col·laboració amb universitats i centres de recerca.
- Dotació progressiva de més recursos humans, en especial de personal tècnic especialitzat i personal d'atenció al públic.
- Obertura de les sales corresponents a prehistòria, món clàssic i islàmic.
- Renovació, actualització i dinamització de la biblioteca.
- Contractació dels serveis de manteniment estable per a les seus de Palma i Muro.
- Ampliació dels espais de magatzem.
- Projecte de senyalística urbana.
- Pla educatiu, de difusió i de públics.
- Formació contínua del personal.
- Revisió de l'organització interna.
- Modernització dels mecanismes de gestió (softwares, digitalització, treball en xarxa...).
- Dimensionament del pressupost necessari a curt, mitjà i llarg termini.
- Revisió de l'exposició permanent, dotant el relat del Museu d'una perspectiva de gènere

Biblioteca Pública de Palma

Pla director de gestió i continguts de la Biblioteca. Esquema:

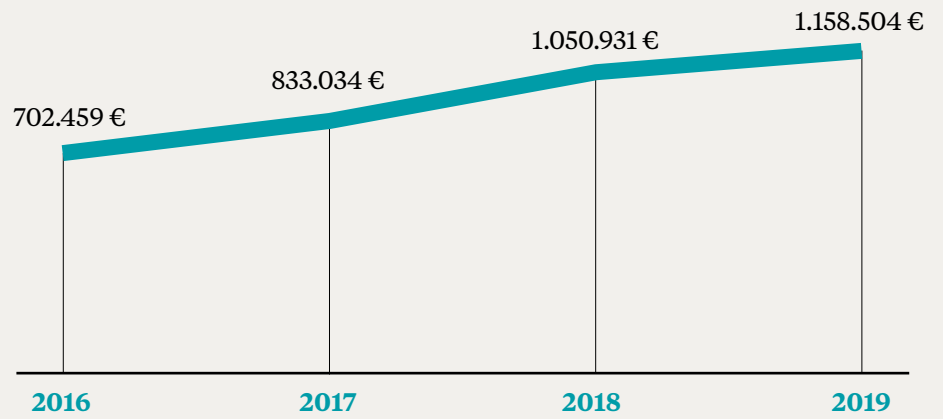
- Dotació progressiva de personal de la Biblioteca (assegurar la cobertura de les places existents a la RLT i la millora de les condicions laborals per a assegurar la permanència als llocs de feina).
- Contractació dels serveis de manteniment estable de l'edifici.
- Resoldre la manca d'espais als dipòsits.
- Pla de formació continuada del personal
- Nova pàgina web que faciliti l'accés a la informació.
- Modernitzar els mecanismes de gestió (softwares, digitalització, treball en xarxa...) i intensificar el pla d'automatització del fons antic.
- Projecte de senyalística urbana.
- Dimensionament del pressupost necessari a curt, mitjà i llarg termini.

Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera

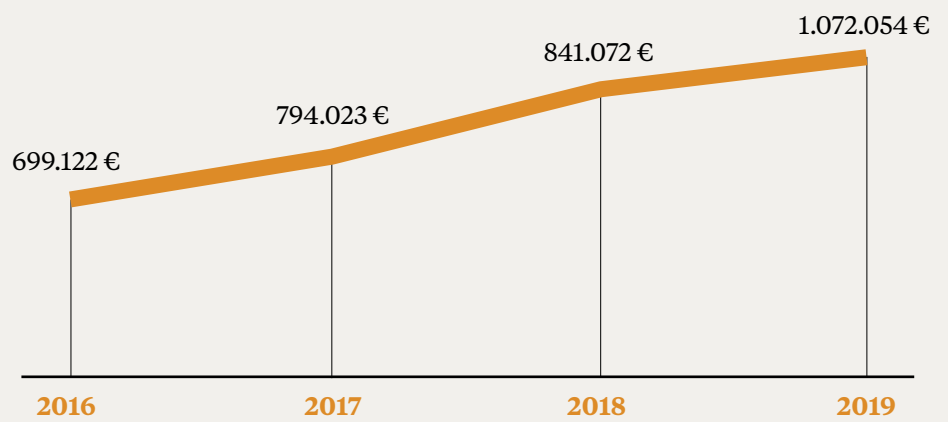
Pla director de gestió i continguts del MAEF. Esquema:

- Dotació progressiva de recursos humans per a la gestió del Museu, per a les tasques científiques i de personal específic per l'obertura, dinamització i ús de la Biblioteca.
- Adequació i augment dels espais visitables de la necròpolis.
- Obertura de la biblioteca al públic.
- Pla educatiu, de difusió i de públics.
- Elaboració, en col·laboració amb el MECD, d'un pla i un calendari per a l'obertura del Museu de Dalt Vila.
- Dotació d'equipament informàtic (software i hardware) per a la seva gestió i per a les tasques d'inventari i catalogació del fons.
- Pla de conservació i manteniment dels fons
- Dimensionament del pressupost necessari a curt, mitjà i llarg termini.

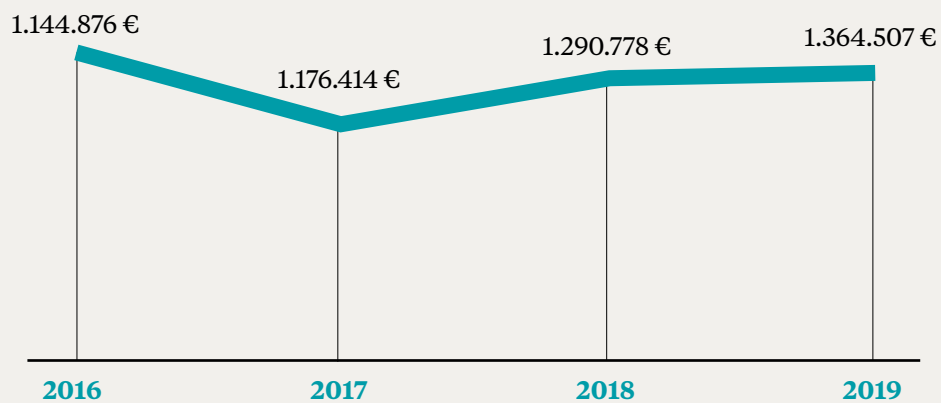
Arxiu del Regne de Mallorca. Evolució del pressupost

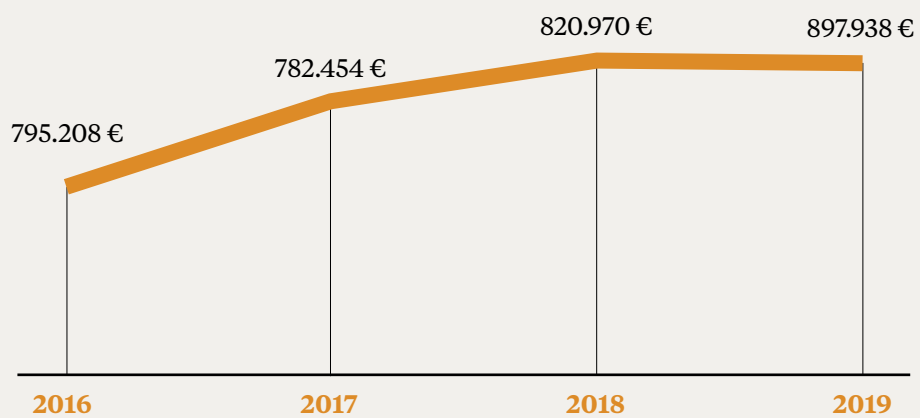
Museu de Mallorca. Evolució del pressupost

Biblioteca pública de Palma. Evolució del pressupost

Museu arqueològic d'Eivissa i Formentera. Evolució del pressupost

Línia d'actuació 4

Pla d'Equipaments Culturals de les Illes Balears (PECIB)

Cap a una xarxa d'equipaments sòlida, estable, participativa i oberta

Tornam a referir-nos al dret d'accés a la cultura de tota la ciutadania, recollit a l'article 18 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, per emmarcar la necessitat d'elaborar el Pla d'equipaments culturals de les Illes Balears, que té per objectiu articular un marc de planificació que pugui donar resposta a les mancances i necessitats de la xarxa d'equipaments de tot el territori de les Illes Balears. El repte és fer-ho en coordinació amb totes les administracions públiques que tenen competències en aquest àmbit, els consells insulars i els ajuntaments, així com amb la iniciativa privada, la qual completa una xarxa que esdevé clau per garantir la igualtat d'accés a la cultura, per fomentar la cultura de proximitat i la cohesió social.

Actualment existeixen alguns desequilibris i dèficits que el PECIB pretén identificar i abordar. S'ha de partir de l'elaboració d'un cens d'equipaments: el mapa d'equipaments culturals de les Illes Balears.

Mesures

11) Presentar el mapa i cens d'equipaments culturals de les Illes Balears.

12) Presentar el Pla d'Equipaments Culturals de les Illes Balears, en el marc d'un treball cooperatiu entre institucions.

Vegeu-lo en detall a la pàgina següent.

El Pla haurà d'analitzar:

- 1) El mapa global d'equipaments culturals i les especificitats per illes i municipis.
- 2) Les particularitats de tots els equipaments.
- 3) El mapa d'espais d'iniciativa privada amb voluntat de servei públic.

13) Identificar espais buits o infrautilitzats de titularitat pública, que puguin ser susceptibles de ser utilitzats per a programes de foment de la creació artística o iniciatives socioculturals i comunitàries (Programa d'identificació d'espais infrautilitzats).

Pla d'equipaments de les Illes Balears (PECIB)

La redacció del Pla d'equipaments culturals de les Illes Balears, en el marc del treball cooperatiu entre institucions.

AVALUACIÓ

El Pla analitzarà el mapa global d'equipaments culturals, les especificitats per illes i municipis, les particularitats de cadascun dels equipaments i el mapa d'espais d'iniciativa privada amb voluntat de servei públic.

1)

- Radiografia del conjunt dels equipaments culturals públics i la seva distribució per territoris i tipologies.
- Identificació dels dèficits territorials i de les necessitats als equipaments existents segons tipologies i l'àmbit d'influència (local, nacional, internacional).

2)

- Anàlisi dels recursos disponibles i els recursos necessaris per a cadascun dels equipaments (humans, econòmics i de gestió) i per a la programació.
- La innovació tecnològica, modernització i actualització de les eines de gestió de l'àmbit cultural i patrimonial.

3)

- Radiografia dels espais d'iniciativa privada per al foment de la cultura i la creació artística.
- Establiment de criteris de retorn social i interès públic per a les polítiques de suport a la iniciativa privada.

PLA D'ACTUACIÓ

Una vegada determinades les necessitats en dotacions d'infraestructures territorials (2019), el Pla d'actuació identificarà les inversions durant el període 2020-2027 tenint en compte els següents objectius i principis:

- Potenciar la cultura de proximitat i la territorialització dels equipaments culturals.
- Potenciar les funcions dels espais culturals com a espais de diàleg i de generació de comunitats.
- Tenir en compte les innovacions digitals i tecnològiques com a nous canals d'accés a la cultura.

La identificació dels dèficits no implica la creació de nous equipaments de forma immediata i caldrà un diàleg amb els governs i comunitats ciutadanes locals per determinar-ne i analitzar-ne la viabilitat i, així, prioritzar les necessitats en l'àmbit cultural.

Línia d'actuació 5

El patrimoni, un eix clau en el desenvolupament social, cultural i econòmic de la societat

Pel que fa al patrimoni es proposen actuacions equilibrades en matèria de recerca, conservació, restauració i difusió, tenint en compte que la valoració del patrimoni ha de ser present a totes les administracions i àmbits de la societat, ja que desborda una realitat aïllada que es gestiona des dels museus o els espais patrimonials.

Cal fer possible, per una banda, l'accés al patrimoni i el seu gaudi per part de tots els ciutadans; i, per una altra, el foment de la recerca i la conservació. També s'ha d'impulsar la innovació aplicada a l'àmbit cultural i patrimonial, i modernitzar i professionalitzar els actuals instruments de gestió del patrimoni i de comunicació.

Al Pla de Patrimoni es proposen actuacions en relació amb les competències del Govern de les Illes Balears. Alhora, també es preveuen processos de treball conjunts amb les altres administracions, i uns objectius finals que seria desitjable assolir entre tots, tenint en compte que la majoria de les competències en matèria de patrimoni estan cedides als consells insulars o als ajuntaments.

El Pla de Patrimoni de les Illes Balears, el primer document del qual es va presentar el juliol del 2018, detalla les actuacions en aquesta matèria. El seu desenvolupament i desplegament serà fruit d'un treball entre institucions. (http://www.placulturaib.cat/wpcontent/uploads/2018/07/2018_WEB-Pla-Estrate%CC%80gicdel-PATRIMONI-nu%CC%81m1-GOIB.pdf)

Mesures

- 14)** Desplegar el Pla de Patrimoni de les Illes Balears, en coordinació amb totes les administracions competents en la matèria i en diàleg amb la societat civil i les associacions i entitats dedicades al patrimoni.
- 15)** Aprovar els plans estratègics dels equipaments patrimonials.
- 16)** Desplegar la normativa en matèria de patrimoni històric.
- 17)** Difondre a l'exterior els museus de les Illes Balears, segons estableix la Llei de Museus.
- 18)** Impulsar actuacions per a la recollida, documentació, i accessibilitat del patrimoni dispers, a través d'adquisicions o plataformes de difusió.

Línia d'actuació 6

Memòria i cultura democràtica

És voluntat del Govern de les Illes Balears vertebrar una política rigorosa, participativa i permanent de la memòria de la democràcia. El Pla Estratègic de Cultura i Memòria Democràtica permet articular les línies mestres de les polítiques públiques de memòria democràtica en una sèrie d'objectius:

1. Reparació institucional d'aquelles persones, grups i col·lectius que varen patir repressió durant la Guerra Civil i el franquisme. La reparació per a les persones que patiren qualsevol de les modalitats de la repressió ha de ser una de les prioritats.
2. Dret a la veritat. Aprofundir en el coneixement d'aquells fets, períodes i circumstàncies històriques estretament relacionats amb la memòria democràtica. El dret a la veritat ha d'anar estretament vinculat al dret a la memòria, a la preservació i conservació de tots els elements que possibiliten i garanteixen que la ciutadania exerceixi la memòria de la democràcia. Tot plegat dins un objectiu transversal: posar a l'abast de la ciutadania mecanismes i eines per accedir al coneixement de la memòria democràtica i la seva interpretació.
3. Identificació, contextualització i supressió dels espais públics de tots aquells elements contraris als valors de convivència, els drets humans i la defensa de la pau i la concòrdia.
4. Recerca de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el franquisme (assassinades i inhumades en fosses comunes arreu de les Illes Balears). Exhumacions de cossos localitzats, identificació i lliurament a les seves famílies.
5. Reparació per a totes les víctimes de la Guerra Civil i la dictadura franquista.
6. Col·laboració amb les associacions d'infants robats perquè els ciutadans afectats coneguin els seus orígens.
7. Col·laboració en els treballs d'investigació i difusió d'aquests episodis de la nostra història recent.
8. Foment de l'estudi històric de l'època de la II República, la Guerra Civil i la dictadura franquista.

Tots aquests objectius s'han de desenvolupar i implementar a partir dels principis transversals següents:

- **El diàleg i la col·laboració amb la societat civil i, ben especialment, amb les associacions memorialistes i de víctimes. També amb els col·lectius heterogenis que existeixen arreu de la nostra geografia i que fa anys que treballen per al rescat del passat recent. Afortunadament hi ha un teixit que ho possibilita, ampli i plural.**
- **Els valors de la convivència, el pluralisme i la defensa dels drets humans, els quals han d'impregnar les actuacions previstes en el marc del Pla Estratègic de Memòria i Cultura Democràtica.**

Mesures

- 19) Reedició i actualització del Mapa de Fosses de les Illes Balears i col·laboració en l'elaboració del Mapa de Fosses de Menorca.
- 20) Plans anuals d'exhumació de fosses. Intervenció en totes les fosses de la Guerra Civil i exhumació i identificació dels cossos localitzats en un termini de 5 anys.
- 21) Col·laboració amb els ajuntaments en la retirada dels darrers símbols o nomenclàtors franquistes.
- 22) Presentació d'un cens públic de totes les persones i col·lectius que patiren persecució política i repressió durant la Guerra Civil i el franquisme, i dur-ne a terme la corresponent reparació jurídica.
- 23) Creació d'espais de memòria democràtica.
- 24) Elaboració del cens d'obres públiques realitzades per brigades de presos republicans a les Illes Balears.
- 25) Implementació de la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears.
- 26) Presentació del cens de símbols, llegendes i mencions franquistes a l'espai públic, i alhora prendre mesures per a la seva retirada o eliminació.
- 27) Divulgació de la memòria democràtica als centres escolars.
- 28) Creació dels itineraris de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears.
- 29) Realització periòdica d'audiències memorials a diferents indrets de les Illes Balears.

- 30)** Creació d'una nova línia d'ajudes per a la digitalització i posada en marxa dels arxius públics i privats amb documentació de l'època de la II República, Guerra Civil i dictadura franquista.
- 31)** Creació, conjuntament amb la Universitat de les Illes Balears (UIB), d'una càtedra/màster o postgrau de memòria i cultura democràtiques.
- 32)** Línia de subvencions per a la difusió de la memòria democràtica adreçades al sector editorial i audiovisual.

4.5

OBJECTIU 3

La igualtat d'accés a la cultura, proximitat i participació cultural

Línies d'actuació

7. Cultura, educació i ciutadania
8. Territori i proximitat
9. Pla de públics i inclusió social

Línia d'actuació 7 Educació i cultura

Dues de les qüestions més debatudes en els grans fòrums europeus de la cultura són, d'una banda, els vincles entre cultura i educació, i d'una altra, les dificultats, per part de les institucions responsables, de coordinar polítiques culturals i educatives. Si bé existeixen iniciatives didàctiques concretes per acostar l'art i la cultura a les escoles, és necessari desenvolupar projectes que contemplin les relacions entre escola i cultura des d'un punt de vista estructural: l'educació és una eina fonamental per garantir la participació activa de la ciutadania en la vida cultural i contribueix decisivament en la construcció de ciutadans i ciutadanes amb coneixement, capacitat de crítica i valors.

En aquest àmbit d'actuació, la Conselleria de Cultura i la Conselleria d'Educació tenen un compromís ferm de col·laboració i treball en comú.

Mesures

- 33)** Treballar amb la Conselleria d'Educació i Universitat per a augmentar la presència de la cultura als programes escolars.
- 34)** Crear el programa «Taulers Pedagògics», destinat als estudiants de primària i ESO, que generarà recursos, activitats i formació per facilitar l'educació en cultura.
- 35)** Desenvolupar un programa de residències d'artistes a les escoles, tot establint relacions entre artistes, alumnes i professors, en col·laboració amb la Conselleria d'Educació i Universitat.
- 36)** Crear una línia d'ajuts per a entitats culturals que desenvolupin projectes de creació de públics, programes de mediació i programes educatius.
- 37)** Potenciar i ampliar el programa «Viu la Cultura» de la Conselleria de Cultura, i que integri els agents culturals en el disseny del programa.
- 38)** Desenvolupar activitats educatives al voltant dels oficis tradicionals, en el marc de la declaració, per part de la UNESCO, de la pedra en sec com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat.

Línia d'actuació 8

Accessibilitat, participació i inclusió social

El Pla de Cultura parteix de la base que és necessari desbordar el concepte “creació de públics” per analitzar i reflexionar com transformar la idea d'un públic espectador/consumidor a un públic actiu, participatiu i còmplice dels projectes culturals que permeti augmentar-ne la base.

També proposa intensificar la comunicació i la difusió cultural, prioritzant i donant més visibilitat a la promoció de la cultura, el patrimoni, els artistes, les obres i les activitats culturals.

És important fonamentar el desenvolupament i participació de persones i comunitats al voltant de la cultura, entenent que és necessari superar l'aïllament de les pràctiques culturals per fer-les dialogar amb altres sectors i àmbits socials. Es té en compte, així, el seu paper en la cohesió, integració i construcció d'un espai públic comunitari.

Mesures

- 39)** Impulsar el programa «Cultura per a la Inclusió Social», en col·laboració amb la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació, que facilita l'accés de col·lectius, especialment en risc d'exclusió, als equipament i activitats culturals.
- 40)** Elaborar els plans de desenvolupament de públics dels espais culturals dependents de la Conselleria de Cultura, en col·laboració amb professionals del sector de la comunicació.
- 41)** Col·laborar amb els mitjans de comunicació públics per a una major presència de l'art i la cultura i per reforçar la creació i programació de programes especialitzats.
- 42)** Ampliar les mesures de foment d'incentius a la mobilitat per a l'assistència a activitats.

Línia d'actuació 9 Territori i proximitat

El valor de la proximitat i les cultures comunitàries haurà de ser, també, una estratègia prioritària per al Govern de les Illes Balears. Fomentar les iniciatives de proximitat, públiques i privades, la cultura popular i associativa, són mesures essencials per democratitzar la cultura i fer-la accessible al conjunt de la ciutadania.

A través del Pla d'Equipaments Culturals de les Illes Balears (PECIB) es desenvoluparan actuacions destinades a la millora dels equipaments públics dels municipis, tant els d'iniciativa pública com privada.

Però també serà necessari elaborar un pla de cultura de proximitat que situï en un mapa iniciatives, col·lectius, associacions i entitats. Així, es podrien determinar mesures i accions que contribuïssin a desplegar tot el seu potencial i augmentar la seva capacitat d'actuació, en especial a les zones més desfavorides a nivell territorial, econòmic o social.

Mesures

- 43)** Crear programes d'intercanvi entre illes, potenciant petits equipaments culturals i esdeveniments de la part forana, i de les illes menors.
- 44)** Donar suport als ens locals per facilitar la participació a circuits i xarxes de difusió i exhibició, més enllà del territori de les Illes Balears.
- 45)** Facilitar l'ús dels espais públics per a les iniciatives artístiques i culturals de tot tipus, posant-los a la seva disposició per fomentar el maridatge cultural entre disciplines i la recerca de nous públics.
- 46)** Llei de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears: actualitzar la Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional de les Illes Balears, adaptant-la a la convenció UNESCO 2003.

4.6

OBJECTIU 4 **L'enfortiment del teixit cultural, atenent la seva diversitat i pluralitat**

Línies d'actuació

- 10.** Desenvolupament de polítiques sectorials i foment de la creació artística
- 11.** Cap a un nou model de suport del teixit cultural
- 12.** Mobilitat, xarxes i projecció internacional
- 13.** Dinamització de les economies de la cultura: les indústries creatives i el foment de la creació d'empreses d'economia social.

Línia d'actuació 10

Desenvolupament de polítiques sectorials i transversals i foment de la creació artística en l'àmbit juvenil

La cultura és, avui, un àmbit fonamental en l'accés als drets socials, i més enllà de ser considerada "un sector", és un procés transversal clau en les transformacions de les societats contemporànies. I si bé les diferents disciplines artístiques tenen especificitats en les formes i processos de creació, producció i difusió, és important fomentar el treball transversal i la cooperació entre agents culturals del territori en temes comuns que han esdevingut avui qüestions clau en la connexió entre cultura i ciutadania, com ara la democratització de la cultura, la diversitat, la precarietat, la recuperació de la memòria o l'educació en l'art, com a objectius que traspassen el conjunt de sectors i que demanaran un treball col·lectiu.

A través de les meses sectorials que es posaran en marxa a través del Consell de la Cultura, es marcaran les línies i definiran els programes en el context dels diferents sectors de la cultura, tenint en compte la seva especificitat i segons la visió de futur de cada sector.

Des d'aquesta línia d'actuació, abordam la facilitació de l'accés dels joves a la cultura sigui com a creadors, sigui com a usuaris. Hi ha l'ambició, des de l'Institut Balear de la Joventut (IBJove), de generar un programa propi de cultura i joventut, que aglutini totes les accions que fomentin l'acostament dels joves a la pràctica artística i la cultura.

Mesures

47) Implementar els plans sectorials en cooperació entre agents i institucions, coordinats des del Consell de la Cultura en coordinació amb la Conselleria de Cultura.

L'elaboració dels plans sectorials haurà de permetre analitzar les problemàtiques específiques, en el marc d'un treball cooperatiu entre sectors, que abordi els temes transversals, per analitzar els diferents aspectes que afecten el seu desenvolupament:

- Les qüestions laborals i jurídiques
- Les oportunitats per a la formació, creació i producció
- L'exhibició: equipaments, activitats, fires, festivals o altres iniciatives de difusió i circulació
- Les possibilitats de mobilitat i les accions per a la projecció internacional
- Les administracions i els sectors: qui fa què? Com millorar el conjunt de mesures de suport als diferents sectors?
- La Conselleria de Cultura, Participació i Esports, els seus organismes: Com millorar les activitats i ajuts en el marc de les competències de la Conselleria de Cultura?

48) Reforçar les possibilitats de creació artística, donant suport a espais físics i digitals destinats a afavorir la creativitat i la col·laboració entre creadors i altres comunitats (vinculat al pla d'espais infrautilitzats).

49) Crear el programa, impulsat des d'IBJove, "Cultura i Joves", amb l'objectiu de reforçar l'acostament dels joves a la cultura i aglutinar i ampliar les actuacions en aquest àmbit.

50) Crear l'Espai Jove, amb el doble objectiu de generar programes que facilitin l'accés dels joves a l'oferta cultural i que, alhora, desplegui un programa d'activitats (exposicions, tallers, encontres...) de relació de l'art amb l'educació i la producció cultural.

51) Reforçar les recerques sobre els hàbits culturals de la joventut des de l'Observatori de la Joventut.

52) Ampliar la partida i aplicar la bestreta a les beques d'investigació per a joves.

53) Aprovar la Llei del voluntariat de les Illes Balears. Aprovació, per part del Parlament de les Illes Balears, de la nova Llei del voluntariat de les Illes Balears que suposi adaptar la regulació anterior (Llei 3/1998) a la normativa estatal (Llei 45/2015) i a les noves formes de voluntariat que demana la societat actual a les Illes Balears.

Línia d'actuació 11

Cap a un nou model de suport del teixit cultural

El tema de la precarietat en l'àmbit cultural és veritablement complex per mor dels molts factors que hi intervenen, per la inexistència d'un estatut que reguli els drets i deures dels artistes i per les reduccions pressupostàries dels últims anys, que han fomentat pràctiques que han intensificat la situació de precarietat del sector cultural. L'Estatut de l'Artista està actualment en procés d'elaboració, coordinat per la Subcomissió per a l'elaboració de l'Estatut de l'Artista de la Comissió de Cultura del Congrés dels Diputats.

No per la seva complexitat, el Govern de les Illes Balears ha d'evitar abordar un tema que requereix mesures urgents i estructurals, sensibilització i voluntat política.

Un dels temes que afecta molt directament a les condicions de treball és la forma en què es plantegen les subvencions, els criteris sota els quals se seleccionen els projectes, els procediments administratius i les formes de pagament.

Aquesta revisió, ja iniciada, donarà lloc a un treball cooperatiu i intens entre totes les administracions que desenvolupen programes d'ajuts a la creació i la cultura, i és essencial treballar estretament amb els agents culturals.

Mesures

54) Crear l'Oficina de suport a artistes i agents culturals. Es tracta d'un espai d'informació, acompanyament i formació per dur a terme projectes culturals; una oficina informativa coordinada per personal tècnic format específicament en mesures i programes d'acompanyament als projectes culturals.

55) Crear la Finestra única: una plataforma digital que aglutini tots els ajuts a la recerca, innovació, producció i programació cultural existents en l'àmbit de les Illes Balears, estatal i europeu.

56) Revisar el sistema de subvencions per tal de respondre i donar suport a la cadena de valor inherent als processos de creació, producció i difusió cultural (vegeu més informació a la pàgina següent).

Més informació Mesura 50

Establir un sistema de subvencions que respongui i doni suport a la cadena de valor inherent als processos de creació, producció i difusió cultural.

Suport a la recerca, investigació i conceptualització (inclou recerca teòrica, artística i de noves tecnologies)

Suport a la pre-producció, producció i coproducció

Suport a la difusió, exhibició i programació (inclou festivals, cicles, activitats de centres i espais culturals i de creació, exposicions, seminaris i tallers, plataformes digitals de difusió de la cultura....)

Suport a la distribució i explotació

Suport a la projecció i cooperació internacional

Suport a les residències artístiques

Suport a la formació

Establir mesures diferenciades segons les diferents tipologies d'agents culturals:

**Professionals autònoms
i micorempreses**

PYMES

**Cooperatives i empreses
d'economia social**

**Sector social
(Associacions, organitzacions
informals, fundacions i entitats
sense ànim de lucre)**

**Associacions professionals,
xarxes formals i informals**

Realitzar un treball entre institucions per a una nova redacció dels programes d'ajuts, coordinada per la Conselleria de Cultura.

FASE DE DOCUMENTACIÓ I DIAGNOSI

- 1) Recerca de referents i models de convocatòries de subvencions a nivell estatal i internacional.
- 2) Elaborar una enquesta que reculli la valoració i els suggeriments de persones i entitats que hagin optat a subvencions els darrers anys.
- 3) Situació en un mapa i anàlisi de totes les subvencions existents relacionades en l'àmbit de la cultura.
- 4) Identificació de possibles duplicitats i/o mancances.

FASE DE REDACCIÓ DEL PLA DE SUBVENCIONS

- 5) Elaborar un marc d'actuació comú entre les diferents institucions amb programes de subvencions que inclogui:
  - Objectius generals del suport i acompanyament al teixit cultural de les Illes Balears.
  - Possibles programes de cooperació entre institucions.
- 6) Incloure criteris de retorn social en els procés de valoració dels projectes: definir criteris i indicadors de retorn social.
- 7) Revisió de la composició de les comissions de valoració de projectes, tenint en compte els membres del Consell de la Cultura de les Illes Balears.

Línia d'actuació 12

Mobilitat, xarxes i projecció internacional

La projecció internacional i la interacció i cooperació cultural han de ser una prioritat del Govern de les Illes Balears. La mobilitat, la cooperació i el treball en xarxa no impliquen només a persones, serveis i productes, sinó també l'intercanvi de coneixement, experiències i idees.

La mobilitat ha esdevingut un element essencial en la trajectòria d'artistes i agents culturals, que treballen cada vegada més en xarxes internacionals, ja sigui xarxes de lliure circulació de pràctiques i coneixements, ja sigui a xarxes dels mercats internacionals.

Els formats tradicionals de mobilitat evolucionen amb les transformacions tecnològiques i socials actuals i, per tant, els mecanismes d'acompanyament a la mobilitat també han d'evolucionar paral·lelament. El dinamisme en la mobilitat també contribueix al desenvolupament de comunitats culturals dinàmiques, entorns creatius i xarxes culturals plurals.

La cultura de les Illes Balears també necessita més projecció internacional, donada la seva riquesa i diversitat. La projecció internacional de la cultura passa, avui dia, per l'espai virtual i és necessari organitzar la presència de la cultura de les Illes Balears en aquest espai. El Govern de les Illes Balears ha de garantir la presència d'artistes, creadors, equipament i altres agents a l'escena internacional. Així doncs, els portals web actuals resulten parcials i limitats, malgrat el seu gran potencial en la difusió de la cultura de les nostres illes.

Mesures

57) Millorar les plataformes de difusió de creadors, com BCULTURE, per comptar amb un mapa del conjunt d'agents que conformen l'escenari cultural de les Illes Balears.

58) Impulsar programes de suport per a l'intercanvi de projectes i la cooperació a diferents nivells territorials.

- Programa de cooperació territorial Euroregió Pirineus Mediterrània, de suport a projectes culturals.
- Línia d'ajuts per a l'intercanvi de projectes i activitats culturals de patrimoni immaterial entre les Illes Balears, Catalunya i el País Valencià.

59) Augmentar els ajuts a creadors, entitats i empreses per a l'assistència a fires, festivals estatals i internacionals i aprofitar la presència de l'Administració a fires, dies internacionals i altres commemoracions per prioritzar la comunicació de l'art i la cultura de les Illes Balears.

60) Reforçar la connexió dels equipaments culturals dependents del Govern de les Illes Balears amb xarxes nacionals i internacionals d'investigació i difusió de la cultura.

Línia d'actuació 13

Dinamització de les economies de la cultura: les indústries creatives i el foment a la creació d'empreses d'economia social

Les indústries culturals i creatives no representen únicament un factor de desenvolupament econòmic i d'innovació, ja que entenem el valor de la cultura com una eina de cohesió social, com un espai de generació de comunitats, com un territori de diàleg transversal i horitzontal i com un bé comú. Tampoc no es pot menysprear el dinamisme econòmic i l'ocupació que genera la cultura a les Illes Balears i, encara menys, el potencial i recorregut que encara es pot fer en aquest sentit. El sector cultural és clau en el desenvolupament del teixit empresarial i econòmic de la comunitat, en la generació de llocs de feina i en la seva capacitat d'innovació.

El fet cultural no es pot entendre des d'una divisió en cel·les aïllades entre si. És realment important partir de la base que els canvis i transformacions en el desenvolupament de pràctiques i processos culturals sorgiran de la seva doble dimensió: la dimensió social i la productiva, i en el diàleg i interacció necessaris entre elles.

És des d'aquesta mirada que el Govern de les Illes Balears vol dur a terme, amb la participació d'agents i sectors culturals, polítiques de suport i acompanyament a les empreses o agents que desenvolupen activitat productiva en l'àmbit de la cultura. És per això que reforçarà no només l'economia, també els espais de fer i reforçar comunitats, de cohesió i transformació social, de participació activa en la cultura i, en definitiva, reforçarà el teixit social, cultural, industrial i de noves economies socials de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

És essencial, però, que el suport a la indústria integri, entre les seves prioritats, el suport a l'economia social o altres formes de noves economies i models organitzatius. El Pla Director d'Economia Social de les Illes Balears 2018-2022, elaborat per la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria del Govern de les Illes Balears, estableix, a través de cinc eixos estratègics, accions de promoció de l'economia social a les Balears que, en l'àmbit de la cultura, per la seva capacitat d'innovació, disposa d'un enorme potencial de desplegament.

Mesures

61) Aprovar el Decret pel qual s'aproven els estatuts de l'entitat pública empresarial Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears (ICIB)

62) Crear l'Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears (ICIB) i desplegar el Pla de Foment a les Indústries Culturals i Creatives en cooperació amb la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria

Àmbits d'actuació de l'ICIB:

Consultoria i assessoria	Finançament
Formació	Informació i promoció
Estadístiques	Recerca i innovació

Establir mesures diferenciades atenent a les diverses formacions empresarials:

Professionals autònoms i micorempreses	PYMES
Cooperatives i empreses d'economia social	

63) Fomentar les empreses culturals que treballin sota els principis de l'economia social

Línies d'actuació pel foment d'empreses d'economia social segons el Pla Director d'Economia Social de les Illes Balears:

Actuacions en el marc normatiu	Sensibilització, difusió i foment
Informació, formació i investigació	Suport a les estructures organitzatives
Suport a les empreses	

4.7

OBJECTIU 5 **L'adequació de l'estructura** **per a l'acompliment del Pla de Cultura**

Línies d'actuació

- 14.** Intensificació de la coordinació institucional en l'àmbit cultural
- 15.** Implementació de mesures estructurals

Línia d'actuació 14

Intensificar la coordinació institucional en l'àmbit cultural

La gestió de la cultura a les Illes Balears representa una qüestió complexa, perquè diverses administracions públiques desenvolupen papers rellevants en la generació de polítiques culturals i es fan necessaris, per tant, la voluntat i el treball intens per assolir una veritable coordinació entre administracions.

El Pla de Cultura es concep, en la majoria de les seves actuacions, des de la intensificació del diàleg i la cooperació institucional, donada la importància i necessitat de treballar sota els principis de coresponsabilitat, la coordinació, la cooperació i la complementarietat. És per aquest motiu que aquesta línia de treball és transversal i específica alhora. També obligarà a treballar per evitar tensions entre la lògica institucional (política) i la necessitat de dissenyar i executar un sistema de la cultura fluid i permeable. L'articulació i l'actuació en cooperació entre les administracions públiques i els agents socials i culturals constitueix actualment la mesura clau per aconseguir l'èxit en el desenvolupament de polítiques culturals.

Mesures

- 64)** Posar en marxa del Consell de la Cultura de les Illes Balears, com un espai de coordinació i diàleg entre illes i entre institucions, sectors socials i ciutadania.
- 65)** Revisar i impulsar els espais de coordinació entre illes (juntes interinsulars i comissions tècniques) i a nivell estatal (participació en els plans de cooperació sectorial).
- 66)** Millorar les pàgines web informatives de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports i els organismes autònoms (OSIB, IEB...).

Línia d'actuació 15

La implementació de mesures estructurals

Les millores estructurals no es poden plantejar a curt termini, però són imprescindibles per assolir transformacions radicals en el sistema cultural. La creació d'espais de més coordinació entre les institucions i la ciutadania sí que és un objectiu a curt termini.

L'actual estructura de la Conselleria de Cultura resulta clarament mancada de la dotació necessària per abordar els reptes de les polítiques culturals. Una nova estructura i organigrama de funcionament de la Conselleria i les institucions que en depenen representa una de les apostes que serà clau per al desenvolupament de les polítiques culturals. Al mateix temps, és una qüestió que cal encarar a molt llarg termini, a través d'un pacte que permeti la seva implementació continuada en el temps.

Cal treballar per situar el pressupost de cultura, en el marc d'un pla d'acció a llarg termini, al nivell d'altres comunitats i països. Això serà la mostra més clara del compromís del Govern de les Illes Balears per situar la cultura al centre de la ciutadania.

Mesures

- 67)** Ampliar el pressupost de cultura i assolir els objectius previstos.
Objectiu: augmentar un 50% el pressupost de cultura en 10 anys.
- 68)** Revisar els protocols i procediments administratius per modernitzar, optimitzar i assolir la màxima agilitat i eficiència dins el marc normatiu corresponent.
- 69)** Establir un pla de formació continuada per a la formació i professionalització dels equips responsables de la gestió de la cultura.
- 70)** Negociar amb l'Administració de l'Estat per a l'aprofundiment de la coordinació en el funcionament i finançament dels equipaments culturals de titularitat estatal.

4.8

Calendari d'implementació

Objectiu general

Creació del Consell de la Cultura de les Illes Balears i processos participatius

Mesura

Aprovar la Resolució per la qual es crea el Consell de la Cultura de les Illes Balears.

Objectiu d'implementació

Primera reunió, gener del 2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Constituir i posar en marxa el Consell de la Cultura, tot aportant els recursos necessaris per a la consecució de les seves funcions

Objectiu d'implementació

Gener del 2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Constituir els grups de treball, les meses sectorials i les comissions transversals

Objectiu d'implementació

Primer trimestre del 2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)

Mesura

Crear l'Observatori de la Cultura de les Illes Balears

Objectiu d'implementació

2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Implementar de forma periòdica les mesures aprovades i proposades en el plenari del CCIB

Objectiu d'implementació

Mesura permanent des de la creació del Consell de la Cultura

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Implementar de forma periòdica les mesures aprovades i proposades en el plenari del CCIB

Objectiu d'implementació

Mesura permanent des de la creació del Consell de la Cultura

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Desplegar i actualitzar periòdicament aquest Pla de Cultura

Objectiu d'implementació

Mesura permanent des de la creació del Consell de la Cultura

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Objectiu general

Formes de govern obertes i participatives

Mesura

Posar en pràctica formes de governança obertes i participatives: obertura dels patronats i les fundacions

Objectiu d'implementació

2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Acompanyar i donar suport als consells insulars i ajuntaments que tenguin com a objectiu la creació de consells ciutadans de la cultura

Objectiu d'implementació

Mesura permanent d'implantació gradual

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Aprovar la Llei de consultes populars i processos participatius, que regula els referèndums municipals i les consultes i els processos participatius en l'àmbit de les Illes Balears

Objectiu d'implementació

Acord d'aprovació de juliol de 2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Objectiu general

Desplegament del Pla d'Equipaments de les Illes Balears

Mesura

Aprovar el Pla de millora dels equipaments que depenen del Govern de les Illes Balears

Objectiu d'implementació

Iniciat el 2018, el pla s'haurà de realitzar paral·lelament a la redacció dels plans directors, a desenvolupar entre el 2019 i 2020. La primera fase, la identificació de dèficits, està integrada en el Pla de Patrimoni

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Presentar el mapa i cens d'equipaments culturals de les Illes Balears

Objectiu d'implementació

Finals del 2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Presentar el Pla d'Equipaments Culturals de les Illes Balears, en el marc d'un treball cooperatiu entre institucions

Objectiu d'implementació

Presentació del Pla d'Equipaments de les Illes Balears l'any 2021

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Identificar espais buits o infrautilitzats de titularitat pública, que puguin ser susceptibles de ser utilitzats per a programes de foment de la creació

Objectiu d'implementació

Paral·lelament a l'elaboració del Pla d'Equipaments

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Objectiu general

Mesures marc del Pla Estratègic de Patrimoni

Mesura

Desplegar el Pla de Patrimoni de les Illes Balears, en coordinació amb totes les administracions competents en la matèria i en diàleg amb la societat civil i les associacions i entitats dedicades al patrimoni

Objectiu d'implementació

Mesura permanent, que inclou actuacions a implantar segons diferents calendaris

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Aprovar els plans estratègics dels equipaments patrimonials

Objectiu d'implementació

Mesures i calendari detallat desplegats al Pla estratègic de Patrimoni de les Illes Balears

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Desplegar la normativa en matèria de patrimoni històric

Objectiu d'implementació

Mesures i calendari detallat desplegats al Pla estratègic de Patrimoni de les Illes Balears

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Difondre a l'exterior els museus de les Illes Balears, segons estableix la Llei de Museus

Objectiu d'implementació

Mesures i calendari detallat desplecats al Pla estratègic de Patrimoni de les Illes Balears

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Impulsar actuacions per a la recollida, documentació, i accessibilitat del patrimoni dispers, a plataformes de difusió

Objectiu d'implementació

Mesures i calendari detallat desplecats al Pla estratègic de Patrimoni de les Illes Balears

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Objectiu general

Mesures de Memòria i cultura democràtica

Mesura

Reedició i actualització del Mapa de Fosses de les Illes Balears i col·laboració en l'elaboració del Mapa de Fosses de Menorca

Objectiu d'implementació

2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Plans anuals d'exhumació de fosses

Objectiu d'implementació

Mesura permanent amb planificació anual

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Col·laboració amb els ajuntaments en la retirada dels darrers símbols o nomenclàtors franquistes

Objectiu d'implementació

Mesura permanent amb planificació anual

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Presentació d'un cens públic de totes les persones i col·lectius que patiren persecució política i repressió durant la Guerra Civil i el franquisme, i dur-ne a terme la corresponent reparació jurídica

Objectiu d'implementació

2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Creació d'espais de memòria democràtica

Objectiu d'implementació

Iniciat el 2018. Mesura permanent amb planificació anual

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Elaboració del cens d'obres públiques realitzades per brigades de presos republicans a les Illes Balears

Objectiu d'implementació

2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Implementació de la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears

Objectiu d'implementació

2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Presentació del cens de símbols, llegendes i mencions franquistes a l'espai públic, i alhora prendre mesures per a la seva retirada o eliminació

Objectiu d'implementació

2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Divulgació de la memòria democràtica als centres escolars

Objectiu d'implementació

A partir del curs 2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Creació dels itineraris de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears

Objectiu d'implementació

2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Realització periòdica d'Audiències Memorials a diferents indrets de les Illes Balears

Objectiu d'implementació

Mesura permanent amb planificació i actualització anual

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Creació d'una nova línia d'ajudes per a la digitalització i posada en marxa dels arxius públics i privats amb documentació de l'època de la II República, Guerra Civil i dictadura franquista

Objectiu d'implementació

2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Creació, conjuntament amb la Universitat de les Illes Balears (UIB), d'una càtedra/màster o postgrau de memòria i cultura democràtiques

Objectiu d'implementació

A partir del curs 2020-2021

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Línia de subvencions per a la difusió de la memòria democràtica adreçades al sector editorial i audiovisual

Objectiu d'implementació

2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Objectiu general

Programes d'educació i cultura

Mesura

Treballar amb la Conselleria d'Educació i Universitat per augmentar la presència de la cultura als programes escolars

Objectiu d'implementació

Presentació d'un projecte a diferents terminis i escales, el primer trimestre del 2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura Conselleria d'Educació i Universitats

Mesura

Crear el programa "Taulers Pedagògics", destinat als estudiants de primària i ESO, que generarà recursos, activitats i formació per facilitar l'educació en cultura

Objectiu d'implementació

2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura Conselleria d'Educació i Universitats

Mesura

Desenvolupar un programa de residències d'artistes a les escoles, tot establint relacions entre artistes, alumnes i professors, en col·laboració amb la Conselleria d'Educació i Universitat

Objectiu d'implementació

Curs 2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura Conselleria d'Educació i Universitats

Mesura

Crear una línia d'ajuts per a entitats culturals que desenvolupin projectes de creació de públics, programes de mediació i programes educatius

Objectiu d'implementació

2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura Conselleria d'Educació i Universitats

Mesura

Potenciar i ampliar el programa "Viu la Cultura" de la Conselleria de Cultura, i que integri els agents culturals en el disseny del programa

Objectiu d'implementació

Iniciat el 2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura Conselleria d'Educació i Universitats

Objectiu general

Desenvolupament de públics i inclusió social

Mesura

Desenvolupar activitats educatives al voltant dels oficis tradicionals, en el marc de la declaració, per part de la UNESCO, de la pedra en sec com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat

Objectiu d'implementació

2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Impulsar el programa "Cultura per a la Inclusió Social", en col·laboració amb la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació, que facilita l'accés de col·lectius, especialment en risc d'exclusió, als equipaments i activitats culturals

Objectiu d'implementació

2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Conselleria de Serveis Socials i Cooperació

Mesura

Elaborar els plans de desenvolupament de públics dels espais culturals dependents de la Conselleria de Cultura, en col·laboració amb professionals del sector de la comunicació

Objectiu d'implementació

En el marc dels Plans directors dels centres que es desenvoluparan entre 2019 i 2010

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Conselleria de Cultura, Participació i Esports

Mesura

Col·laborar amb els mitjans de comunicació públics per a una major presència de l'art i la cultura i per reforçar la creació i programació de programes especialitzats

Objectiu d'implementació

Iniciat el 2018, mesura permanent

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Conselleria de Cultura, Participació i Esports

Mesura

Ampliar les mesures de foment d'incentius a la mobilitat per a l'assistència a activitats

Objectiu d'implementació

Mesura ja iniciada el 2018, presentació de noves propostes el 2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Conselleria de Cultura, Participació i Esports

Objectiu general

Mesures de foment de la cultura de proximitat

Mesura

Crear programes d'intercanvi entre illes, potenciant petits equipaments culturals i esdeveniments de la part forana, i de les illes menors

Objectiu d'implementació

Iniciat el 2018. Mesura permanent

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)

Mesura

Donar suport als ens locals per facilitar la participació a circuits i xarxes de difusió i exhibició, més enllà del territori de les Illes Balears

Objectiu d'implementació

2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)

Mesura

Facilitar l'ús dels espais públics per a les iniciatives artístiques i culturals de tot tipus, posant-los a la seva disposició per fomentar el maridatge cultural entre disciplines i la recerca de nous públics

Objectiu d'implementació

Iniciat el 2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)
Direcció General de Cultura

Mesura

Llei de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears: actualitzar la Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional de les Illes Balears, adaptant-la a la convenció UNESCO 2003

Objectiu d'implementació

Aprovada pel Consell de Govern. En procés d'aprovació al Parlament

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Objectiu general

Enfortiment del teixit cultura

Mesura

Implementar els plans sectorials en cooperació entre agents i institucions, coordinats des del Consell de la Cultura en coordinació amb la Conselleria de Cultura

Objectiu d'implementació

Segons calendaris elaborats per les meses sectorials

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Conselleria de Cultura, Participació i Esports

Mesura

Reforçar les possibilitats de creació artística, donant suport a espais físics i digitals destinats a afavorir la creativitat i la col·laboració entre creadors i altres comunitats (vinculat al Pla d'espais infrautilitzats)

Objectiu d'implementació

2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)

Mesura

Creació del programa, impulsat des d'IBJove, "Cultura i Joves", amb l'objectiu de reforçar l'acostament dels joves a la cultura i aglutinar i ampliar les actuacions en aquest àmbit

Objectiu d'implementació

Presentació del programa el 2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

IBJove

Mesura

Creació de l'Espai Jove, amb el doble objectiu de generar programes que facilitin l'accés dels joves a l'oferta cultural i que, alhora, desplegui un programa d'activitats (exposicions, tallers, encontres...) de relació de l'art amb l'educació i la producció cultural

Objectiu d'implementació

2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

IBJove

Mesura

Reforçar les recerques sobre els hàbits culturals de la joventut des de l'Observatori de la Joventut

Objectiu d'implementació

Iniciat el 2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

IBJove

Observatori de la Joventut

Observatori de la Cultura

Mesura

Ampliar la partida i aplicar la bestreta a les beques d'investigació per a joves

Objectiu d'implementació

Iniciat el 2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

IBJove

Mesura

Aprovar la Llei del voluntariat de les Illes Balears. Aprovació de la nova Llei del voluntariat de les Illes Balears que suposi adaptar la regulació anterior (Llei 3/1998) a la normativa estatal (Llei 45/2015) i a les noves formes de voluntariat que demana la societat actual a les Illes Balears

Objectiu d'implementació

Aprovaca per Consell de Govern. En procés d'aprovació al Parlament

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Participació i Memòria

Mesura

Crear l'Oficina de suport a artistes i agents culturals. Es tracta d'un espai d'informació, acompanyament i formació per dur a terme projectes culturals; una oficina informativa coordinada per personal tècnic format específicament en mesures i programes d'acompanyament als projectes culturals

Objectiu d'implementació

2019-2021

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Secretaria General de Cultura
Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)

Mesura

Crear la Finestra única. Una plataforma digital que aglutini tots els ajuts a la recerca, innovació, producció i programació cultural existents a nivell de les Illes Balears, estatals i europeus.

Objectiu d'implementació

2019-2021

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Secretaria General de Cultura
Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)

Mesura

Revisar el sistema de subvencions per tal de respondre i donar suport a la cadena de valor inherent als processos de creació, producció i difusió cultural.

Objectiu d'implementació

Iniciat 2018. Revisió 2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Conselleria de Cultura, Participació i Esports

Objectiu general

Programes de mobilitat i projecció internacional

Mesura

Millorar les plataformes de difusió de creadors, com BCULTURE, per comptar amb un mapa del conjunt d'agents que conformen l'escenari cultural de les Illes Balears i donar suport a plataformes especialitzades amb ajuts a la innovació tecnològica

Objectiu d'implementació

Adjudicació 2018. Aplicació 2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Institut d'Estudis Balearics (IEB)

Mesura

Impulsar programes de suport per a l'intercanvi de projectes i la cooperació a diferents nivells territorials (Euroregió Pirineus Mediterrània o intercanvi de projectes de patrimoni immaterial entre les Illes Balears, Catalunya i el País Valencià.)

Objectiu d'implementació

2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Institut d'Estudis Balearics (IEB)

Mesura

Augmentar els ajuts a creadors, entitats i empreses per a l'assistència a fires, festivals nacionals i internacionals i aprofitar la presència de l'Administració a fires, dies internacionals i altres commemoracions per prioritzar la comunicació de l'art i la cultura de les Illes Balears

Objectiu d'implementació

2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Institut d'Estudis Balearics (IEB)

Mesura

Reforçar la connexió dels equipaments culturals dependents del Govern de les Illes Balears amb xarxes nacionals i internacionals d'investigació i difusió de la cultura

Objectiu d'implementació

Vinculada a la redacció dels Plans directors dels equipaments

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Objectiu general

Cultura i economia

Mesura

Aprovar el Decret pel qual s'aproven els estatuts de l'entitat pública empresarial Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears (ICIB)

Objectiu d'implementació

Aprovació el desembre de 2018

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Constituir l'Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears (ICIB) i desplegament del Pla de Foment de les Indústries Culturals en cooperació amb la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria

Objectiu d'implementació

A partir del 2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Fomentar les empreses culturals que treballin sota els principis de l'economia social

Objectiu d'implementació

Elaboració del pla: 2019-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Elaboració del pla: 2019-2020

Objectiu general

Adequació de les estructures organitzatives

Mesura

Posar en marxa el Consell de la Cultura de les Illes Balears, com un espai de coordinació i diàleg entre illes i entre institucions, sectors socials i ciutadania

Objectiu d'implementació

Gener del 2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Revisar i impulsar els espais de coordinació entre illes (juntetes i comissions) del desenvolupament de l'acció cultural a les Illes Balears

Objectiu d'implementació

Iniciat el 2018, a treballar conjuntament amb el Consell de la Cultura de les Illes Balears

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Direcció General de Cultura

Mesura

Millorar les pàgines web informatives de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports i els organismes autònoms (OSIB, IEB...) i equipaments

Objectiu d'implementació

2018-2020

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Conselleria de Cultura, Participació i Esports

Mesura

**Ampliar el pressupost de cultura i assolir els objectius previstos.
Objectiu: augmentar un 50% el pressupost de cultura en 10 anys**

Objectiu d'implementació

2017-2027

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Secretaria General de Cultura

Mesura

Revisar els protocols i procediments administratius per modernitzar, optimitzar i assolir la màxima agilitat i eficiència dins el marc normatiu corresponent

Objectiu d'implementació

2019-2025. Elaboració i presentació de la revisió dels protocols a principis del 2020, amb un marc d'implementació de 2020-2025

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Secretaria General de Cultura

Mesura

Aprovar un Pla de formació continuada per a la formació i professionalització dels equips responsables de la gestió de la cultura.

Objectiu d'implementació

Presentar el Pla de formació l'any 2019

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Secretaria General de Cultura

Mesura

Negociar amb l'Administració de l'Estat per a l'aprofundiment de la coordinació en el funcionament i finançament dels equipaments culturals de titularitat estatal

Objectiu d'implementació

Mesura permanent

Àrea coordinadora de la mesura i àrees implicades

Secretaria General de Cultura

4.9

Pressupost

El Pla de Cultura suposa una inversió que requereix un augment progressiu dels recursos destinats a assolir els reptes que es plantegen. Abordar les millores a la xarxa d'equipaments culturals, destinar recursos per millorar les possibilitats i condicions de treball de creadors i creadores, invertir en la difusió i projecció de la cultura de les Illes Balears, i destinar recursos a les millores organitzatives, estructurals i d'innovació tecnològica són algunes de les mesures que necessàriament hauran d'anar acompanyades d'una inversió planificada i continuada. La proposta és assolir un increment d'un 50% en un termini de 10 anys, a través d'una evolució gradual que, de mitjana, comporta un augment anual, fins el 2028, d'1.663.259 €.

Evolució pressupost cultura (increment 50% en 10 anys)

2028		49.897.755 €
2027		48.234.497 €
2026		46.571.238 €
2025		44.907.980 €
2024		43.244.721 €
2023		41.581.463 €
2022		39.918.204 €
2021		38.254.946 €
2020		36.591.687 €
2019		33.265.170 €
2018		31.756.286 €

4.10

Àrees d'implementació

Les direccions generals, ens i àrees implicades en la implementació del PdC

Direcció General de Cultura

- 1) Coordinar la posada en marxa del Consell de la Cultura de les Illes Balears (CCIB).
- 2) Coordinar la posada en funcionament de l'Institut d'Indústries Culturals (ICIB).
- 3) Treballar, amb el CCIB, en la creació i implantació de l'Observatori de Cultura de les Illes Balears.
- 4) Coordinar, amb el CCIB, les comissions transversals del Consell (educació, patrimoni, turisme...).
- 5) Desplegar la normativa en referència al sector de la indústria cultural.
- 6) Desenvolupar el programa per a la millora dels equipaments dependents del Govern de les Illes Balears.
- 7) Redactar el Pla d'Equipaments Culturals.
- 8) Desplegar el Pla de Patrimoni.
- 9) Generar, amb la Conselleria d'Educació i Universitat, els programes que connectin la creació i la cultura amb l'àmbit educatiu a curt, mitjà i llarg termini.
- 10) Desenvolupar els projectes d'artistes en residències als centres educatius.
- 11) Potenciar i ampliar el programa "Viu la Cultura", conjuntament amb la Conselleria d'Educació i Universitat, i agents culturals.
- 12) En el marc del Pla de Públics i Inclusió Social, treballar els programes amb col·lectius en risc d'exclusió i entitats socials.
- 13) Fer el seguiment dels plans directors dels equipaments culturals del Govern de les Illes Balears, inclosos els plans de participació i de públics.

Institut d'Estudis Baleàrics

- 1) Publicar els objectius estratègics que han de conformar les polítiques de mobilitat i projecció de la cultura de les Illes Balears, tot clarificant les competències i complementant les actuacions entre les institucions dedicades a les polítiques d'internacionalització.
- 2) Posar en marxa, amb el CCIB, les meses sectorials de cultura.
- 3) Revisar funcions i continguts, paral·lelament a la creació de l'ICIB.
- 4) Crear, conjuntament amb la Direcció General de Cultura, el circuit de la cultura popular entre els països de parla catalana.
- 5) Coordinar el procés de revisió de les subvencions en el marc d'un treball entre institucions.

Fundació Orquestra Simfònica de les Illes Balears (OSIB)

- 1) Coordinació i execució dels treballs de construcció de la nova seu de la Fundació Orquestra Simfònica de les Illes Balears, a un solar del carrer del Brotad del Polígon Nou Llevant, de Palma, cedit amb aquesta finalitat per l'Ajuntament de Palma. Allotjarà els assajos de l'orquestra, concerts extraordinaris i esdeveniments culturals que promoguin la participació ciutadana.
- 2) Amb l'objectiu d'ampliar els targetes de públic i arribar a altres comunitats i col·lectius, desenvolupar els projectes socials, educatius i el pla d'acostament de públics recentment iniciats com:
  - 1) Escola A5.
  - 2) Projectes a hospitals, centres penitenciaris o altres espais i col·lectius diversos.
  - 3) Programacions adaptades als diferents sectors de públic.
  - 4) Desenvolupament de programes didàctics adaptats a les diferents edats.
  - 5) Programes específics per als estudiants.
- 3) Col·laborar amb els consells insulars i els ajuntaments per crear incentius a la mobilitat i facilitar l'assistència a activitats.
  - 1) Desplegar el nou programa "Apropa't, Abona't".
  - 2) Programes que facilitin les visites de ciutadans de la part forana de Mallorca.
- 4) Promoure el mestissatge entre el món simfònic i altres àmbits musicals, que incentivi la participació de nous públics.

- 5) Establir convenis per al desenvolupament de programes amb els conservatoris d'àmbit universitari (reconeixement de crèdits o itineraris).
- 6) Augmentar la presència de l'OSIB a la televisió pública i als mitjans de comunicació en general.
- 7) Convertir la futura seu de l'OSIB en un centre de dinamització cultural del barri on s'ubicarà, i un agent per a la recerca de nous públics musicals amb la programació estable i regular durant tot l'any.

IBJove

- 1) Aprovar el Programa Joventut-Cultura, el qual ha de marcar estratègies a llarg termini per a l'acostament dels joves a la cultura.
- 2) Acompanyar la creació de l'Observatori de la Cultura per analitzar les possibilitats de vinculació d'estructures amb l'Observatori de la Joventut, amb l'objectiu de rendibilitzar esforços i treballar en un marc de sostenibilitat.
- 3) Revisar el programa "Art Jove", en coordinació amb agents i entitats culturals, per adequar els formats a les necessitats d'aquest sector específic.

Direcció General de Participació i Memòria

- 1) Desplegar el Pla Estratègic de Memòria i Cultura Democràtica.

Secretaria general

- 1) Analitzar i desenvolupar una estructura adequada a les noves funcions que els objectius del Pla de Cultura genera i estudiar la viabilitat per obtenir un calendari realista.
- 2) Analitzar i desenvolupar el pressupost adequat a les noves funcions que els objectius del Pla de Cultura genera i estudiar la viabilitat per obtenir un calendari realista.
- 3) Desenvolupar el Codi de Bones Pràctiques, conjuntament amb la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria.
- 4) Coordinar i executar la creació de la Finestra Única.
- 5) Vigilar que les línies de subvencions i actuacions compleixen les clàusules laborals i socials.

Context

Context

5.1

Drets culturals

El drets culturals són drets relacionats amb l'art i la cultura, promoguts per garantir que les persones i les comunitats tinguin accés a la cultura i puguin participar-hi en igualtat de condicions, dignitat humana i no-discriminació. Són drets relatius a qüestions com la llengua, la producció cultural i artística, la participació en la cultura, el patrimoni cultural, els drets d'autor, les minories i l'accés a la cultura, entre d'altres.

En aquest apartat, el Pla de Cultura ha volgut recollir les principals iniciatives que despleguen aquests drets del conjunt de ciutadans i ciutadanes.

***Dret a expressar i difondre
lliurement els pensaments,
idees i opinions mitjançant
la paraula, l'escriptura
o qualsevol altre mitjà
de reproducció***

a) Iniciatives polítiques que regulen els drets culturals

La Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH) fa referència, en el seu article 22, als «drets econòmics, socials i culturals», i els qualifica d'indispensables per a la dignitat de l'ésser humà. L'article 27 afirma que "tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat" i, a més, fa referència a l'accés a l'art, la participació en el progrés científic i els drets d'autoria.

D'entre el conjunt d'iniciatives polítiques que fan referència als drets culturals, destaquen la Declaració Universal sobre la Diversitat Cultural (2001) i la Convenció sobre la Promoció i la Protecció de la Diversitat de les Expressions Culturals (2005) de la UNESCO; el Protocol Facultatiu al Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (2008) i la Carta Cultural Iberoamericana (2006). Cal esmentar també l'Agenda 21 de la Cultura, aprovada el 2004, a la qual s'han adherit nombroses ciutats i governs locals del món. Els governs locals afirmaren, aleshores, que els drets culturals formen part indissociable dels drets humans.

El llançament de la Declaració de Friburg sobre Drets Culturals va tenir lloc el dia 7 de maig de 2007 a la Universitat de Friburg i el dia següent, el 8 de maig de 2007, al Palais des Nations de Ginebra. El text va ser presentat per l'Observatori de la Diversitat i els Drets Culturals (les oficines centrals del qual es troben a l'Institut Interdisciplinari de Drets Ètnics i Humans de la Universitat de Friburg) juntament amb l'Organització Internacional de la Francofonia i la UNESCO. La Declaració de Friburg tengué el suport de més de cinquanta experts en drets humans i una plataforma d'ONG. Es tracta d'una declaració que pretenia reunir en un document el conjunt de drets culturals ja reconeguts de manera dispersa en moltes declaracions, pactes, tractes i convencions internacionals.

b) Documents destacats quant a la regulació dels drets culturals

- Declaració Universal dels Drets Humans de l'ONU de 1948 (DUDH).
- Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics de l'ONU de 1966 (PIDCP).
- Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals de l'ONU de 1966 (PIDESC).
- Convenció per a la Protecció del Patrimoni Mundial Cultural i Natural de la UNESCO de 1972 (CPPMCN).
- Constitució espanyola de 1978 (CE).
- Convenció sobre els Drets de l'Infant de l'ONU de 1989 (CDI), relativa als menors de 18 anys.
- Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immateral de la UNESCO de 2003 (CSPCI).
- Convenció sobre la protecció i promoció de la diversitat de les expressions culturals de la UNESCO de 2005 (CPPDEC).

- Declaració de Friburg sobre drets culturals de 2007.
- Estatut d'Autonomia de les Illes Balears 2007 (EAIB).

c) Drets i deures que vinculen l'acció dels poders públics

“Dret a gaudir de l'art” (art. 27 DUDH)

“Dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura, la protecció i la defensa de la creativitat artística, científica i tècnica, tant individual com col·lectiva” (art. 18 EAIB)

“Protecció i defensa de la creativitat” (art. 18 EAIB)

“Dret d'expressar i difondre lliurement els pensaments, idees i opinions mitjançant la paraula, l'escriptura o qualsevol altre mitjà de reproducció” (art. 20 de la CE)

“Deure dels poders públics de promoure la integració cultural de les persones” (art. 18 EAIB)

“Protecció i defensa de la identitat i els valors i interessos del poble de les Illes Balears i respecte al seu llegat i cultura pròpia, compatible amb la diversitat cultural de la comunitat autònoma i al seu patrimoni històric” (art. 18 EAIB)

“Promoure, com a principis rectors de la política econòmica i social, el desenvolupament sostenible encaminat a la plena ocupació, la cohesió social i el progrés científic i tècnic, de manera que s'asseguri a tota la ciutadania l'accés a la cultura” (art. 12 EAIB)

“Dret a la producció i a la creació literària, artística, científica i tècnica” (art. 20.1 CE)

“Dret a participar i a beneficiar-se del progrés científic i de les seves aplicacions” (art. 27 DUDH i art. 15 PIDESC)

“Dret a la protecció dels autors de les produccions científiques, literàries i artístiques” (art. 27 DUDH i art. 15 PIDESC)

“Dret de les persones de minories ètniques, religioses o lingüístiques a tenir la pròpia vida cultural, practicar la seva religió i a fer ús del propi idioma” (art 27 PIDCP i art. 30 CDI)

“Promoure l'enriquiment del patrimoni històric, cultural i artístic” (art. 46 CE)

“Garantir la conservació del patrimoni cultural i fomentar-ne la difusió” (art. 46 CE)

“Promoure l'accés a la cultura” (art. 44 CE)

“Dret a la participació de forma individual o col·lectiva en la vida política, econòmica, cultural i social de la seva comunitat” (art. 27 DUDH i art. 15 PIDESC i art. 18 EAIB)

5.2

Marc comptencial

El Pla de Cultura se centra, de forma principal però no únicament, a revisar les polítiques culturals a les Illes Balears. S'ha de tenir en compte la seva estructura competencial i s'ha de contextualitzar, per tant, el seu pla d'actuació en funció de les competències que venen delimitades per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, d'atribució de competències als consells insulars en matèria de patrimoni històric, de promoció sociocultural, d'animació sociocultural, de dipòsit legal de llibres i d'esports. Malgrat això, el Pla vol oferir una mirada global a les polítiques culturals, en el benentès que serà necessari un treball de diàleg i coordinació institucional intens i articular.

Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura, la protecció i la defensa de la creativitat artística, científica i tècnica, tant individual com col·lectiva

a) Principis que orienten l'acció cultural de govern

Els principis que orienten l'acció de govern en cultura, recollits a l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, són els següents:

- **Igualtat d'accés a la cultura i a la creació.** Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura, la protecció i la defensa de la creativitat artística, científica i tècnica, tant individual com col·lectiva. Els poders públics han de procurar la protecció i la defensa de la creativitat.
- **Dret a la participació.** Tots els ciutadans de les Illes Balears tenen dret a participar de forma individual o col·lectiva en la vida política, econòmica, cultural i social de la seva comunitat. Els poders públics han de promoure la participació dels agents econòmics i socials del conjunt de la societat civil en els assumptes públics.
- **La defensa dels drets socials.** Els poders públics de les Illes Balears han de defensar i promoure els drets socials dels ciutadans de les Illes Balears, que representen un àmbit inseparable del respecte dels valors i drets universals de les persones i que constitueixen un dels fonaments cívics del progrés econòmic, cultural i tecnològic de la comunitat autònoma.
- **Identitat cultural i diversitat cultural.** Els poders públics tenen el deure de promoure la integració i la participació culturals. Han de vetllar per la protecció i la defensa de la identitat i els valors i interessos del poble de les Illes Balears i pel respecte al seu llegat i cultura pròpia, compatible amb la diversitat cultural de la comunitat autònoma i al seu patrimoni històric.
- **La cultura com a oportunitat per a un desenvolupament turístic sostenible.** Els poders públics de la comunitat autònoma reconeixen l'activitat turística com a element econòmic estratègic de les Illes Balears. El foment i l'ordenació de l'activitat turística s'han de dur a terme amb l'objectiu de fer-la compatible amb el respecte al medi ambient, al patrimoni cultural i al territori, i també amb l'impuls de polítiques generals i sectorials de foment i ordenació econòmica que tinguin com a finalitat afavorir el creixement econòmic a mitjà i llarg termini.
- **Noves tecnologies.** En l'àmbit de les seves competències, els poders públics de les Illes Balears han d'impulsar l'accés a les noves tecnologies, a la plena integració en la societat de la informació i a la incorporació dels processos d'innovació.

b) Marc normatiu en la gestió de la cultura

Estatut d'Autonomia de les Illes Balears.

1983

Reial Decret 2567/1980, de 7 de novembre, de transferència de competències al Consell General Interinsular de les Illes Balears en matèria de sanitat i cultura.

1980

Reial Decret 4101/1982, de 29 de desembre, sobre transferència de competències, funcions i serveis de l'Estat al Consell General Interinsular de Balears en matèria de cultura.

1982

Decret de 28 de juny de 1982, de delegació de competències del Consell General Interinsular de les Balears en els consells insulars de Mallorca, de Menorca, i d'Eivissa i Formentera en matèria de dipòsit legal de llibres.

1982

Reial Decret 3040/1983, de 5 d'octubre, sobre traspàs de funcions i serveis de l'Estat en matèria de cultura a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

1983

Decret de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears 18/1984, de 23 de febrer, de creació de la Comissió en matèria d'arqueologia i etnologia de Balears.

1984

Resolució del Conseller d'Educació i Cultura de dia 15 de febrer de 1985, per la qual es fan públics els convenis subscrits entre el Ministeri de Cultura i la CA de les Illes Balears sobre gestió de les biblioteques, els arxius i els museus de titularitat estatal.

1985

Decret de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears 54/1986, de 10 de juny, pel qual es regulen les comissions de patrimoni historicoartístic.

1986

Llei de mesures de foment del patrimoni històric de les Illes Balears.

1987

Ordre de 12 de febrer de 1987, per la qual s'estableix el reglament d'actuacions de la inspecció del Patrimoni Historicoartístic de Balears.

1987

Decret de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears 17/1990, de 8 de febrer, pel qual se cedeix al Consell Insular d'Eivissa i Formentera la gestió ordinària de funcions en matèria de cultura, educació i esports.

1990

Decret de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears 88/1984, de 23 de febrer, pel qual se cedeix al Consell Insular de Menorca la gestió ordinària de funcions en matèria de cultura, educació i esports, i l'adscripció al Consell Insular de Menorca mitjans personal i humans.

1990

Llei sobre adequació de les xarxes d'instal·lacions a les condicions historicoambientals dels nuclis de població.

1993

Llei d'atribució de competències als consells insulars en matèria de patrimoni històric, de promoció sociocultural, d'animació sociocultural, de dipòsit legal de llibres i d'esports.

1994

Decret 66/1996, de 10 de juliol, de creació de la inspecció del Patrimoni Historicoartístic de Balears.

1996

Llei de la recerca i del desenvolupament tecnològic.

1997

Llei del Patrimoni Històric de les Illes Balears.

1998

Llei d'atribució de competències als consells insulars en matèria d'espectacles públics i activitats recreatives.

1999

Llei de modificació parcial de la Llei 7/1997, de 20 de novembre, de recerca i desenvolupament tecnològic.

1999

Llei 8/2000, de 27 d'octubre, de consells insulars.

2000

Decret 144/2000, de 27 d'octubre, pel qual s'aprova el reglament d'intervencions arqueològiques i paleontològiques.

2000

Decret 60/2001, de 20 d'abril, pel qual es crea la comissió de valoració del patrimoni historicoartístic.

2001

Llei de cultura popular i tradicional de les Illes Balears.

2002

Llei de museus de les Illes Balears.

2003

Llei d'arxius i patrimoni documental de les Illes Balears.

2006

Llei 23/2006 de capitalitat de Palma.

2006

Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears.

2007

Llei 7/2013, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears.

2013

Marc normatiu: noves normatives modificacions i/o actualitzacions 2015-2018

Llei de salvaguarda del patrimoni immaterial de les Illes Balears	Actualització de la Llei 1/2002, de 19 de març, de cultura popular i tradicional de les Illes Balears, adaptant-la a la convenció UNESCO 2003
Llei del voluntariat de les Illes Balears	Aprovació de la nova Llei del voluntariat de les Illes Balears que suposi adaptar la regulació anterior (Llei 3/1998) a la normativa estatal (Llei 45/2015) i a les noves formes de voluntariat que demana la societat actual a les Illes Balears
Llei de consultes populars i processos participatius	Regulació dels referèndums municipals i les consultes i els processos participatius en l'àmbit de les Illes Balears
Llei de modificació de la Llei 15/2006 de 17 d'octubre, d'arxius i patrimoni documental de les Illes Balears	Actualització i millora de la llei vigent

Decret pel qual es desplega la Llei de museus de les Illes Balears	Desplegament de la Llei 4/2003, de 26 de març, de museus i col·leccions museogràfiques de les Illes Balears
Decret pel qual s'aproven els estatuts de l'entitat pública empresarial Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears (ICIB)	Aprovació dels estatuts que regulen l'Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears (ICIB)
Decret pel qual s'aproven els estatuts de l'entitat pública empresarial Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)	Aprovació dels estatuts de l'entitat pública empresarial Institut d'Estudis Baleàrics (IEB)
Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears	Publicada al BOIB 19 d'abril 2018
Resolució per a la creació del Consell de la Cultura de les Illes Balears (CCIB)	Resolució per la qual es crea i regula el Consell de la Cultura de les Illes Balears (CCIB)
Codi de Bones Pràctiques en Cultura de les Illes Balears	Codi sense caràcter normatiu, que té per finalitat proporcionar a les institucions culturals i organismes competents, associacions, entitats i agents que treballin en la programació cultural, orientacions i pautes per a les formes de governança, selecció de persones o projectes o contractació o polítiques de recursos humans en la gestió al capdavant d'equipaments, entitats, empreses o activitats i projectes

c) Marc competencial del Govern de les Illes Balears en matèria de cultura

Corresponen al Govern de les Illes Balears les potestats, serveis, funcions i actuacions genèriques següents:

- La seva gestió quan afectin més d'un ens insular.
- La representació de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en qualsevol manifestació extracomunitària o supracomunitària.
- La coordinació i la informació mútua entre el Govern de les Illes Balears i els consells insulars en matèria de cultura.
- La potestat normativa.
- La gestió dels equipaments i ens culturals que depenen del Govern de les Illes Balears.
- El funcionament de l'Institut d'Estudis Baleàrics.
- La participació en la gestió d'equipaments i ens culturals en què hi ha una col·laboració amb altres administracions.

En matèria de patrimoni històric, corresponen al Govern de les Illes Balears les competències específiques següents:

- El nomenament pel Consell de Govern de les Illes Balears, a proposta del conseller o consellera competent en matèria de cultura, d'un representant en cada una de les comissions insulars del patrimoni historicoartístic.
- La designació pel Consell de Govern de les Illes Balears, a proposta del conseller o consellera competent en matèria de cultura, del representant de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en el Consell del Patrimoni Històric.
- La gestió del Registre Autonòmic de Béns d'Interès Cultural i les comunicacions amb el Registre General de Béns d'Interès Cultural.
- La gestió de l'inventari del patrimoni cultural moble de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i les relacions amb l'Inventari General.
- La declaració dels documents que integren el cens de béns del patrimoni documental de les Illes Balears i els que s'inclouen en el catàleg col·lectiu del patrimoni bibliogràfic de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
- L'exercici dels drets de tempteig i de retracte, en cas de no fer-ho els consells insulars, en els supòsits d'alienació de béns declarats d'interès cultural o inclosos en l'Inventari General.
- El requeriment als consells insulars de l'actuació inspectora i, si escau, les actuacions sancionadores corresponents, quan es considerin convenients, per a la protecció del patrimoni històric.

Cal fer referència, pel que fa als àmbits d'actuació de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports en matèria de cultura, al Decret 9/2017, de 7 d'abril, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual es modifica el Decret 24 /2015, de 7 d'agost, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

D'acord amb aquest decret, s'atribueixen a la Direcció General de Cultura les competències en els àmbits materials següents:

- Difusió i foment de la cultura.
- Promoció de la cultura de les Illes Balears a l'exterior.
- Cultura popular.
- Llibres i propietat intel·lectual.
- Biblioteques, museus, arxius i equipaments culturals.
- Patrimoni històric.
- Arxius administratius, inclosos els telemàtics.
- Patrimoni cultural.
- Gestió del Registre de la Propietat Intel·lectual.
- Gestió del protectorat de les fundacions de caràcter cultural.
- Gestió del Registre de Béns d'Interès Cultural i del Catàleg General del Patrimoni Històric de les Illes Balears.
- Gestió del Centre de Publicacions de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
- Gestió de l'Arxiu General de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
- Direcció de l'oficina de serveis "Film Commission".

d) Marc competencial del Govern de les Illes Balears en matèria de memòria i cultura democràtica

Actualment existeix un consens social i polític sobre la necessitat d'impulsar i consolidar polítiques públiques de memòria, amb col·laboració estreta amb la societat civil. El marc legislatiu és l'adequat per fer-ho i es concreta en la Llei 10/2016, de 13 de juny, per a la recuperació de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el franquisme, i la Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears.

Llei 2/2018, de 13 d'abril, de memòria i reconeixement democràtics de les Illes Balears, el principal objectiu de la qual és el reconeixement i la garantia dels drets a la reparació, a la veritat i a la justícia de totes les víctimes de la Guerra Civil i la dictadura franquista. Així mateix, amb aquesta llei el Parlament de les Illes Balears condemna per primera vegada la dictadura franquista i rebutja qualsevol totalitarisme i règim antidemocràtic. Només des d'aquesta premissa democràtica podem restablir la memòria de les víctimes.

Llei 10/2016, de 13 de juny, per a la recuperació de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el franquisme. Amb aquesta llei es pretén complir amb les obligacions que tenen les Illes Balears amb les víctimes de les desaparicions de la Guerra Civil i el franquisme, i també amb els seus familiars. El grup de treball sobre desaparicions forçades, el comitè sobre desaparicions forçades i el relator especial sobre justícia transitòria han posat de manifest que les mesures derivades de la Llei 52/2007 no representen una reparació adequada. És per això que aquesta llei estableix que el Govern de les Illes Balears tindrà la competència en matèria de localització i identificació de persones desaparegudes violentament per raons polítiques, ideològiques i/o religioses, i de prospecció i intervenció en les fosses de la Guerra Civil i el franquisme en el territori de les Illes Balears, per motius fonamentals.

e) Gestió d'equipaments

Mitjançant el Reial decret 3040/1983, de 5 d'octubre, sobre traspàs de funcions i serveis de l'Estat a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria de cultura, es varen transferir les funcions abans esmentades i es traspassaren els corresponents serveis i institucions i mitjans personals, materials i pressupostaris precisos per al seu exercici. Destaca el traspàs de la gestió dels museus, arxius i biblioteques de titularitat estatal: Museu de Mallorca i secció etnològica de Muro, Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera, Museu Monogràfic del Puig des Molins, Museu de Menorca, Biblioteca Pública de Palma-Can Sales, Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó i Arxiu del Regne de Mallorca.

El 2 d'abril de 2011 es va publicar al BOIB la Llei 3/2011, de 25 de març, de delegació de competències al Consell Insular de Menorca de les facultats que, com a administració gestora, ha duit a terme fins ara l'Administració de la CAIB en relació amb el Museu de Menorca, la Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó, institucions culturals de titularitat estatal. L'Administració de la CAIB es reserva, entre d'altres, totes les facultats que, en matèria de gestió de personal adscrit a aquestes institucions no s'hagin delegat expressament al Consell Insular de Menorca mitjançant aquesta Llei.

Actualment, la implicació del Govern de les Illes Balears en els equipaments culturals de les Illes Balears es distribueix segons aquests tipus de gestió:

1. Espais de gestió del Govern de les Illes Balears:
  - a. Existents.
  - b. En procés de creació.
2. Espais de gestió dels consells insulars, però amb personal a càrrec del Govern de les Illes Balears.
3. Equipaments patrimonials amb els quals el Govern de les Illes Balears col·labora a través de consorcis, patronats o fundacions.

La gestió d'aquests equipaments té l'objectiu de potenciar el coneixement dels museus, arxius i biblioteques que gestiona la Direcció General de Cultura; protegir i salvaguardar el patrimoni museològic, documental i arxivístic i modernitzar les infraestructures; dotar de pressupost i de personal i dinamitzar els centres culturals.

Espais de gestió del Govern de les Illes Balears (existents)

Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera (MAEF)

Museu Monogràfic Puig des Molins, Eivissa

Arxiu del Regne de Mallorca

Biblioteca de Palma – Can Sales

Museu de Mallorca

Museu de Muro

Espais de gestió del Govern de les Illes Balears (nova creació)

Centre Internacional de Fotografia Toni Catany, Lluçmajor

Museu de Formentera

Centre de Creació de Can Junyer, Lluçalcari

Nova seu de l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears (OSIB)

Ca n'Oleo, Palma

Museu de la Ciència, en col·laboració amb la UIB, Palma

Equipaments culturals amb els quals el Govern de les Illes Balears col·labora a través de Consorcis, Patronats o Fundacions

Consorci de la Ciutat Romana de Pol·lèntia

Consorci del Castell de Sant Carles, Palma

Consorci del Museu Marítim de Mallorca

Consorci del Museu Militar de Menorca

Fundació Ca n'Oliver, Maó

Museu Marítim i de la Pesca, Eivissa

Fundació Teatre Principal de Maó

Fundació Teatre Principal de Palma

Fundació Tren de l'Art

Miró Mallorca Fundació, Palma

Patronat del Museu d'Art d'Eivissa (MACE)

Can Saura, Ciutadella

Fundació Cultural Coll Bardolet, Valldemossa

Fundació Es Baluard Museu d'Art Contemporani, Palma

Fundació Robert Graves, Deià

Fundació Teatre del Mar, Palma

Fundació Teatre Principal, Inca

Teatre del Born, Ciutadella

5.3

Diagnosi

De l'anàlisi de la realitat cultural a les Illes Balears realitzada a través de la molt diversa documentació consultada, les aportacions, jornades i entrevistes, recollim en aquest document una mirada crítica a aquesta realitat.

La mirada dels diferents sectors de la cultura, des de la seva perspectiva crítica necessària, resulta essencial per abordar els reptes que el Govern de les Illes Balears ha d'assolir en aquest àmbit. I si bé la confiança en els canvis de govern dels darrers anys ha estat important, no és només a les Illes Balears que ha vengut acompanyada d'una certa decepció, causada per la percepció de lentitud o absència de transformacions reals. No resulta gaire complicat identificar les grans mancances que agents culturals, entitats, persones implicades o participants en els processos i activitats culturals, observen com a més urgents, les quals hauran de conformar els principis del Pla de Cultura:

- **La participació.**
- **La transparència.**
- **La igualtat d'accés a la cultura.**
- **La sostenibilitat i l'equilibri de l'ecosistema de la cultura.**
- **La lluita contra la precarietat.**
- **L'educació en els valors de la cultura.**

a) Resum de l'anàlisi del context cultural a les Illes Balears

Les Illes Balears, amb la seva cultura i llengua, i amb la riquesa de la diversitat de cultures resultant dels moviments migratoris dels 70 i 80 (essencialment peninsulars) i del nou segle (estrangers), és un territori culturalment molt dinàmic i d'una riquesa indiscutible. No només la nostra història i experiència, les dades també ens mostren una activitat important a nivell de creació i producció, amb molts creadors i creadores importants de tots els àmbits, essent també un dels territoris més rics de l'Estat espanyol pel que fa a patrimoni.

A més, i en contra de la percepció de la majoria d'agents culturals, es dona una participació de la ciutadania en cultura que està per sobre de la mitjana de l'Estat.

Participació cultural

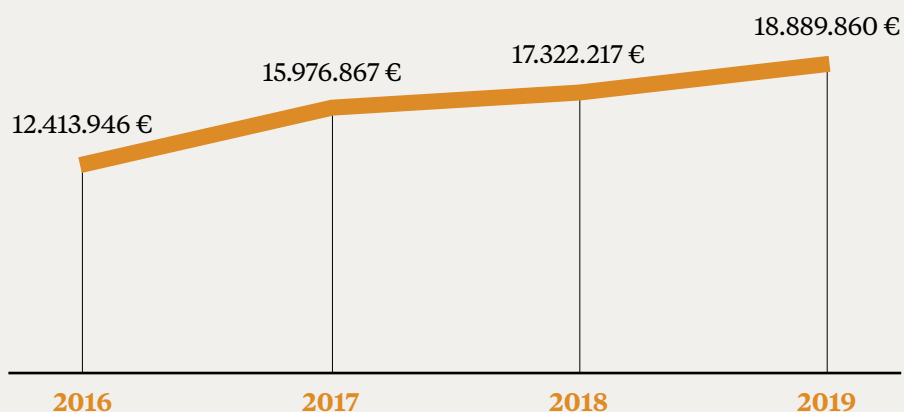
■ Estat espanyol ■ Illes Balears

Anuari d'Estadístiques culturals del 2017 (amb dades del 2016). MECD

Si bé els pressupostos en cultura estan per sota d'altres comunitats i països, i queda molt recorregut a fer en aquest aspecte, des de l'any 2011 les aportacions per l'acció cultural de l'administració autonòmica estan en constant creixement. La sensibilització respecte a la necessitat d'aportar més recursos al conjunt d'agents que conformen el sistema cultural a les Illes Balears és ara més important. També s'ha reduït la percepció que la inversió en cultura és "un luxe" i s'entén que és una inversió en el bé comú, en coneixement, cohesió i integració social.

Evolució pressupost. DG Cultura 2016-2019

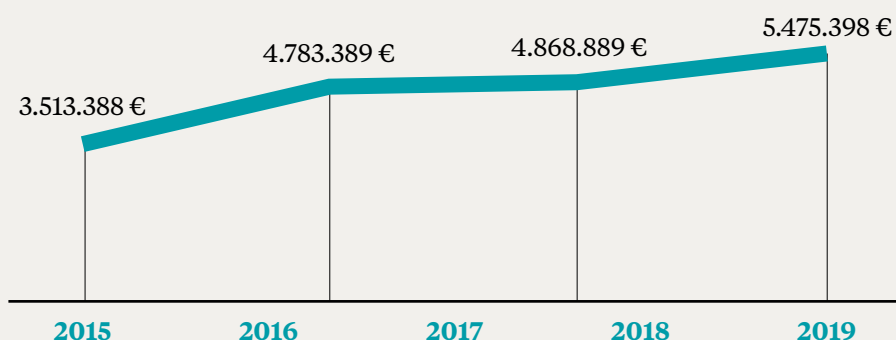
Augment d'un 50% en la legislatura

Anuari d'Estadístiques culturals del 2017 (amb dades del 2016). MECD

Evolució pressupost Institut d'Estudis Baleàrics 2016 - 2019

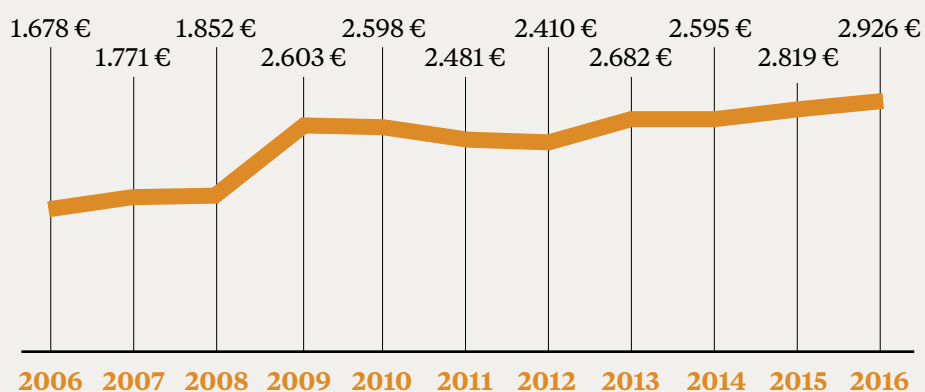
Augment d'un 55,84% en la legislatura

Anuari d'Estadístiques culturals del 2017 (amb dades del 2016). MECD

Les indústries creatives tenen un gran dinamisme i, si bé no podem defugir que estan en situació de precarietat i la majoria són petites empreses de pocs treballadors, les xifres ens informen d'un creixement constant en aquest sector. Un 3% del total de les empreses establertes a les Illes Balears es dediquen a l'activitat econòmica cultural.

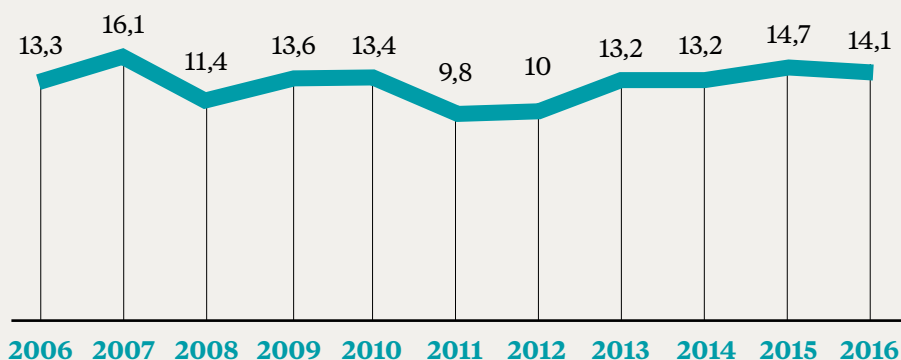
Evolució del nombre d'empreses a les Illes Balear

Anuari d'Estadístiques culturals del 2017 (amb dades del 2016). MECD

L'ocupació en cultura, que representa un 3% de l'ocupació total a les Illes Balears, també es manté a l'alça aquests darrers anys (exceptuant una lleugera davallada el 2016).

Evolució de l'ocupació en cultura a les Illes Balears (valors absoluts, en milers)

Anuari d'Estadístiques culturals del 2017 (amb dades del 2016). MECD

Augment de la valoració de la programació i activitat cultural a les Illes Balears

L'informe de l'Observatori de la Cultura de la Fundació Contemporànea (<http://www.fundacioncontemporanea.com/wp-content/uploads/2018/01/Observatorio-de-la-Cultura-2018.pdf>), basat en l'opinió d'un panell de 362 experts de les diferents comunitats autònomes i àmbits de la cultura, aporta dades sobre les comunitats més destacades per la qualitat i innovació de la seva programació cultural. Les Illes Balears, situades en la posició desena, ha tengut, en el darrer any, un increment en la valoració de sis punts: ha passat d'un 2,9% a un 8,1% de percentatge de panelistes que han marcat les Illes Balears. El 2016 les Illes Balears se situaven en tretzena posició en referència a la valoració en termes qualitatius i en setzena posició en referència a la innovació en cultura.

Posició	Comunitat autònoma	Variació	2017	2016
1	Comunitat de Madrid	=	87,7%	84,3%
2	País Basc	+1	61,6%	60,6%
3	Catalunya	-1	54,9%	71,1%
4	Andalusia	=	37,6%	31,3%
5	Comunitat Valenciana	=	33,7%	17,9%
6	Galícia	=	14,2%	12,0%
7	Cantàbria	+3	12,8%	5,8%
8	Castilla i Lleó	-1	10,0%	10,9%
9	Navarra	-1	8,9%	7,6%
10	Balears	+6	8,1%	2,9%
11	Astúries	-2	7,8%	5,8%
12	Aragó	-1	6,7%	4,6%
13	Extremadura	+3	4,5%	2,6%
14	Canàries	=	4,2%	3,0%
15	Castella - La Manxa	-2	3,9%	3,2%
16	Múrcia	-4	3,6%	4,0%
17	La Rioja	=	2,8%	1,7%
18	Melilla	+1	0,6%	0,3%
19	Ceuta	-1	0,3%	0,5%

A partir de la informació de l'Observatori de la Cultura de la Fundació Contemporànea, segons dades del 2017

El mateix informe ha analitzat les activitats més destacades de l'any (2017) a cada comunitat autònoma. Els panelistes de cada comunitat han assenyalat fins a 10 institucions o activitats a partir d'una pregunta oberta. En aquest cas, destaca respecte del 2016 la nova inclusió d'algunes activitats que fins al moment no es citaven: Fira B!, l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears, Mallorca Jazz Sa Pobla, Atlàntida Film Fest, Mallorca Live Festival, FIET, Bloop Festival i el Centre Cultural La Misericòrdia.

Posició	Comunitat autònoma	Variació	2017	2016
1	Es Baluard - Museu d'Art modern i Contemporani de Palma	+3	46%	23%
2	Teatre Principal	+3	46%	23%
3	Fundació Miró Mallorca	-2	35%	32%
4	Fira B!	-	31%	-
5	Nit de l'Art	-3	23%	27%
6	CaixaForum	-1	15%	23%
7	Orquestra Simfònica de les Illes Balears	-	15%	-
8	Mallorca Jazz Sa Pobla	-	15%	-
9	Atlàntida Film Fest	-	15%	-
10	Mallorca Live Festival	-	15%	-
11	FIET. Fira de Teatre Infantil i Juvenil de les Illes Balears	-	15%	-
12	Boop Festival	-	15%	-
13	Centre Cultural La Misericòrdia	-	15%	-

A partir de la informació de l'Observatori de la Cultura de la Fundación Contemporánea, segons dades del 2017

Ara bé, les conclusions fonamentades en dades quantitatives també ens han de dur a una reflexió basada en anàlisis qualitatives, informes, debats, percepcions, experiències i relats. Les dades positives en torn a la participació de la ciutadania en cultura no ens poden dur a una conclusió complaent: les xifres s'han de contextualitzar, i en cap cas es pot valorar l'àmbit cultural sota uns paràmetres estrictament quantitius.

D'aquesta anàlisi més basada en les percepcions i debats generats a l'espai públic se'n deriven algunes de les mancances o necessitats estructurals detectades en l'àmbit cultural.

En el dret d'accés a la cultura

Dificultats i desigualtats en l'accés a la cultura segons el lloc de residència, la situació econòmica o la procedència.

Si bé existeixen projectes puntuals impulsats per iniciativa pública i/o privada, és necessari un pla per desenvolupar polítiques culturals i educatives estructurals, transversals i participades. Aquesta és qüestió fonamental per a desenvolupar les capacitats pròpies de les persones i les comunitats.

Cal intensificar les polítiques de participació cultural que atenguin les diversitats i les desigualtats de les persones. Cal incloure altres veus als processos culturals.

S'ha d'abordar la millora en l'accés a la informació.

Existeix un consens generalitzat entre agents culturals, institucions culturals i entitats en què l'educació en l'art i la cultura ha de ser un tema prioritari en l'aplicació del dret d'accés a la cultura.

En la sensibilització envers els valors de la cultura

La cultura i la llengua catalanes, com a generadores de valors socials, han de situar-se al centre de les polítiques públiques.

Cal que l'Administració prioritzi el retorn social de la cultura.

Les polítiques culturals necessiten canvis estructurals i tempos més pausats.

Cal sensibilitzar sobre la importància de la cultura en la generació de valors comunitaris.

En el sistema cultural de les Illes Balears

La ciutadania no té suficientment clar el marc competencial de les diverses institucions dedicades a les polítiques culturals.

Necessitat de més coordinació i diàleg entre institucions, i d'incloure la ciutadania en aquests espais de participació activa. Les possibilitats de participació en la creació de polítiques i accions culturals són escasses i les decisions que afectaran el sector se sotmeten a molt poca consulta.

La relació entre institucions i agents culturals no sempre és fluida. Es percep una manca de permeabilitat, la qual cosa genera sovint una percepció de manca de resposta a algunes reivindicacions històriques.

La diversitat cultural existent a les Illes Balears demana polítiques d'inclusió i es fa imprescindible, en aquest sentit, incloure la diversitat de cultures de les Illes Balears als espais de participació i interacció cultural. Cal incloure-hi "altres veus".

La manca de dades sobre l'activitat i els processos culturals complica el desenvolupament de polítiques culturals i l'avaluació de l'eficàcia de les mateixes a favor de la diversitat d'expressions culturals.

Al teixit cultural

Precarietat en les condicions de treball dels artistes i treballadors i treballadores de la cultura.

Cal treballar per sensibilitzar el conjunt d'equipaments culturals públics en el respecte al treball artístic i cultural. Les administracions han de complir i fer complir les normatives laborals.

Excés de burocràcia i falta d'agilitat per optar als recursos públics.

Cal posar al centre de les polítiques públiques les iniciatives ciutadanes (de persones, associacions, entitats i col·lectius). Cal acompanyar-les i donar-los suport tot mantenint la seva autonomia i independència.

El sistema de subvencions i recursos per a projectes culturals ha quedat desfasat per mor de les transformacions dels processos culturals i no estan clars els criteris que fixen les administracions per donar suport als projectes.

És necessari augmentar les possibilitats de formació artística i en gestió cultural.

És important repensar i actualitzar les formes de suport a les ICC des d'indicadors no exclusivament economicistes i introduir-hi criteris de retorn social.

La necessitat de crear un òrgan que serveixi de catalitzador per a l'impuls o l'enfortiment de les indústries culturals i creatives la causa, precisament, la manca de xarxes empresarials pròpies del sector.

A les institucions i equipaments públics

Manca d'un mapa d'equipaments culturals que permeti tenir una mirada global i, per tant, una diagnosi de les debilitats i les forteses. També manca un pla d'equipaments per a les Illes Balears consensuat entre totes les institucions i la ciutadania.

Cal obrir les institucions: continuar treballant per adoptar el model d'institucions públiques que posen al centre la transparència i la participació activa de comunitats i ciutadania.

Dotacions pressupostàries i de recursos insuficients a les institucions, les quals no permeten desplegar tot el seu potencial i fomenten la precarietat del treball cultural.

La incorporació de les tecnologies de la comunicació als equipaments culturals, que haurà de permetre'ls facilitar processos de digitalització i modernització de la gestió; la connexió dels equipaments a comunitats i xarxes i el posicionament en els fluxos globals de la cultura digital.

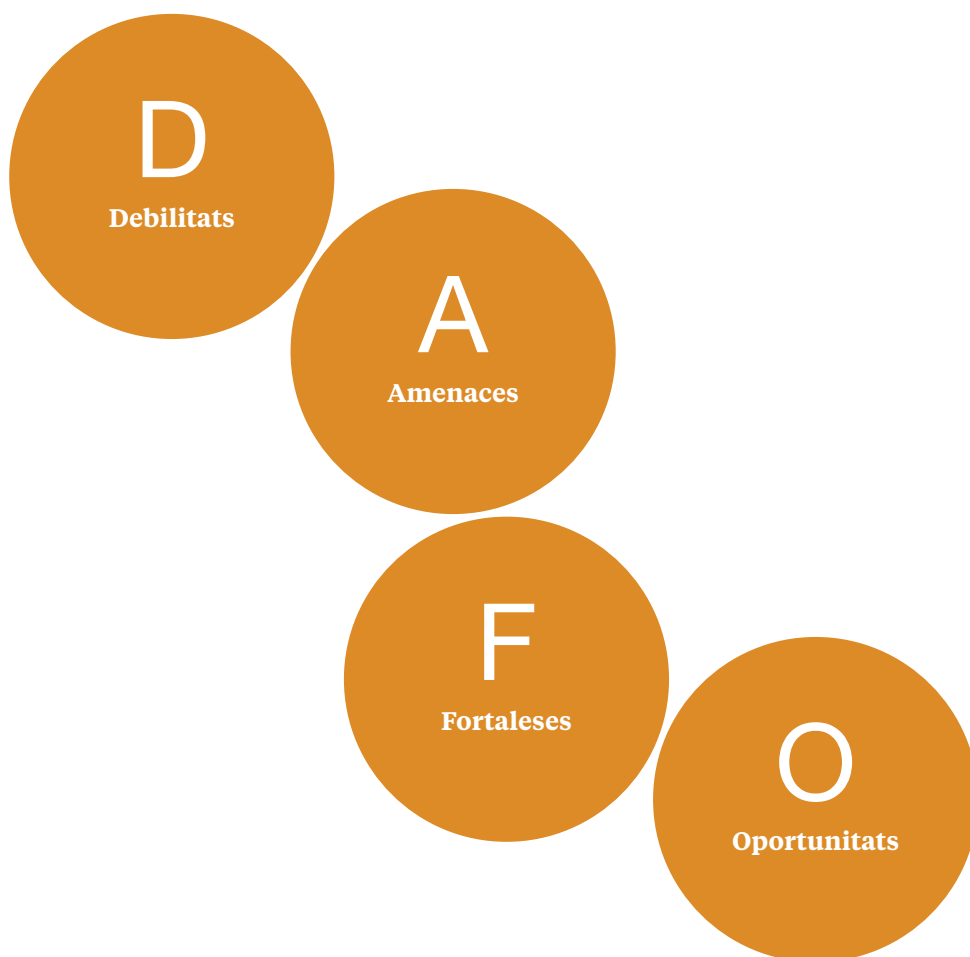
Cap institució ha de treballar sense un pla que desplegui uns objectius i uns plans d'actuació, una política patrimonial i un pla educatiu i de connexió amb la ciutadania.

S'ha invertit en continents, però ara es fa necessària més inversió en continguts, així com en la producció de teixits i comunitats al voltant de les institucions.

b) Anàlisi de oportunitats, amenaces, fortaleeses i debilitats

La cultura de les Illes Balears està condicionada, també, per elements com la insularitat, la dimensió territorial o el turisme, que poden constituir alhora una fortaleesa o una debilitat, una oportunitat o una amenaça. Aquest Pla de Cultura parteix, doncs, d'una mirada crítica necessària (i no autocomplaent) a una realitat que presenta dualitats, i fins i tot certes contradiccions, pel que fa a les seves fortaleeses i debilitats.

De la diagnosi se'n deriva aquest resum de debilitats, fortaleeses, oportunitats i amenaces en l'àmbit de la cultura.

D

Anàlisi de debilitats

Manca d'estadístiques, investigacions i dades sobre el sector cultural, de tipus quantitatiu i qualitatiu.

Manca de recursos en els equipaments culturals, la qual cosa provoca una reducció dels processos d'investigació, conservació, difusió o creació de públics i comunitats.

Existeixen poques xarxes ben estructurades en els sectors, hi ha una certa endogàmia i es fomenta poc l'associacionisme.

Insularitat i debilitat de la xarxa de comunicació interior i a l'exterior: pocs recursos de mobilitat per participar en activitats a altres illes i municipis.

Manquen espais participatius en el disseny de les polítiques culturals.

Coordinació insuficient entre institucions.

Dispersió de recursos per a l'activitat cultural i la barrera que suposa la complexitat dels procediments administratius en el sistema de subvencions, amb el resultat de poca operativitat.

Manca de formació i valoració del patrimoni.

Oferta insuficient de formació artística i de gestió cultural.

Feblesa de les indústries creatives i del teixit cultural.

Inversió insuficient en millores estructurals i noves tecnologies.

En general, els pressupostos per a l'acció cultural són reduïts.

El català és una llengua d'ús minoritari en bona part de pràctiques culturals.

Els ajuntaments no disposen de recursos suficients per fer millores en el funcionament de les infraestructures i per professionalitzar-ne la gestió.

A

Anàlisi d'amenaçes

A les Illes Balears, 3 de cada 4 ciutadans participen poc en la cultura. Aquesta no arriba a tothom, a diferència del que passa amb altres serveis públics bàsics com l'educació i la sanitat.

Mal posicionament de l'oferta cultural, segons la percepció de la ciutadania.

Precarietat i debilitat de l'economia de la cultura.

La percepció que la cultura és un privilegi i que, per tant, la seva dependència de les institucions públiques és excessiva.

La manca d'oferta formativa i l'intrusisme laboral.

Desplaçament, en especial dels joves, a altres països per a la formació o el desenvolupament de l'activitat creativa o cultural.

Les barreres pel que fa a la participació en la cultura

F

Anàlisi de fortalezes

Les particularitats de la llengua i la cultura pròpies en convivència amb la diversitat cultural de les Illes Balears com a element enriquidor de l'expressió cultural.

La riquesa dels recursos culturals del territori i, en especial, del patrimoni material i immaterial (les Illes Balears són la segona comunitat autònoma amb més BIC, després d'Andalusia).

Nuclis territorials dinàmics.

Teixit cultural dinàmic, divers i plural.

El nombre d'indústries creatives s'incrementa des del 2008 i el sector es mostra dinàmic, tot i que la majoria de les empreses són petites.

L'activitat econòmica de la cultura es presenta com un àmbit d'ocupació potencial.

Les bones condicions per a la creació artística.

L'ocupació en el sector és més alta que la mitjana, una qüestió que pot permetre abordar la problemàtica de la precarietat des d'una tendència positiva.

La xarxa d'espais per a l'exhibició d'arts en viu (escèniques i musicals) és àmplia i amb un gran potencial.

L'interès que generen les Illes Balears i el seu patrimoni a l'exterior.

L'interès de la ciutadania per la lectura, el cinema, la visita a exposicions o galeries és superior a la mitjana a l'Estat espanyol (dades 2016).

El català és una llengua molt normalitzada en l'àmbit dels espectacles teatrals.

Anàlisi d'oportunitats

L'interès actual en la planificació de la cultura i la creació d'espais de participació. Plans sectorials, plans directors, mapes d'equipaments i observatori de la cultura són algunes de les mesures del Pla de Cultura actual.

Les aportacions del Govern de les Illes Balears a l'acció cultural tendeixen al creixement des del 2016.

El Govern de les Illes Balears està fomentant considerablement la creació d'empreses d'economia social i solidària.

S'estan introduint algunes millores en els sistemes de subvencions.

La cultura, com a element de cohesió, té una gran potencialitat per integrar noves comunitats.

L'interès del Govern de les Illes Balears en la generació d'espais per a la participació ciutadana.

La xarxa d'institucions culturals de les Illes que, ben coordinades, poden exercir un rol clau en la transformació de les polítiques culturals.

Xarxa important d'equipaments, com ara biblioteques, museus o teatres.

Les xarxes socials com a eina de proximitat amb la ciutadania. Són una eina que permet crear teixits d'informació com a instrument estratègic per potenciar la presència, prestigi i coneixement internacional de les Illes Balears i de la nostra llengua i cultura.

Creixement de la indústria creativa.

Flux turístic intens i en augment constant (que també pot derivar en debilitat) interessat en l'oferta cultural.

La sensibilització envers la cultura com a eina de cohesió social pot reforçar-ne la presència als mitjans de comunicació (televvisions, ràdios, diaris, digitals...).

Foment del llibre i la lectura

Avanç del
Pla del llibre
i la lectura

Foment del llibre i la lectura

6.1

Introducció

El Pla del llibre i la lectura de les Illes Balears considera la lectura com una eina i oportunitat per millorar les condicions d'inclusió social, com una via de formació de ciutadans més informats, crítics, lliures i participatius. És per aquest motiu que ha de ser el resultat d'un treball conjunt entre les diferents administracions públiques, el sector del llibre i la ciutadania. Es tracta d'un projecte que afecta el conjunt de la societat, un projecte imprescindible en el desenvolupament de la comunitat balear, en l'àmbit social, cultural i econòmic i amb una projecció a llarg termini.

Segons l'estudi de consum cultural elaborat pel Govern, *El consum cultural a les Illes Balears* (<http://www.caib.es/govern/rest/arxiu/2889620>), les dues activitats culturals que més interès desperten entre la ciutadania són escoltar música i llegir llibres o diaris, tot i que existeix una preocupació generalitzada pels baixos índexs lectors. El mateix estudi observa que, entre les activitats que generen menys interès, s'hi troba l'ús de les biblioteques. Per altra banda, s'observa també que en la mesura que augmenta el nivell educatiu de les persones, augmenta també l'interès per la lectura.

El canvi de paradigma que han generat les tecnologies de la informació pel que fa als hàbits de lectura, que han aportat també noves formes de lectura i nous lectors, modifica, sens dubte, les funcions i formes de fomentar la lectura des dels entorns lectors. Aquests reforcen el seu paper com a espais de trobada i relació, i desenvolupen activitats amb l'objectiu de compartir l'experiència lectora.

Els formadors i mediadors de la lectura, bibliotecaris, llibreters, docents, gestors culturals, editors i, en definitiva, tots els agents que intervenen en el circuit del llibre, així com les mateixes famílies, desenvolupen un rol fonamental en l'accés a la lectura i la promoció de l'hàbit lector. Per tant, fomentar espais formatius de forma continuada i oferir recursos per facilitar la seva tasca és una actuació que és necessari abordar.

Som, així, davant d'un escenari que ens parla de desigualtats i oportunitats. Resulta ineludible generar programes continuats de promoció de la lectura, l'escriptura i la difusió del llibre que s'abordarà des del camp suprainsular, però en què la participació dels consells insulars i els ajuntaments resulta del tot imprescindible.

Es treballarà sobre aquests eixos:

- El Govern fomentará i facilitarà la cooperació entre tots els agents implicats en el desenvolupament de programes i iniciatives de foment de la lectura.
- El Govern promocionarà la lectura en llengua catalana, reforç de la identitat pròpia i foment de l'expressió de la diversitat cultural que conforma la societat balear.

6.2

Objectius i pla d'actuació

El conjunt d'iniciatives i programes inclosos al Pla del llibre i la lectura s'articulen al voltant d'uns objectius que cerquen incrementar, de manera progressiva, els índexs de lectura i comprensió lectora en totes les franges d'edat; prestigiar els llibres i la lectura com a via d'accés al coneixement i la informació; i facilitar el treball de creadors, en especial en llengua catalana, i del sector del llibre en general, amb més coordinació de les institucions en el desenvolupament del sistema de lectura pública.

Per desplegar un pla d'actuació de suport al llibre i la lectura és essencial tenir en compte els diferents agents que hi intervenen:

- Autors
- Editors
- Llibreters
- Bibliotecaris
- Docents
- Mediadors i formadors
- Lectors

Les noves tecnologies han produït noves formes de lectura i nous tipus de lectors, i la tendència de la lectura en suport digital es troba en creixement constant. El 76,3% dels ciutadans de l'Estat espanyol llegeixen algun tipus de contingut en suport digital, tot i que això no implica hàbit lector. Del 59,7% de lectors de llibre en el seu temps lliure, el 19,4% ho fa en suport digital. L'avanç del Pla contempla, de forma transversal, les mesures que resulten dels canvis d'hàbits i noves formes de producció pel que fa al llibre, la lectura i la seva difusió.

Objectius

1. Desenvolupament de l'hàbit lector del conjunt de la ciutadania

L'adquisició de l'hàbit lector requereix desenvolupar-se des d'uns eixos bàsics: l'educació, una xarxa de biblioteques públiques i escolars dotades de manera adequada, nous espais i punts de lectura a llocs no habituals, a més d'un intens treball de foment de la lectura des del conjunt d'entorns lectors: famílies, escoles, biblioteques, llibreries i espais de lectura.

Si avui el percentatge de població lectora és del 60%, l'objectiu és augmentar-lo fins al 70% (a prop de la xifra més alta de totes les comunitats autònomes, que és el 71%, de la Comunitat de Madrid).

2. Reforç a la creació literària

Suport a la creació literària, augmentant i potenciant les ajudes al procés creatiu i la promoció d'autors i autores, fomentant especialment la creació en llengua catalana, enfortint la defensa dels drets d'autor i propietat intel·lectual.

3. Foment al sector editorial i de distribució del llibre

Potenciar i consolidar la indústria del llibre (editorial, distribució i venda), que desenvolupa un paper clau en el foment de la creativitat i la lectura, a través de l'Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears (ICIB) i l'Institut d'Estudis Baleàrics (IEB).

4. Sensibilització sobre el valor de la lectura

Posar en valor els lectors i la lectura, que és una eina fonamental per a l'accés a l'aprenentatge, la informació i la construcció del coneixement i l'oci.

5. Difusió de les biblioteques

Fer difusió de les biblioteques i fomentar-ne l'ús, com a centres d'accés a la informació, de relació social, de dinamització i de proximitat.

6. Cooperació i treball col·lectiu i en xarxa

Crear, en el marc del Consell de la Cultura de les Illes Balears, la Comissió del llibre i la lectura per articular i coordinar les actuacions de les administracions públiques, els agents culturals, el món educatiu i la ciutadania.

7. Creació de nous espais de lectura

Obrir nous espais dedicats a la lectura a llocs no habituals, com ara els centres que gestiona la Conselleria de Cultura, Participació i Esports.

Impulsar la presència del llibre i la lectura a esdeveniments no necessàriament dedicats a les lletres. El llibre i la lectura han d'esdevenir elements quotidians per a la gent, i fomentar la seva presència a espais plurals de tot el territori de les Illes Balears els farà més accessibles.

El Pla proposa obrir programes i actuacions en diferents línies i formats:

Programes

Desenvolupar programes coordinats que generin oportunitats de trobada entre les persones, els docents o mediadors, els materials i els recursos i els autors i les autores.

Recursos

Posar textos, materials i recursos a l'abast de la ciutadania a través de diferents plataformes, tot fomentant-ne l'accessibilitat.

Nous espais de lectura

Crear nous espais de lectura que possibilitin i obrin noves formes d'accedir a la lectura a un sector ampli de la ciutadania, que desenvolupin activitats culturals i de formació.

Documentació i recerca

Recollir dades de forma permanent sobre els hàbits lectors per orientar-los al voltant de nous programes que responguin a aquestes avaluacions contínues.

Visibilitat

Posar en valor, comunicar, i difondre activitats, espais o iniciatives de la societat balear sobre la lectura i el llibre, sensibilitzar en els grans valors de la lectura com a eina de coneixement, en l'enfortiment del diàleg i la cohesió social i l'establiment d'aliances amb els mitjans de comunicació per aconseguir més visibilitat del llibre i la lectura.

Objectiu 1

Desenvolupament de l'hàbit lector del conjunt de la ciutadania

Mesures

1. Suport als programes promoguts als municipis de les Illes Balears per fomentar el gust per la lectura entre ciutadans de totes les franges d'edat.
2. Cooperació amb entitats i associacions en el desplegament de programes de foment de la lectura, com a espais de proximitat de col·lectius diversos i plurals.
3. Organització d'unes jornades, de caràcter anual, de foment de la lectura, que incloguin activitats a Ca n'Oleo, a les llibreries, biblioteques i equipaments de gestió de la Conselleria de totes les Illes Balears.
4. Nit de la lectura: esdeveniment festiu i adreçat a totes les edats, en el qual institucions i entitats culturals organitzin activitats en torn al llibre i la lectura, a través d'activitats de totes les disciplines.
5. Increment del suport a festivals, fires i activitats a l'espai públic i altres esdeveniments relacionats amb el llibre, la creació literària, la lectura i la llengua catalana.
6. Suport, des de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports, a l'edició de recursos i materials per al foment de l'hàbit lector.
7. Desenvolupament de programes adreçats específicament a joves, tenint en compte les noves formes d'accés a la lectura que ens proporcionen les noves tecnologies.
8. Impuls de la recerca i recollida de dades quantitatives i qualitatives sobre els hàbits lectors, de forma continuada, per identificar tendències que contribueixin a prendre mesures de foment de la lectura.
9. Incorporació de les llibreries al circuit d'activitats de foment de la lectura impulsades per la Conselleria, dins del programa "Viu la Cultura".

Objectiu 2 Suport a la creació literària

Mesures

- 10.** Suport, reconeixement i visibilitat de la creació literària i dels escriptors i escriptores de les Illes Balears, en el marc del respecte als drets d'autors i editors.
  - Recuperació del certamen de prosa poètica d'Art Jove.
- 11.** Augment de la difusió i la visibilitat d'autors i autores, a través de l'Institut Ramon Llull i l'Institut d'Estudis Baleàrics.
  - Línies d'ajut a la creació d'obres literàries en llengua catalana, la traducció d'obres al català i la investigació i recerca sobre literatura catalana a les Illes Balears.
- 12.** Impuls de programes de residències literàries per al desenvolupament del treball de creació en literatura.
- 13.** Foment de l'ús de la llengua catalana com a vehicle de comunicació i eina d'inclusió, acollida i cohesió social.
- 14.** Creació del Centre de la Cultura Escrita, dependent de l'Institut d'Estudis Baleàrics
- 15.** *Escriptors a l'aula*, un programa en el marc de "Viu la Cultura" que vol acostar els escriptors i escriptores de les Illes Balears als centres docents, amb l'objectiu doble de donar-los a conèixer i acostar el procés de creació literària als joves.

Objectiu 3

Foment al sector editorial i de distribució del llibre

Mesures

- 16.** Presa, conjuntament amb els consells i els municipis, de mesures facilitadores per a les llibreries, com a espais de foment de la lectura, de la qual en són prescriptores. Mesures de reconeixement, visibilitat, suport i beneficis fiscals i de coneixement (difusió).
- 17.** Suport a les llibreries a través d'elements de difusió de la xarxa o d'itineraris temàtics a fires i dies especials dedicats a la literatura. Llibreria a l'aula, en el marc de "Viu la Cultura".
- 18.** Reforç dels mecanismes de suport al sector editorial i millora, tant en el seu treball amb el llibre en paper com en els suports digitals. Incorporació dels editors en el circuit d'intercanvi cultural TalentIB de Literatura (iniciat el 2018).
- 19.** Increment del suport a la internalització del sector editorial per a l'assistència a fires internacionals i projectes comercials per a l'obertura de nous circuits de distribució.
- 20.** Incentivació de la lectura en suport digital, que és avui una línia de treball clau en el foment de la lectura i el llibre i, per tant, del coneixement dels autors i autores. Així doncs, desenvolupar accions destinades a la promoció dels llibres en diferents suports contribuirà decisivament a generar espais per al coneixement a totes les franges d'edat.
- 21.** Patrocini de la primera subvenció a l'adquisició de diaris per als joves.
- 22.** Suport, a través d'IBJove, a webs i plataformes digitals que generin una comunicació eficaç i de qualitat i que tinguin per objectiu la promoció del llibre i la lectura entre els joves.
- 23.** Creació d'una web en el marc del Pla del llibre i la lectura, amb la col·laboració d'IBJove, que aglutini informació sobre propostes, espais, plataformes i activitats que resultin atractives i dinàmiques per als joves.
- 24.** Obertura d'una convocatòria destinada a joves (entre 18 i 30 anys) que presentin projectes de nous formats de foment a la lectura entre el jovent.

Objectiu 4

Sensibilització en el valor de la lectura

Mesures

- 25.** Desenvolupament de campanyes institucionals de promoció de la lectura i el llibre.
  - Campanyes destinades a diferents entorns de lectura (biblioteques, escoles, famílies, llibreries, etc.) i adaptades a la seva especificitat.
- 26.** Col·laboració amb els mitjans de comunicació públics per desenvolupar accions de foment de la lectura i de difusió de la creació literària de les Illes Balears, i normalitzar-hi la seva presència.
- 27.** Campanya “Un nadó, un conte” als hospitals públics de les Illes Balears, amb la col·laboració de l’IB-Salut.

Objectiu 5

Difusió de les biblioteques

Mesures

- 28.** Aprovació del Mapa de la Lectura Pública de les Illes Balears, a partir dels mapes insulars existents.
- 29.** En el marc del Pla d’Equipaments de les Illes Balears, difusió de les biblioteques de les Illes Balears.
- 30.** Signatura del conveni amb la UIB, per a la gestió del Catàleg Bibliogràfic de les Illes Balears (CABIB), que té la finalitat de catalogar obres i materials singulars i d’especial interès patrimonial, de les biblioteques públiques o privades i la seva difusió en xarxa.
- 31.** Desplegament de programes per fomentar l’ús de les biblioteques.
- 32.** Increment de la presència i visibilitat de llibres d’autors de les Illes Balears a les biblioteques.
- 33.** Redacció del Pla director de la Biblioteca Pública de Palma.

Objectiu 6

Cooperació i treball col·lectiu i en xarxa

Mesures

- 34.** Creació, en el marc del Consell de la Cultura de les Illes Balears, de la Comissió del llibre i la lectura, per articular i coordinar les actuacions de les administracions públiques, els agents culturals i el món educatiu i la ciutadania.
- 35.** Reforç de les tasques del Consell de Biblioteques de les Illes Balears i treball en coordinació amb la Comissió del llibre i la lectura.
- 36.** Coordinació amb els plans de lectura insulars i municipals.
- 37.** Impuls i suport a les iniciatives de treball en xarxa i cooperació entre els diferents espais dedicats al llibre i la lectura.

Objectiu 7

Creació de nous espais de lectura

Mesures

- 38.** Reforç de Ca n'Oleo com a espai de lectura.
- 39.** Creació de nous espais, no ubicats a llocs especialitzats, que possibilitin un accés més ampli de les persones a llibres i a la lectura, així com a la resta d'equipaments gestionats per la Conselleria: Museu de Mallorca, Arxiu del Regne de Mallorca, etc.
- 40.** Establiment de relacions de festivals, fires o activitats culturals organitzades per la Conselleria o amb la seva participació (no exclusivament dedicades al llibre) amb la lectura, el llibre i el seu foment.

6.3

Marc normatiu

A l'Estat espanyol, la lectura i el llibre es regulen per la Llei 10/2007, de 22 de juny, de la lectura, del llibre i les biblioteques, que se centra (Cap. 2) en els plans de foment de la lectura com una eina bàsica per a l'exercici del dret a l'educació i la cultura, tenint especial consideració amb la població infantil i juvenil, persones amb discapacitats i amb la formació contínua dels ciutadans de qualsevol edat. L'article preveu la cooperació entre administracions públiques per a la posada en marxa dels plans de foment de la lectura i per al seu finançament. L'any 2017 es presenta el "Pla de Foment de la lectura 2017-2010" del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

A les Illes Balears, pel que fa al llibre i la lectura, es regula el sistema bibliotecari a través de la Llei 19/2006, de 23 de novembre, del sistema bibliotecari de les Illes Balears, que es fonamenta en els principis de cooperació, coordinació i gestió participativa de les administracions (Art. 7), i alhora preveu la creació de la Biblioteca de les Illes Balears i la Biblioteca virtual de les Illes Balears, que integri el patrimoni bibliogràfic de les Illes en suport digital, i les obres d'investigació, divulgació i creació per al coneixement de la cultura de les Illes. Les competències adscrites al Govern de les Illes Balears són les següents:

Article 34. De la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Correspon a l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears:

- a) El Sistema Bibliotecari de les Illes Balears.
- b) La coordinació dels sistemes insulars de biblioteques públiques, sense perjudici de les mesures que corresponguin a altres administracions.
- c) La Biblioteca de les Illes Balears.
- d) Els serveis de suport a la lectura pública d'àmbit autonòmic, sense perjudici de les mesures que corresponguin a altres administracions.
- e) La creació i la gestió del Registre General de Biblioteques de les Illes Balears.
- f) La convocatòria i la presidència del Consell de Biblioteques de les Illes Balears.
- g) La projecció, la promoció i la relació exterior de les biblioteques de les Illes Balears.
- h) La difusió entre el món educatiu de les biblioteques, els seus fons i la seva significació i el foment de la lectura.

- i) El desenvolupament i el manteniment de les biblioteques dels centres d'ensenyament no universitari i la integració d'aquestes en el seu àmbit local.
- j) L'exercici amb caràcter subsidiari dels drets de tempteig i retracte, en cas que no ho facin els consells insulars, en els supòsits d'alienació de béns declarats d'interès cultural, catalogats o inclosos en l'Inventari General de l'Estat, tal com estableix la Llei de patrimoni històric de les Illes Balears.
- k) Les relacions i la col·laboració amb l'Administració General de l'Estat i d'altres ens públics per a l'execució d'actuacions en matèria de biblioteques.
- l) La gestió que li ha estat transferida de les biblioteques públiques de titularitat estatal, sense perjudici dels convenis que es puguin fer amb altres administracions públiques.
- m) L'elaboració i l'actualització del Mapa de lectura pública de les Illes Balears i del Pla de lectura pública de les Illes Balears.
- n) La gestió i la coordinació del Catàleg bibliogràfic de les Illes Balears.
- o) L'elaboració dels paràmetres bàsics de biblioteca pública i de biblioteca d'ensenyament no universitari.
- p) La demanda i la recollida de la informació necessària per a la planificació i el desenvolupament del Sistema Bibliotecari de les Illes Balears.
- q) L'exercici de la potestat reglamentària normativa en matèria de biblioteques, sense perjudici de la potestat d'autoorganització dels consells insulars.
- r) Totes les altres funcions que li atribueixin expressament aquesta llei i la resta de la legislació vigent.

A més, la llei preveu altres atribucions al Govern de les Illes Balears, com ara l'adscripció de la Biblioteca de les Illes Balears, pel que fa al Sistema de la Lectura Pública i els instruments de gestió i control.

Article 22 Els serveis de suport a la lectura pública

1. Els serveis de suport a la lectura pública presten assistència i cooperació a les biblioteques del Sistema de Lectura Pública.
2. Els serveis de suport podran ser d'àmbit autonòmic o d'àmbit insular.
3. Els serveis de suport a la lectura pública d'àmbit autonòmic corresponen a la conselleria competent en matèria de cultura del Govern de les Illes Balears, i presten els serveis bàsics de:
  - a) La coordinació dels sistemes insulars de lectura pública per garantir una gestió cohesionada del suport a la lectura pública en tot el territori.
  - b) La gestió i la coordinació del Catàleg bibliogràfic de les Illes Balears dins l'àmbit de la lectura pública.
  - c) La promoció de la lectura pública i de les biblioteques a tot el territori balear.
  - d) La coordinació del préstec interbibliotecari.

Article 26 Catàleg bibliogràfic de les Illes Balears

1. El Catàleg bibliogràfic de les Illes Balears és el conjunt dels registres bibliogràfics de totes les biblioteques, els centres de documentació i les col·leccions integrants del Sistema Bibliotecari de les Illes Balears.
2. Els registres del Catàleg col·lectiu del patrimoni bibliogràfic de les Illes Balears s'inclouen i queden suficientment identificats dins del Catàleg bibliogràfic de les Illes Balears.
3. Es crearan catàlegs bibliogràfics insulars amb les característiques dels punts anteriors.

Article 27 Registre General de Biblioteques de les Illes Balears

4. Es crea, adscrit a la conselleria competent en matèria de cultura del Govern de les Illes Balears, el Registre General de Biblioteques, en el qual s'inclouran totes les biblioteques, els centres de documentació i les col·leccions que formen part del Sistema Bibliotecari de les Illes Balears.
5. Reglamentàriament se'n disposarà l'organització, el funcionament i la manera de coordinar-lo amb els registres insulars.

Article 28 Registre Insular de Biblioteques Públiques

6. Es crea, adscrit a cadascun dels consells insulars, el Registre Insular de Biblioteques Públiques, que serà l'inventari de totes les biblioteques integrades en el sistema insular de cada illa.

7. Reglamentàriament els consells insulars disposaran l'organització i el funcionament d'aquest registre, així com l'ordenació i la gestió.

Article 29 Mapa de lectura pública de les Illes Balears

1. El Mapa de lectura pública de les Illes Balears és l'instrument de planificació que defineix el tipus de centres bibliotecaris necessaris a cada població i també les seves funcions, partint de la realitat existent, i estableix els paràmetres que s'han d'acomplir pel que fa a fons bibliogràfic, personal, equipament, superfície i manteniment de cada biblioteca.

2. La conselleria competent en matèria de cultura del Govern de les Illes Balears elaborarà i actualitzarà el Mapa de lectura pública de les Illes Balears a partir dels mapes insulars de lectura pública.

3. Cada consell insular elaborarà i aprovarà el mapa insular de lectura pública corresponent al seu territori.

4. Les inversions que duguin a terme les diferents administracions públiques en equipaments bibliotecaris s'ajustaran a les previsions i als criteris establerts en el Mapa de lectura pública de les Illes Balears.

5. El Mapa de lectura pública de les Illes Balears ha de convertir-se en un marc de referència objectiu i obligat per a les actuacions de les administracions públiques.

Article 30 Pla de lectura pública de les Illes Balears

6. El Pla de lectura pública de les Illes Balears és l'instrument de planificació de les actuacions sobre la lectura pública.

7. Cada consell insular redactarà i aprovarà el Pla insular de lectura pública corresponent al seu territori.

8. La conselleria competent en matèria de cultura del Govern de les Illes Balears elaborarà el Pla de lectura pública de les Illes Balears a partir dels plans insulars de lectura pública que elabora cada consell insular.

Article 31 Paràmetres de biblioteca pública

El Govern de les Illes Balears regularà, després de l'aprovació prèvia del Consell de Biblioteques de les Illes Balears, els paràmetres bàsics de biblioteca pública. Aquests paràmetres constitueixen les bases per aconseguir un sistema bibliotecari coherent i eficient, i la seva definició es farà seguint les recomanacions, directrius i normes emanades d'organismes nacionals i internacionals relacionats amb les biblioteques i la lectura pública, i hauran de ser de nivell suficient i a la vegada assumibles, i tenir en compte la realitat de la comunitat social a la qual la biblioteca pública està inserida.

6.4

Marc normatiu

L'estudi *Hábitos de Lectura y Compra de Libros en España 2017*, elaborat per la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, amb dades del 2017, mostra una evolució positiva de la lectura, que continua creixent tant pel que fa a la lectura de llibres (creix en un 65,8%), com a la lectura de webs, blogs i fòrums *online*. L'estudi també conclou que, per gènere, les dones llegeixen més llibres i, per nivell educatiu, la proporció de lector es redueix entre la població amb estudis primaris o sense estudis. Els joves entre 10 i 14 anys són lectors freqüents. És a partir d'aquesta edat que es produeix un descens en l'hàbit de la lectura, tot i que augmenta la lectura en suports digitals, i la majoria s'obtenen de forma gratuïta.

Les Illes Balears se situen per sobre de la mitjana segons el percentatge de compradors de llibres el 2017. Pel que fa a l'índex de lectors (un 60% dels ciutadans), aquest també se situa lleugerament per sobre de la mitjana a l'Estat espanyol, que és del 59,7%.

Segons un estudi de l'Associació d'Editors de les Illes Balears, la principal problemàtica detectada a les Illes Balears en comparació amb les editorials de la resta de l'Estat és la distribució i la visibilitat.

Pel que fa a la distribució, la relació amb l'exterior és molt complicada. La majoria de distribuïdores a les quals poden accedir les editorials de les Illes Balears són petites o independents, amb la qual cosa la implementació a la totalitat del territori és molt difícil. El fet que treballin a través de la compra mínima fa que moltes llibreries no es puguin permetre entre les seves novetats aquests títols, i el percentatge de vendes online és molt baix i no corregeix aquesta problemàtica.

L'estudi afirma que a les Illes Balears no es compta, com a Catalunya o al País Valencià, amb la complicitat dels mitjans de comunicació locals, que podrien ajudar en la visibilitat i difusió. Això fa que sigui especialment important la presència de les editorials a les fires i activitats de venda directa, on es realitzen entre el 5 i el 10% anual de les vendes de l'editorial.

Amb la creació de l'ICIB, la Conselleria de Cultura, Participació i Esports pretén acompanyar el sector editorial i llibreter de les Illes Balears i donar-li suport, com a sector clau en el desenvolupament cultural, social i econòmic.

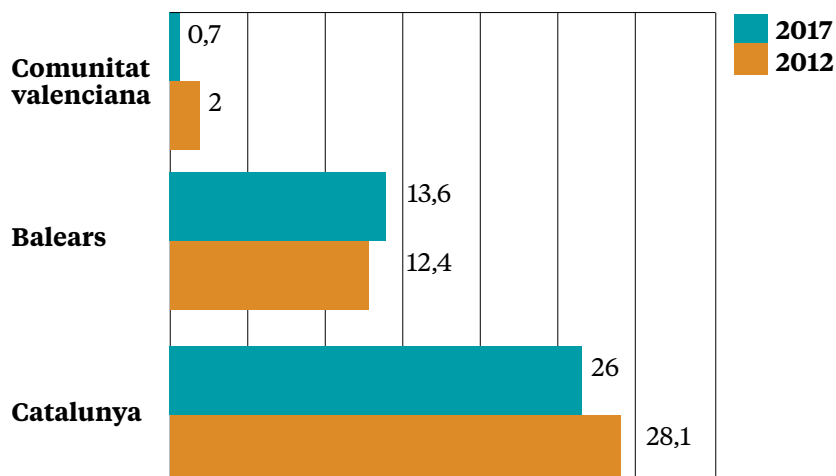
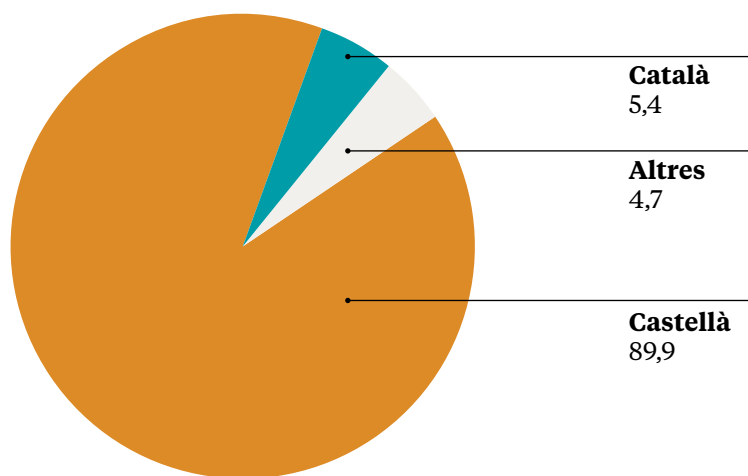
Segons les dades del 2017 a les Illes Balears la lectura de llibres està per sobre de la mitjana. Els joves de fins a 10 anys són lectors freqüents (80% és el percentatge de joves que llegeixen a l'Estat espanyol) i creix contínuament la lectura entre la població de gent gran. És a partir dels 15 anys que es dona una reducció significativa de lectors. L'estudi també conclou que, per gènere, les dones llegeixen més llibres i, per nivell educatiu, la proporció de lectors es redueix entre la població amb estudis primaris o sense estudis.

Lectors de llibres en temps lliure 2017

Comunitat de Madrid		71,4
Navarra		65,1
País Basc		63,9
Cantàbria		63,6
La Rioja		63,6
Catalunya		62,7
Aragó		61,8
Comunitat Valenciana		61,2
Illes Balears		60,0
Principat d'Astúries		58,9
Galícia		58,6
Regió de Múrcia		58,2
Castella - La Manxa		57,8
Castilla i Lleó		57,8
Andalusía		56,7
Canàries		56,4
Extremadura		52,6

La lectura de contingut digital s'ha incrementat d'un 58% el 2012 a un 76,4% en l'actualitat (2017), i el 25% de llibres llegits es llegiren en format digital, però la major part d'aquests, el 80%, s'obtingueren de forma gratuïta.

D'entre els llibres comprats durant el darrer any, un 5,4% ho eren en llengua catalana. La lectura en català, a les Illes Balears, s'ha incrementat d'un 12,4% el 2012 a un 13,6% el 2017.

Pel que fa a la compra de llibres, el 61,3% de la població espanyola més gran de 14 anys ha comprat algun llibre (de text o no) durant el darrer any, i augmenta lleugerament la proporció de compradors alhora que disminueix, de mitjana, la compra de llibres. Les Illes Balears són una de les comunitats amb un percentatge més elevat de compradors de llibres, amb dades del 2017, i se situen així per sobre de la mitjana espanyola.

Compra de llibres (llibre no de text) 2017

País Basc		57,9
La Rioja		57,7
Aragó		53,4
Illes Balears		53,4
Comunitat Valenciana		52,9
Comunitat de Madrid		51,9
Regió de Múrcia		51,6
Catalunya		50,7
Navarra		50,4
Principat d'Astúries		47,7
Galícia		47,5
Andalusía		44,1
Cantàbria		41,1
Castella - La Manxa		41,9
Extremadura		40
Castilla i Lleó		39,4
Canàries		38,2

La lectura per part d'infants i joves és més generalitzada, però comença a reduir-se a partir dels 14 anys. Entre els 6 i 9 anys, un 86% de nins i nines llegeixen habitualment llibres no de text i a partir dels 10 anys la lectura continua ocupant un paper protagonista, però s'observa un descens a mesura que s'avança cap als 18 anys.

Pel que fa a les biblioteques, al conjunt de l'Estat espanyol creix la seva valoració i baixa l'ús del servei de préstec, tot i que no és el cas de les Illes Balears, ja que es redueix la valoració que els usuaris fan de les biblioteques.

Públics i inclusió social

Públics i inclusió social

7.1

Introducció

La qüestió de l'accés de les persones a les activitats i processos culturals és actualment una de les grans prioritats dels governs d'arreu del món. S'aborda des del punt de vista dels drets culturals, l'educació artística, la participació ciutadana, la cohesió i inclusió social i la interculturalitat. Les polítiques i accions culturals, que fa unes dècades posaven el focus en l'art i l'artista, han desplaçat ara el centre cap a la ciutadania.

Aquest apartat, que proposa mesures de desenvolupament de públics i d'inclusió social, vol desbordar la noció de creació i de públics, en el sentit parcial d'augmentar els públics de la cultura, per partir de la base que és un dret, i un bé públic, al qual ha d'accedir el conjunt de la ciutadania. És facilitant l'exercici d'aquest dret que augmentarem, no només la participació cultural, sinó també la vivència de cada persona en l'experiència del fet cultural.

Per tant, aquest programa de públics i inclusió social, en el marc dels principis del Pla de Cultura de les Illes Balears, es fonamenta en la centralitat de la ciutadania en els processos culturals, d'una banda, i en la constatació que la cultura és una eina clau en la cohesió i la inclusió socials, d'una altra. Es planteja el repte transversal d'abordar les desigualtats d'accés a la cultura com una de les prioritats del Govern balear. Es pretén, per tant, fomentar propostes innovadores en la inclusió des de l'acció cultural.

Es preveuen objectius a assolir per part dels equipaments públics i els programes culturals, que no són implementats directament per la Conselleria de Cultura, Participació i Esports, i una sèrie de mesures que formen part de les estratègies de la Conselleria en el marc del Pla de Cultura.

7.2

Cultura, comunitats i inclusió social

És necessari entendre l'acció social i l'acció cultural com a principis indissociables i partir de la base que els processos culturals s'han d'obrir als socials i viceversa. Un dels principals reptes d'aquest Pla és unir agents socials i agents culturals per abordar el repte de la igualtat de condicions d'accés a la cultura de totes les persones, independentment de la posició social, econòmica, educativa, de procedència, d'identitat, gènere, creences, capacitats, orientació sexual o edat.

Fomentar la cultura de la diversitat i la interculturalitat és també un dels fonaments del Pla, des del convenciment que la diversitat fomenta la creativitat, la innovació i el desenvolupament del territori, així com el coneixement mutu i, per tant, la cohesió i la construcció de comunitats ciutadanes.

No es tracta, per tant, d'una mera qüestió de xifres, sinó d'augmentar la participació en processos culturals com a forma de construir una ciutadania més cohesionada, autònoma, crítica, lliure i igualitària. I sí, cal treballar per ampliar i diversificar públics i comunitats al voltant dels projectes, però analitzant també les formes d'accedir-hi.

La democratització de la cultura és un dels reptes del Pla de Cultura del Govern de les Illes Balears. Reclama polítiques que facilitin l'accessibilitat i la participació en cultura de les diverses comunitats i persones, tenint en compte les barreres materials més evidents i les menys perceptibles, com ara l'associació cultura- educació, la necessitat de programacions més innovadores o l'ús limitat de les tecnologies digitals.

“But non-participation is not the same thing as exclusion, and although ‘in addition to exclusion from economic, social and political systems, individuals can also be excluded from cultural systems’, they can also simply choose not to take part. The question is: how free is that choice?”

(Culture and Class
de John Holden, 2010)

7.3

Les principals barreres d'accés a la cultura

L'informe encarregat per la Conselleria de Transparència, Cultura i Esports, "El consum cultural a les Illes Balears l'any 2015", analitza, a través de 1.601 entrevistes realitzades durant l'any anterior, les tendències de participació en cultura de la ciutadania. Entre els impediments per realitzar més consum cultural, els enquestats afirmen majoritàriament que és per manca d'interès o per un preu massa elevat. Tot i així, destaquen alguns impediments concrets:

1. S'expressa una manca d'interès, en especial en el cas del circ, la dansa i les biblioteques, que no necessàriament implica una menor assistència (com pot ser el cas de les biblioteques)
2. Una "oferta limitada o de poca qualitat" és especialment significativa en el cas de concerts, teatre, circ i "museus, exposicions o monuments o llocs històrics"
3. Un "preu massa elevat" és un motiu especialment significatiu en el cas de concerts, cinema i teatre.
4. Finalment, tot i que el concepte "manca de temps" és molt lax i subjectiu és un motiu especialment assenyalat en el cas de "llegir" i de "museus, exposicions o monuments o llocs històrics".
5. Les dificultats de desplaçament.

Si es compara amb les barreres existents a altres països europeus, el tret més destacable que els ciutadans de les Illes Balears consideren és una "oferta limitada o de poca qualitat", és a dir, que és un motiu molt més important que per a la resta d'europeus per no fer un major consum cultural. Especialment en el cas de concerts, teatres i "museus, exposicions o monuments o llocs històrics". De manera molt significativa (perquè l'oferta s'iguali) no és una barrera en el cas del cinema.

“El rol del públic no és producte només d’una oferta cultural que convoca. Els possibles públics poden respondre o no a la crida depenent del seus ingressos, escolaritat, edat, gènere, zona on viuen, etc. Estudis que exploren com va néixer el gust per la lectura o per la pintura, per exemple, mostren històries que varen superar amb èxit barreres geogràfiques, socials, culturals, etc. El primer que revelen les enquestes de consum cultural és l’enorme desigualtat d’accés. Aquells que aconseguen arribar i constituir-se en públics són els guanyadors d’una llarga carrera d’obstacles: han recorregut la distància geogràfica que separa els espais culturals, la distribució dels quals està concentrada i no és equitativa, de manera que els manté allunyats de l’àmbit quotidià d’una bona part dels habitants de ciutats i pobles. Varen pagar els trasllats i el preu de l’entrada, en els casos en què no podien gaudir d’alguna exempció; varen adquirir, a la seva família, comunitat i/o escola, un determinat capital cultural (...); varen recórrer la distància simbòlica que allunya molta gent del patrimoni sacralitzat als museus o cinemes d’art, espais usualment connotats com a elitistes o d’alta cultura. Varen organitzar d’una determinada manera el seu temps lliure i varen deixar l’esclafor de les seves llars, tot superant la poderosa atracció que exerceix l’oferta mediàtica i que nodreix la tendència internacional cap a la disminució de l’assistència a espectacles localitzats en tant que creix el consum a través d’aparells de comunicació massiva en l’àmbit privat.”

Públicos: historia y contemporaneidad, d’Ana Rosas Mantecón
a *Estudios sobre Públicos y museos. Volumen II. Apuntes para pasar de la teoría a la práctica*. Coordinadora: Leticia Pérez Castellanos

7.4

Accés als equipaments i programes culturals

La participació activa de les persones en la cultura ha esdevingut una de les preocupacions i línies de treball prioritàries per a la major part d'equipaments i activitats culturals impulsades tant per la iniciativa pública com la privada. Si bé algunes pràctiques culturals, especialment les més vinculades a la cultura popular i tradicional, compten amb una important participació de comunitats i persones, a l'altre extrem, les pràctiques més contemporànies i els llenguatges artístics més experimentals són sovint percebuts com a espais adreçats i comprensibles només per algunes minories.

Els equipaments culturals tenen un gran potencial a l'hora de constituir-se com a espais d'accés a la cultura. És important que treballin per incrementar els públics, no amb l'objectiu d'atreure les "grans masses", sinó treballant per a la diversificació i atenent les minories plurals i diverses. Es tracta d'afavorir l'accés i diversificar les comunitats al voltant dels projectes, cercant formes a través de les quals aquesta diversificació i pluralitat es produeixi de forma fluida i amb complicitat. És clau que equipaments i projectes culturals exerceixin d'agents d'inclusió social i participació ciutadana.

És essencial que les institucions dediquin recursos i temps per analitzar el que fan i augmentar la participació i els públics, des de la seva pròpia realitat i dinàmiques.

Aquest programa vol proposar algunes mesures que es poden implementar des de les institucions i programes culturals per abordar la participació cultural, que des de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports es vol desenvolupar, a través de l'acció directa i el foment d'iniciatives.

En el marc del desenvolupament dels programes de públics d'inclusió social, és necessari tenir en compte algunes premisses i metodologies que facilitaran la identificació dels públics i no públics i, per tant, facilitaran l'articulació de programes adequats:

- 1.** Cal destinar recursos a la recerca de públics per als equipaments, posant especial atenció a les barreres menys tangibles que requereixen investigacions que ampliiïn les informacions que aporten les xifres i estadístiques.
- 2.** És clau assumir que aquests processos requereixen de plans a llarg termini, i que cal una implicació de tot l'equip de les institucions, perquè no acabin essent programes paral·lels sense vinculació directa amb els continguts.
- 3.** És necessari, per tant, elaborar estratègies a curt, mitjà i llarg termini, desenvolupar planificacions, actuacions i aportar-hi pressupost.
- 4.** És important treballar per augmentar el nombre de persones i col·lectius participants, i alhora fidelitzar i augmentar la freqüència de l'assistència, treballant en un marc de foment de la diversitat cultural.
- 5.** És necessari treballar per eliminar les barreres tangibles (polítiques de preus, facilitar desplaçaments, etc.), però és igualment important generar programes que responguin a les diferents inquietuds i els diferents interessos de comunitats i col·lectius (diversos grups socioeconòmics o edats).
- 6.** En el desenvolupament de plans i estratègies, és important no considerar els públics com a consumidors, espectadors o visitants passius, per tractar-los com a còmplices i agents actius amb els quals treballar conjuntament.
- 7.** El diàleg entre l'equipament i els públics és imprescindible i es pot generar tant a través de la pròpia programació com a través de diferents canals de comunicació, entre els quals les tecnologies digitals esdevenen una eina clau.
- 8.** S'ha d'analitzar la participació dels voluntaris, en especial als museus, prenent el model de diversos museus internacionals que fomenten la implicació de persones coneixedores i entusiastes de l'art que, alhora, exerceixen d'ambaixadores i observadores.
- 9.** Cal desenvolupar accions de mediació i diversificació de l'accés, que acostin persones i col·lectius que per raons diverses no hi han accedit.
- 10.** És important cobrir necessitats bàsiques, com facilitar el transport, crear espais de conciliació, oferir espais de relació i afavorir una aproximació inclusiva per a persones amb diversitats. Aquests han de ser alguns dels objectius dels equipaments públics.
- 11.** En conclusió, cal fomentar programes que facilitin l'accés a la cultura, sensibilitzin i desenvolupin la consciència dels valors de la cultura i facilitin l'educació des dels àmbits formals i informals.

Objectiu 1

Incrementar, diversificar i millorar la participació ciutadana als equipaments culturals a partir del coneixement dels públics participants i no participants.

1. Analitzar i conèixer qui són els participants i usuaris dels equipaments (i els no participants), identificant les barreres a la participació.
2. Incorporar estratègies per promoure-hi l'accés i desenvolupar programes de participació, educació i mediació amb els públics per trobar noves formes d'acostament dels públics.
3. Situar al centre dels projectes dels equipaments els programes educatius, desenvolupant accions innovadores i que fomentin una participació activa.
4. Cobrir necessitats bàsiques, com facilitar el transport, crear espais de conciliació, oferir espais de relació i afavorir una aproximació inclusiva per a persones amb diversitats funcionals. Aquest ha de ser un dels objectius dels equipaments públics (audiodescripcions, objectes tàctils o activitats adaptades).
5. Treballar en xarxes territorials i d'afinitats i promoure programes compartits, com a forma d'incrementar el coneixement dels públics.
6. Incorporar la gestió professional de desenvolupament de públics i inclusió social i la formació en aquest àmbit.

Objectiu 2

Generar contextos que facilitin l'accés de persones no participants a les activitats culturals.

7. Treballar des d'estructures i xarxes socials ja existents: treballar amb centres comunitaris i col·lectius perquè se sentin en un entorn familiar.
8. Incrementar democratització i participació: cedir espais de participació als col·lectius i persones per desenvolupar programes que s'adaptin als seus entorns vitals.
9. Canviar els contextos: desenvolupar activitats a espais d'ús comunitari i col·lectiu.
10. Generar i mantenir mecanismes de facilitació de l'accés (xerrades, informació...).
11. Generar espais de socialització, emplaçant l'activitat cultural a un context de relacions.

Objectiu 3

Treballar des de l'educació i l'entorn familiar

12. Crear programació educativa continuada i atenent les diferents franges d'edat.
13. Augmentar la qualitat de les visites i la participació als programes a través de facilitats per a les famílies. Activitats innovadores i participatives
14. Situar al centre dels projectes dels equipaments els programes educatius, desenvolupant accions innovadores i que fomentin una participació activa.
15. Augmentar la difusió de les activitats, utilitzant mitjans adequats al públic al qual van dirigits.
16. Cooperar amb les escoles per desenvolupar els programes, oferir recursos i eines als docents.

Objectiu 4 Tecnologies digitals

- 17.** Incrementar l'ús de les tecnologies digitals com a espai que ofereixi diferents nivells d'informació, com a element de difusió del coneixement i com a espai de connexió amb la ciutadania.
- 18.** Intensificar la comunicació mitjançant les xarxes socials, tenint en compte el públic al qual s'adrecen les propostes.
- 19.** Treballar amb col·lectius de l'entorn de les xarxes tecnològiques en propostes per diversificar col·lectius i públics.

7.5

Mesures de foment de la participació cultural

1. Investigació i recerca

Mesura 20. Desenvolupar recerques, des de l'Observatori de la Cultura de les Illes Balears, sobre la participació en cultura, els usuaris i no usuaris dels equipaments culturals, les activitats i les organitzacions culturals i sobre les experiències i formes de participació.

Mesura 21. Generar incentius perquè organitzacions i equipaments puguin elaborar estudis en aquests àmbits atenent la realitat específica dels seus projectes.

Mesura 22. Col·laborar amb els centres d'investigació, recerca i estadístiques en la recollida d'informació, també per incloure dades referents a l'àmbit cultural als treballs generals d'estadístiques i recerca.

2. Mediació cultural i programes educatius

Mesura 23. Crear una línia d'ajuts per a entitats culturals que desenvolupin projectes de creació de públics, programes de mediació i programes educatius.

Mesura 24. Desenvolupar els projectes educatius i de mediació cultural dels equipaments públics que depenen del Govern de les Illes Balears.

Mesura 25. Continuar i intensificar el treball des de la Fundació OSIB per acostar la música a col·lectius plurals amb menys possibilitats d'accés a la cultura.

3. Sensibilització, difusió i comunicació

Mesura 26. Llençar una campanya de sensibilització en els valors de la cultura, "Posam valors a la cultura".

Mesura 27. Desenvolupar un Pla de comunicació anual per fer visible la cultura de les Illes Balears, amb impacte a tot el territori i campanyes específiques a les xarxes socials.

Mesura 28. Contribuir a la difusió de les activitats culturals de les Illes Balears, a través d'acords amb els mitjans de comunicació.

---

4. Accessibilitat

Mesura 29. Generar, amb la col·laboració dels consells insulars i els ajuntaments, un programa d'incentius al desplaçament per a la participació en activitats culturals a les diverses illes i municipis.

Mesura 30. Crear el programa de cultura per a la inclusió social, creant una xarxa entre equipaments o activitats públiques i entitats socials que reuneixin col·lectius amb poques possibilitats d'accés a la cultura o risc d'exclusió social, mitjançant entrades a preus subvencionats (ex. "Apropa Cultura", a Catalunya, o "Butaca Solidària", al País Valencià)

Mesura 31. Intensificar el treball des de la Fundació OSIB per adaptar les propostes musicals als diferents segments de públics i facilitar l'assistència a les activitats de ciutadans de totes les illes i municipis.

---

5. Informació i coordinació cultural

Mesura 32. Desenvolupar l'agenda cultural de les Illes Balears, una plataforma digital que doni accés al conjunt d'activitats culturals que se celebren a les Illes Balears, i que prevegi també la versió per a aplicacions mòbils.

Mesura 33. Fomentar la cooperació i el treball en xarxa com a element de reforç del coneixement, impulsant projectes conjunts entre programes i equipaments, que generin intercanvi de públics.

Mesura 34. Crear incentius perquè entitats i associacions puguin desenvolupar estratègies de gestió de públics a través de les eines que les tecnologies ofereixen (ticketing, gestió de públics, màrqueting digital i CRM, venda d'entrades, estadístiques, etc.), segons les normatives de l'espectacle i ús de l'espai públic.

Mesura 35. Negociar acords amb els mitjans de comunicació per donar suport a la difusió i publicitat de les activitats culturals de les Illes Balears.

Procés participatiu i de treball

Procés de treball

El procés de treball del Pla de Cultura de les Illes Balears ha contemplat la presentació periòdica dels documents provisionals que s'anaven generant progressivament: el Document 1, el 4 d'agost de 2017; el Document 2, el 17 de gener de 2018 i el Document 3 el 27 de juliol de 2018. Immediatament després de les presentacions, els documents eren publicats a la Web de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports i a la pàgina web del Pla de Cultura, publicada el juliol del 2018, que posava a l'abast de la ciutadania les informacions i documentacions elaborades sobre el Pla de Cultura de les Illes Balears, així com les accions que s'impulsen des de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports i que responen als eixos estratègics del Pla.

Els documents en procés han estat enviats en cada ocasió al Consell de Govern, els consells insulars i els grups parlamentaris, i el document 3 del Pla de Cultura i el Pla estratègic de Patrimoni de les Illes Balears, van ser enviats a tots els consells insulars, ajuntaments de les Illes Balears, així com totes les entitats consultives en matèria de patrimoni, alhora que s'adjuntava una enquesta adreçada als ajuntaments, per conèixer més detalladament la realitat cultural dels municipis de les Illes Balears. Durant tot el procés de consultes, s'incorporen nombroses esmenes, propostes i idees arribades des dels diferents canals despleats.

La pàgina web, publicada el juliol del 2018, ha estat permanentment oberta a la participació i recollida d'aportacions, que s'han sumat a altres propostes telemàtiques o per escrit rebudes durant tot el procés. El web del Pla de Cultura ha rebut, fins el desembre del 2018, **11.084 visites** i un total de **8.059 visites d'usuaris únics** i, per via telemàtica, s'han rebut **34 aportacions**.

El procés de participació es va iniciar a través d'una experiència a la Fira d'Oci d'Inca, el 28 i 29 d'octubre del 2017. Es va dur a terme una primera consulta a la ciutadania, incitant a escriure en una postal els seus desigs, inquietuds

o aportacions relacionats amb la cultura a les Illes Balears. Es van llançar, a través de sis models diferents de postals, qüestions diverses que van rebre **57 propostes o suggeriments**.

El següent procés participatiu, proposava un format adreçat a professionals i agents de l'àmbit cultural, mitjançant unes jornades obertes, del 9 de febrer al 9 d'abril de 2018, que tractaren alguns dels temes transversals que formen part del contingut del Pla de Cultura i que van donar lloc a les següents sessions: *Plataformes de participació ciutadana en l'àmbit de les polítiques culturals; Obrir les institucions a les comunitats ciutadanes; Abordant les diferents economies de la cultura; Cultura i ciutadania. Cultura i Educació i Enfortir el teixit cultural.*

A les jornades van participar, a través de ponències o relatories, persones vinculades als temes que es tractaven: David Lareo (David Alfonsín Lareo), Claudia Delso, Zemos98- Pedro Jiménez, Aatomic Lab, Yolanda Tarramero, Diana Canela, Pere Perelló, Jaron Rowan, Margalida Mateu, Miquel Ferrer, Rafa Gallego, Mireia Mora, Olivier Schulbaum, Edgar Garcia, Marina Planas, Nicolas Barbieri, Pau Andreu Sitjar, Meritxell Esquirol, Sebastià Mascaró, Taula (associació d'educadores culturals de Mallorca), Santi Eraso, Margalida Castells, Nacho Jiménez, Arquitectives -creant l'espai de conciliació- i Tonina Matamalas, com a relatora gràfica de les jornades. Van ser essencials les aportacions de les persones que van assistir, participar activament i contribuir al procés de reflexió de les taules de treball. Posteriorment, van tenir lloc dues trobades a Menorca i Eivissa on es van presentar, reflexionar i debatre les principals línies del Pla, des de les realitats territorials. Les jornades, amb un nombre de 47 persones inscrites als encontres que tingueren lloc a Palma, van comptar amb un total de 102 persones participants, entre les diferents sessions.

Igualment important ha estat la participació a reunions de coordinació amb diferents sectors institucionals i associatius, per prendre el pols a les situacions i necessitats d'aquests diversos àmbits. Han estat nombroses les incorporacions al document de propostes genèriques i peticions concretes dels diferents agents i professionals participants, així com de persones que han enviat aportacions a títol individual.

Una de les propostes que el Pla de Cultura integra des del primer document és la intensificació dels espais de diàleg i cooperació del Govern i la ciutadania i això ha estat incorporat dins de la metodologia de treball del conjunt de direccions, àrees i ens de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports que han incrementat els espais informatius i de debat.

Resultat d'aquesta necessitat, i amb l'objectiu d'estructurar una plataforma de diàleg permanent, la creació del Consell de la Cultura de les Illes Balears, s'està duent a terme per garantir aquest espai de cooperació i treball col·lectiu entre institucions, associacions, entitats i ciutadania en el desplegament de les polítiques culturals.

2017

Agost de 2017

4 d'agost

- Presentació de la proposta del Document 1 del Pla de Cultura (PdC)
- Tramesa del document al Consell de Govern, grups parlamentaris i consells insulars

Octubre de 2017

24 al 29 d'octubre

Acció participativa a la Fira d'Oci d'Inca, a través d'una sèrie de sis postals que plantejaven diverses qüestions a la ciutadania, amb l'objectiu de recollir les opinions sobre les necessitats i reclamacions en matèria cultural. 57 propostes i aportacions

Novembre de 2017

14 de novembre

Presentació de la proposta del PdC a la Reunió de directors i directores de centre. Jornada de feina de coordinació amb els directors dels centres adscrits a la Direcció General de Cultura

15 de novembre

Presentació de la proposta del PdC a la sessió ordinària de la Comissió Tècnica de Biblioteques de les Illes Balears

21 de novembre

Sessió, amb l'equip de l'IEB, de revisió i millora del programa d'ajuts

22 de novembre

Presentació de la proposta del PdC a la Comissió Tècnica Interinsular d'Arxius

29 de novembre

Presentació de la proposta del PdC a la Comissió Tècnica de desplegament de la Llei de museus

2018

Gener de 2018

17 de gener

- Presentació de la proposta del Document 2 del Pla de Cultura
- Tramesa del document al Consell de Govern, grups parlamentaris i consells insulars

Febrer de 2018

9 i 10 de febrer

Jornada participativa “Nous relats per a la cultura a les Illes Balears”,
Plataformes de participació ciutadana en l'àmbit de les polítiques culturals

15 de febrer

Compareixença parlamentària voluntària de la consellera de Cultura,
Participació i Esports per informar sobre el Pla de Cultura

16 de febrer

Jornada participativa “Nous relats per a la cultura a les Illes Balears”,
Obrir les institucions a les comunitats ciutadanes

23 i 24 de febrer

Jornada participativa “Nous relats per a la cultura a les Illes Balears”,
Abordant les diferents economies de la cultura

Març de 2018

9 de març

Jornada participativa “Nous relats per a la cultura a les Illes Balears”,
Cultura i ciutadania. Cultura i educació

10 de març

Jornada participativa “Nous relats per a la cultura a les Illes Balears”,
Enfortir el teixit cultural

14 de març

Reunió al Consell Insular de Menorca

Abril de 2018

3 d'abril

Publicació de la Pregunta del Mes a la pàgina web de Participació ciutadana, amb un total de 229 respostes en torn al Pla de Cultura de les Illes Balears

26 d'abril

Jornada participativa "Pla de Cultura, a debat. Menorca", *Jornada informativa, de diàleg i debat en torn al Pla de Cultura de les Illes Balears*

26 d'abril

Publicació del vídeo elaborat per l'Observatori de la Joventut, en el context del programa Mirada Jove, en què es demanen als joves qüestions en torn a la seva visió de la cultura. 185 visualitzacions

Maig de 2018

10 de maig

Jornada participativa "Pla de Cultura, a debat. Eivissa", *Jornada informativa, de diàleg i debat en torn al Pla de Cultura de les Illes Balears*

29 de maig

Primera jornada de treball amb el sector cultural de reflexió i debat sobre l'estructura inicial de funcionament de l'Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears (ICIB)

Juliol de 2018

4 de juliol (Eivissa)

5 de juliol (Menorca)

Jornades informatives sobre els programes europeus en l'àmbit de la cultura i el patrimoni, amb la participació de l'Euroregió Pirineus Mediterrània, el Centre Balears Europa, Europa Creativa, Europa Direct Illes Balears i la Conselleria de Cultura, Participació i Esports

14 de juliol

Publicació del lloc web del Pla de Cultura: <http://www.placulturaib.cat/>. Fins el desembre del 2018, 11.084 visites i un total de 8.059 visites d'usuaris únics

19 de juliol

Publicació de l'enquesta oberta Qüestions obertes durant les jornades. 3 respostes

Juliol de 2018

21 de juliol

- Publicació de l'enquesta oberta Propostes específiques per a les illes i municipis. 3 respostes
- Presentació de la proposta del Document 3 del Pla de Cultura
- Presentació de la proposta del Pla Estratègic de Patrimoni de les Illes Balears

27 de juliol

- Tramesa dels documents al Consell de Govern, grups parlamentaris i consells insulars
- Tramesa dels documents a ajuntaments i totes les entitats consultives en matèria de patrimoni

Agost de 2018

10 d'agost

Consulta pública prèvia sobre la creació del Consell de la Cultura de les Illes Balears. 129 visites, 6 al·legacions

Octubre de 2018

2 d'octubre

Enquesta als ajuntaments de les Illes Balears. 19 respostes

23 d'octubre

Consulta sobre el Pla de Cultura i el Pla Estratègic de Patrimoni a consells insulars, ajuntaments, universitat i entitats consultives en matèria de patrimoni

Novembre de 2018

8 de novembre

Reunió amb l'Ajuntament de Palma

30 de novembre

Presentació del Pla de Cultura de les Illes Balears al Consell de Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

Desembre de 2018

17 de desembre

Presentació pública del Pla de Cultura de les Illes Balears

**PLA DE CULTURA
DE LES ILLES BALEARS
2018-2028**

Direcció:

Fanny Tur, Consellera de Cultura,
Participació i Esports del Govern de les Illes Balears

Coordinació:

Berta Sureda, Pla de Cultura de les Illes Balears
Francesca Tugores, Pla Estratègic del Patrimoni cultural de les Illes Balears
Manel Santana, Pla de Memòria i cultura democràtica
Begoña Méndez, Document Zero del Pla de Cultura de les Illes Balears
Maria Pizà, Document Primer del Pla de Cultura de les Illes Balears

---

Amb la col·laboració de:

Joana Català, directora general de Cultura
Equip de la Direcció General de Cultura
Celestí Oliver, cap de premsa
Maria Pizà, cap de comunicació
Pere Bonet, director-gerent de la Fundació Orquestra Simfònica
de les Illes Balears
Secretaria General de la Conselleria de Cultura, Participació i Esports
Direcció General de Participació i Memòria
Direcció General de Política Lingüística
Institut d'Estudis Baleàrics
IBJove-Institut Balear de la Joventut
IBDona
Els apartats dels arxius, museus i biblioteques gestionats pel Govern
han estat redactats pel personal tècnic de cadascun dels centres:
Arxiu del Regne de Mallorca, Museu de Mallorca, Museu Arqueològic d'Eivissa
i Formentera, Biblioteca Pública de Palma, Museu de Maó i Biblioteca de Maó

Col·laboracions d'altres conselleries, àrees i administracions:

Consells Insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera
Direcció General d'Innovació i Recerca
Direcció General d'Indústria
Conselleria d'Educació i Universitats
IB3, Radiotelevisió de les Illes Balears
Institut Català d'Empreses Culturals de la Generalitat de Catalunya (ICEC)

Difusió:

Margalida Mateu, Gabinet de Comunicació de la Conselleria
de Cultura, Participació i Esports

Disseny gràfic:

Maggie Adrover

Maquetació del Pla Estratègic de Patrimoni:

S'Hora des Vermut

Disseny i desenvolupament pàgina Web:

Rata. Miquel Ferrer Serra de Gayeta

Altres institucions, entitats i persones que han aportat informes, reflexions o crítiques que han estat tingudes en compte i/o integrades al Pla de Cultura (en aquest apartat es relacionen les col·laboracions i aportacions sol·licitades expressament i/o les rebudes en format d'informe escrit):

Francesc Alzamora, ARCA- Associació per a la Revitalització dels Centres Antics, Associació de dramaturgs de les Illes Balears, Associació d'actors i actrius professionals de les Illes Balears, Pilar Arnau, Andreu Carles (Artxipèlag), Carme Colom, Rafel Creus, Rosa Cursach, Jaume Deyà, Xavier Díaz, Editors de les Illes Balears Associats, Francesc Florit, Guillem Frontera, Fundació FERROCAIB, Edgar García, David Javaloyas, Antonio Lozano, Andreu Manresa, Joan Carles Martorell, Carles Molinet, Col·lectiu Metamòrfiques, Museu de Manacor, Xavier Nadal, Francesca Niell, Pere Josep Palou, Toni Planas, Mateu Ramon, Miquel Rayó, Jaume Ribas, Siscu Riudavets, David Rosselló (Nexe Cultural), Tina Sabater, Lina Sansano, Servei de Patrimoni Històric del Consell de Mallorca, Societat Arqueològica Lul·liana, Lluís Segura, Neus Tur, Universitat de les Illes Balears-Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts, Francisco Vargas.

Un especial agraïment a moltes persones que a través de diferents canals (reunions, xarxes socials, premsa, correus electrònics o canals participatius) han fet arribar aportacions, visions crítiques, suggeriments, opinions o propostes concretes.

Aportacions dels ajuntaments:

Alcúdia, Bunyola, Consell, Esporles, Estellencs, Ferreries, Lluçmajor, Mancor de la Vall, Muro, Palma, Puigpunyent, Sant Antoni de Portmany, Sant Llorenç des Cardassar, Sant Lluís, Santa maria del Camí, Ses Salines, Son Servera

---

Jornades *Nous Relats per la cultura a les Illes Balears*

Coordinació i Producció: Tres Serveis Culturals

Comunicació: Nuria Abad, Celesti Olver i Maria Pizà

Enregistrament i edició de vídeos: Cinètica

Càtering: Nur Gaia. Marta Terrassa

Participants: David Lareo (David Alfonsín Lareo), Claudia Delso, Zemos98- Pedro Jiménez, Aatomic Lab, Yolanda Tarramero, Diana Canela, Pere Perelló, Jaron Rowan, Margalida Mateu, Miquel Ferrer, Rafa Gallego, Mireia Mora, Olivier Schulbaum, Edgar Garcia, Marina Planas, Nicolas Barbieri, Pau Andreu Sitjar, Meritxell Esquirol, Sebasità Mascaró, Taula educadores culturals de Mallorca, Santi Eraso, Margalida Castells, Nacho Jiménez, Arquitectives -creant l'espai de conciliació- i Tonina Matamalas, relatoria gràfica. I les importants aportacions realitzades per les persones que van participar activament a les taules de treball amb reflexions, debats, visions crítiques i propostes concretes.

La documentació consultada durant l'elaboració del Pla de Cultura ha estat molt extensa i diversa. Plans estratègics, memòries, plans sectorials, bibliografia especialitzada, entrevistes, debats o taules rodones publicades a internet, articles, llibres i altres documents de gran interès han estat essencials durant la seva redacció. Recollim una selecció basada en la seva relació directa amb la situació cultural a les Illes Balears, amb els temes que es despleguen, en el seu interès per les dades estadístiques que aporta o per la seva contribució a la reflexió en torn a les polítiques culturals.

ILLES BALEARS

- 1. OBSERVATORI DEL SECTOR DE LES ARTS ESCÈNIQUES A LES ILLES BALEARS. ESTADÍSTICA CULTURAL.** 2018. Carles Molinet (president d'Illescena), Nativitat Juaneda (Catedràtica d'Economia Aplicada del Departament d'Economia Aplicada de la UIB) i Astrid Colomar (Gestora cultural)
- 2. EL SECTOR EDITORIAL A LES ILLES BALEARS. RADIOGRAFIA DE LA SITUACIÓ.** 2018. Editors de les Illes Balears Associats
- 3. RELATORIES JORNADES "NOUS RELATS PER A LA CULTURA A LES ILLES BALEARS".** Conselleria de Cultura, Participació i Esports. 2018
<http://www.placulturaib.cat/category/jornades/>
- 4. RELATORIA JORNADA DE TREBALL INSTITUT D'INDÚSTRIES CULTURALS DE LES ILLES BALEARS.** 2018
- 5. L'ECONOMIA DEL CONEIXEMENT A LES BALEARS: QUANTIFICACIÓ DEL PES DE L'ECONOMIA DEL CONEIXEMENT BALEAR I ESTUDI DE L'ACTIVITAT INNOVADORA DEL SEU TEIXIT EMPRESARIAL.** Febrer 2017. Vicepresidència i Conselleria d'Innovació, Recerca i Turisme. Govern de les Illes Balears.
file:///G:/4_DOCUMENT%204%20PLA%20DE%20CULTURA/BIBLOGRAFIA/170317b%20Economia%20del%20coneixement.pdf
- 6. PLA DIRECTOR DE L'ECONOMIA SOCIAL A LES ILLES BALEARS.** Conselleria de Treball, Comerç i Indústria i Consell de l'Economia Social. 2017.
<http://www.caib.es/pidip2front/jsp/adjunto?codi=2135600&idioma=es>
- 7. INFORME SISTEMA EDUCATIU ILLES BALEARS.** Consell Escolar de les Illes Balears. Any 2017.
<http://www.consellescolarib.es/informes.html>
- 8. EL CONSUM CULTURAL A LES ILLES BALEARS. INFORME 2016.** Conselleria de Transparència, Cultura i Esports. Govern de les Illes Balears.
<http://www.caib.es/govern/pidip/dadesComunicat.do?lang=ca&codi=8918060>

9. **APROXIMACIÓ A LA DETERMINACIÓ DE L'IMPACTE ECONÒMIC DE LA CULTURA A LES ILLES BALEARS.** Any 2016. Conselleria de Transparència, Cultura i Esports. Govern de les Illes Balears
<http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=2722420&coduo=2390379&lang=ca>

10. **PROCÉS PARTICIPATIU: PRESENT I FUTUR DE LA CULTURA A LES ILLES BALEARS (3 FASES).** 2016. Entrevistes a 19 persones de l'àmbit de la cultura, a través de les quals es reflexiona la realitat de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

11. **PLA D'ACTUACIONS EN MATÈRIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA PER AL QUINQUENNI 2016-2021.** Consell Social de la Llengua Catalana. Govern de les Illes Balears. 2016
<http://www.caib.es/govern/rest/arxiu/2739374>

12. **PER UN NOU IMPULS A LA CULTURA.** "Cultura i País. Grup d'anàlisi i d'opinió". 2011.
<https://culturaipaisbalears.wordpress.com/2011/05/25/per-un-nou-impuls-a-la-cultura-el-document/>

13. **ESTUDI PREVI PER A LA CREACIÓ DEL CONSELL DE LES ARTS I LA CULTURA DE LES ILLES BALEARS.** 2008. Cristina Ros Salvà

14. **DECÀLEG DE LA CULTURA 2007.** Associació de Cineastes de les Illes Balears, Associació d'Artistes Visuals de les Illes Balears, Associació de Professors d'Escoles de Música i Conservatori, Associació Balear d'Empreses Productores de Teatre i Dansa, Associació d'Actors i Actrius Professionals de les Illes Balears, Associació de Bibliotecaris, Arxivers i Documentalistes de les Illes Balears, Associació de Professionals de Gestors Culturals de les Illes Balears, Gremi d'Editors de les Illes Balears, Associació d'Amics i Victimes del Còmic, Fòrum Musicae, Associació cultural La Impossible

15. **UNA POLÍTICA INTERCULTURAL PER A LES BALEARS? INFORME PER AL DEBAT.** 2002. Isidor Marí Mayans. Conselleria d'Educació i Cultura, Sa Nostra. Caixa de Balears, Fundació Sa Nostra. 2002

16. **INVENTARI D'EQUIPAMENTS CULTURALS.** Conselleria d'Educació i Cultura, Sa Nostra. Caixa de Balears, Fundació Sa Nostra.

ESTADÍSTIQUES I ESTUDIS

17. **ANUARI D'ESTADÍSTIQUES CULTURALS 2017.** Ministeri d'Educació, Cultura i Esports.
http://www.mecd.gob.es/redirigeme/?ruta=/dam/jcr:a8c481ba-e9d6-498c-ab97-4e199e3f1197/Anuario_de_Estadisticas_Culturales_2017.pdf

18. **OBSERVATORI DE LA CULTURA DE LA "FUNDACIÓN CONTEMPORÀNEA. LA FÁBRICA"**
<http://www.fundacioncontemporanea.com/observatorio-de-la-cultura/>

19. ANUARIS SGAE DE LES ARTS ESCÈNIQUES, MUSICALS I AUDIOVIUSALS

<http://www.anuariosgae.com/home.html>

20. OCUPACIÓ I DEMOGRAFIA EMPRESARIAL SECTORIAL (I). L'ACTIVITAT ECONÒMICA CULTURAL PLANTA CARA A LA CRISIS.

Fundació Gadeso. 2015

http://arxiugadeso.org/sesiones/gadeso/web/mytable_temas/ca_63.pdf

21. LA LECTURA EN ESPAÑA. INFORME 2017. Federación de Gremios de Editores de España.

<http://www.fge.es/lalectura/2017/>

22. BARÒMETRE DEL TURISME. ILLES BALEARS

http://www.caib.es/sites/estadistiquesdelturisme/ca/barometre_del_turisme/

23. DETECCIÓ DE SITUACIONS DE POBRESA I/O EXCLUSIÓ SOCIAL DE LA POBLACIÓ DE PALMA. 2017. Àrea de Benestar i Drets Socials.

Ajuntament de Palma.

<https://www.palma.cat/portal/PALMA/>

RecursosWebDOCUMENTOS/1/0_108040_1.pdf

BONES PRÀCTIQUES

24. INFORME DE LA SUBCOMISIÓ PER A LA ELABORACIÓ D'UN ESTATUTO DEL ARTISTA, CONSTITUÏDA EN EL SENY DE LA COMISIÓ DE CULTURA PER A LA ELABORACIÓ D'UN ESTATUTO DEL ARTISTA

http://www.congreso.es/backoffice_doc/prensa/notas_prensa/61825_1536230939806.pdf

25. CODI DE BONES PRÀCTIQUES PROFESSIONALS A LES ARTS VISUALS

https://aavib.files.wordpress.com/2014/05/codi_bones_practiques_professionals-1.pdf

26. DOCUMENT ZERO DEL SECTOR DE L'ART CONTEMPORANI. BONES PRÀCTIQUES ALS MUSEUS I CENTRES D'ART.

Ministeri de Cultura

<https://www.iac.org.es/documentos/documento-buenas-practicas-museoscentros-arte-contemporaneo.html>

27. GUIA DE BONES PRÀCTIQUES EN LA GESTIÓ CULTURAL

www.gestorcultural.org/images/noticias/noticia57857430.pdf

28. CODI DE BONES PRÀCTIQUES EN LA CONTRACTACIÓ PÚBLICA DELS SERVEIS D'ATENCIÓ A LES PERSONES

<http://governobert.gencat.cat/ca/detalls/noticia/bonespractiquescont>

29. CODI DE BONES PRÀCTIQUES PEL QUE FA A LA CONTRACTACIÓ D'ARTISTES I PROFESSIONALS DE LA CULTURA. 36 PROPOSTES PER A LA MILLORA DE LA CONDICIÓ PROFESSIONAL EN EL MÓN DE LA CULTURA

http://conca.gencat.cat/ca/detall/publicacio/IC5_pub_36_propostes_millora_professional

30. CODI DE BONES PRÀCTIQUES EN L'ÀMBIT DE LA CREACIÓ I DE LA INTERPRETACIÓ MUSICALS

<http://conca.gencat.cat/ca/detall/publicacio/727d5946-c8f8-11e5-b488-000c2996ceab>

POLÍTQUES CULTURALS

31. RE/PENSAR LES POLÍTIQUES CULTURALS. RE/SHAPING CULTURAL POLICIES. UNESCO. 2018.

<https://en.unesco.org/creativity/global-report-2018>

32. ESTUDI COMPARATIU SOBRE CONSELLS DE LES ARTS A EUROPA. Toni Gonzalez. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

<https://www.tonigonzalezbcn.com/ca/estudis>

33. PENSAR L'EDUCACIÓ DES DE LA CULTURA. Gemma Carbó Ribugent

https://www.firatarrega.cat/media/upload/pdf/pensar-leducacio-des-de-la-cultura_editora_14_96_1.pdf

34. PLA D'EQUIPAMENTS CULTURALS DE CATALUNYA 2010-2020.

Generalitat de Catalunya

http://cultura.gencat.cat/web/.content/dgcc/08_Serveis/Publicacions/documents/arxiu/pec_26_01_11.pdf

35. PLA DE LA LECTURA 2020. Generalitat de Catalunya

<http://cultura.gencat.cat/ca/departament/plans-i-programes/ambit-sectorial/pla-de-lectura-2020/>

36. GOVERN PARTICIPATIU DEL PATRIMONI CULTURAL. EUROPEAN COMMISSION. 2014.

http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/2014-heritage-communication_en.pdf

37. EL RETORN SOCIAL DE LES POLÍTIQUES CULTURALS.

Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP, UAB). Direcció/Coordinació: Joan Subirats i Xavier Fina. Equip d'investigació: Nicolás Barbieri, Adriana Partal, Eva Merino

http://dadesculturals.gencat.cat/web/.content/sscc/gt/arxiu_gt/estudi_11_c.pdf

38. GUIA PER DISSENYAR I EXECUTAR PROCESSOS PARTICIPATIUS EN L'ÀMBIT MUNICIPAL. Generalitat de Catalunya

http://governobert.gencat.cat/web/.content/30_ParticipacioCiutadana/02_Mon_local/guies_de_participacio_ciutadana_al_mon_local/8_Guia-per-dissenyar-processos-participatius/GUIA-BREU-8_web.pdf

39. BLOG DE JARON ROWAN

http://www.demasiadosuperavit.net/?page_id=110

40. BLOG DE SANTI ERASO

<https://santieraso.wordpress.com/>

41. BLOG DE NICOLAS BARBIERI

<https://ubicarse.net/>

42. WEB DE ZEMOS98. “La participació com a encàrrec”.

<http://www.zemos98.org/2017/05/30/mas-alla-del-encargo-la-participacion-como-prioridad-politica/>

43. 10 PROPUESTAS PARA UNA POLÍTICA CULTURAL MÁS RADICALMENTE DEMOCRÁTICA

Document resultat del taller de polítiques culturals realitzat en el marc de les Jornades Gabinet de cultura: noves perspectives per al sector cultural, que va tenir lloc a Madrid, el maig del 2017 i organitzat per Medialab-Prado i Goethe-Institut Madrid.

<http://www.nativa.cat/2017/06/10-propuestas-para-una-politica-cultural-mas-democratica/>

44. KULTURSYSTEMA. “MATRIZ PARA LA INTERPRETACIÓN Y MAPEADO DE LOS ECOSISTEMES CULTURALES Y CREATIVOS”.

Ricardo Antón Troyas y Roberto Gómez de la Iglesia

<http://www.karraskan.org/kultursistema/>

GOVERN
ILLES
BALEARSES

Pla de
Cultura
